

№ 43 (52) 24 – 30 ЖОВТНЯ 2008 р.

КІНЕЦЬ КАПІТАЛІЗМУ

**НУ ЩО,
ДОГРАЛИСЯ!**
стор. 38

**ГРОШІ
КОМПАРТІЇ**

На чії кошти живуть
комуністи. Стор. 24

ВИБИТИ БОРГ

Неймовірні банківські
історії. Стор. 48

**ЗАВДАННЯ
ВИЖИТИ**

Час запасатися їжею,
водою, зброєю.
Стор. 54

Передплатіть журнал

Тиждень

український www.ut.net.ua

та візьміть участь у розіграші

10-ти сертифікатів на суму 3 000 грн від «ЦЕНТРАЛЬНОГО БУДИНКУ МЕБЛІВ» та 10-ти швейцарських годинників від ПЕРШОГО УКРАЇНСЬКОГО ГОДИННИКОВОГО ЗАВОДУ «КИЇВСЬКА РУСЬ»

*ЦЕНТРАЛЬНИЙ БУДИНОК МЕБЛІВ: м. Київ, бул. Дружби Народів, 23; телефон: (044) 2000067

**Перший український годинниковий завод «КИЇВСЬКА РУСЬ»
Гуртовий продаж:
За інформацією з продажу в регіонах України та за кордоном звертайтеся за тел.: 538-14-15, 592-75-28, 592-75-29, 592-97-28, 592-97-29.
Роздрібний продаж: м. Київ: ТЦ «Метроград», магазин «Золотий Остap» (м. Майдан Незалежності);
Магазин «Перлина», м. Київ, вул. Хрещатик, 21

EWC®

ПРИЗИ НАДАНІ

центральный
БУДИНОК МЕБЛІВ

КИЇВСЬКА РУСЬ
ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ГОДИННИКОВИЙ ЗАВОД
member of EDELWEISS GROUP

СЕРТИФІКАТ

На суму **3000** гривень

УМОВИ АКЦІЇ: Передплатіть журнал «Український ТИЖДЕНЬ» на 2009 рік не менше, ніж на 6 місяців та надішліть до 26 грудня 2008 року оригінал передплатного абонементу на журнал «Український тиждень» та купон, в якому зазначено приз, який ви хотіли виграєти, за адресою: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 2а, редакція журналу «Український тиждень».
Важливо! До участі в акції приймаються оригінали передплатних абонементів з чітким відтиском касового апарату або квитанції про оплату, де розбірливо, бажано друкованими літерами, мають бути зазначені: телефон, адреса, ПІБ. Результати розіграшу будуть надруковані в тижневику «Український ТИЖДЕНЬ» в першому номері за 2009 рік, а також розміщено на сайті www.ut.net.ua

Оформити передплату ви можете:

1. У редакції:

- заповніть квитанцію у відділенні будь-якого банку (отримувач: ТОВ «Український тиждень» р/р 26007026823721 в Печерському відділенні КМФ АКБ «УКРСОЦБАНК» МФО 322012 Код ЄДРПОУ 35392656 за передплату на журнал «Український тиждень»);
- розбіркою зазначте адресу доставки та контактний телефон;
- оплатіть її у найближчому відділенні банку;
- відправте копію сплаченого бланку замовлення (квитанцію про оплату) та купон із обраним призом:
 - * факсом: (044) 503-37-41 (40);
 - * поштою: ТОВ «Український тиждень» вул. Васильківська 2а, м. Київ, 03040

Вартість редакційної передплати журналу «Український тиждень»:

- 1 місяць – 14 грн;
- 3 місяці – 42 грн;
- 6 місяців – 84 грн;
- 12 місяців – 168 грн.

2. У будь-якому відділенні зв'язку «Укрпошта». Передплатний індекс – 99319;

3. У передплатних агенціях:

- м. Київ: ЗАТ «Передплатна агенція «KSS», Агентство передплати та доставки «Біліс – Преса», ТОВ Передплатна агенція «Статус», АЗТ «САММІТ», ТОВ «ПресЦентр»; ТОВ «Фірма Періодика», ТОВ «ВПА», Агенція передплати «Меркурій»;
- Інші міста: ДП «САММІТ-Крим» (м. Сімферополь), Філія ДП «САММІТ-Крим» (м. Ялта), «САММІТ-Харків», «САММІТ-Кременчук», ДП «САММІТ-Дніпропетровськ», ТОВ «ПресЦентр» (м. Запоріжжя), ТОВ Агенція передплати «Меркурій» (м. Кременчук), ТОВ фірма «Меркурій» (м. Дніпропетровськ, м. Новомосковськ, м. Павлоград), ТОВ «Донбасс-Інформ» (м. Донецьк) ТОВ «Медіа-Прінт» (м. Черкаси) ПП «Медіа-Новості» (м. Полтава), ТОВ НВП «Ідея» (м. Донецьк)

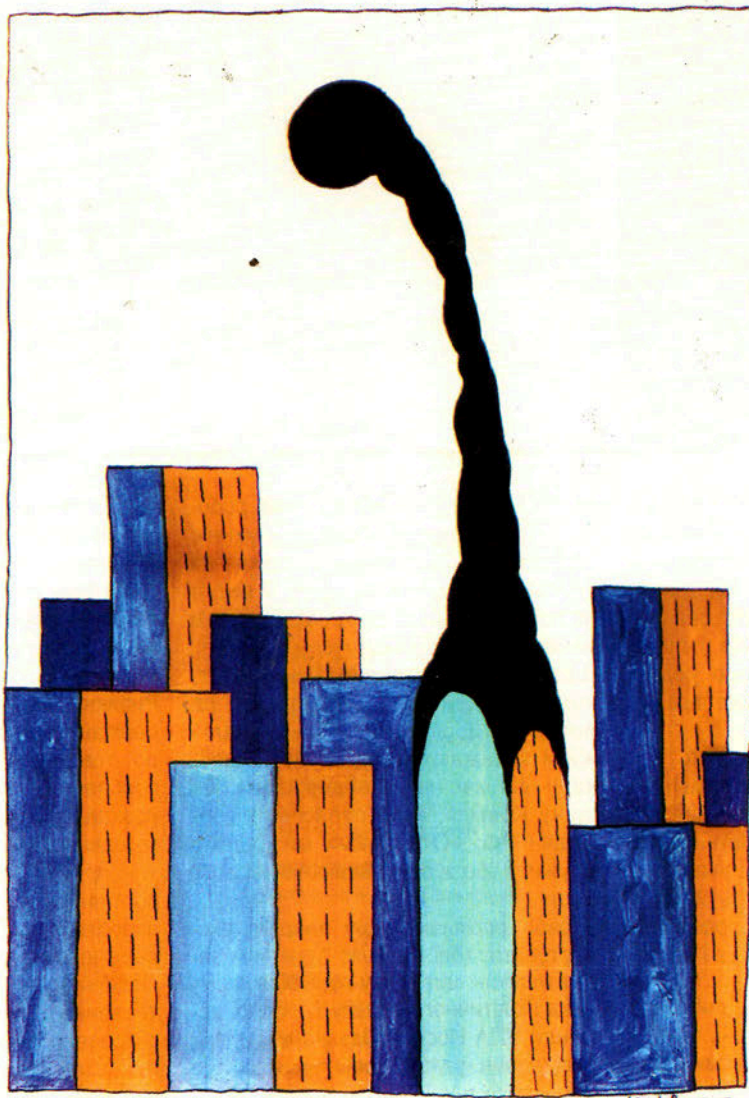
За детальною інформацією звертайтеся за тел. (044) 503-37-41 (40)
Менеджер з передплати Кашук Тетяна kia@ut.net.ua

ГОДИННИК
СЕРТИФІКАТ

ОБРАЗ

Те, чого чекала значна кількість українців, таки сталося – ціни на нерухомість поповзли вниз. Причому,

як стверджують аналітики, знижуватися вони будуть щонайменше до наступного року. Та, на жаль, довгоочікувана торгівля не принесла забудовників заморозила зведення житла. Тож, безквартирним українцям знову доведеться чекати. Малюнок Віктора Кудіна.

радість. Адже банки перестали видавати кредити на помешкання, а значна частина

як стверджують аналітики, знижуватися вони будуть щонайменше до наступного року. Та, на жаль, довгоочікувана торгівля не принесла

Тижень

Засновник ЕСЕМ Медіа ГмбХ
Видавець ТОВ «Український Тиждень»
Шеф-редактор Юрій Макаров
Головний редактор Роман Кульчинський
Заступники головного редактора
 Павло Солодзько, Наталя Васютин
Редактори Анатолій Бондаренко,
 Дмитро Губенко, Роман Кабачий,
 Ігор Кручій, Андрій Лаврик,
 Катерина Ліпа, Сергій Лук'ячук,
 Вікторія Поліненко
Спеціальний кореспондент
 Марія Старожилецька
Журналісти Анна Бабинець, Богдан Буткевич,
 Василь Васютин, Сергій Гузь,
 Інна Завгородня, Антон Зікора, Вероніка Кіфімак,
 Олександра Киричук, Наталя Петринська,
 Олена Чекан
Літературний редактор Олександр Григор'єв
Контент-редактор сайта Тая Овчар

Виконавчий директор Роман Чигрин
Фінансовий директор Андрій Решетник
Відповідальний секретар Віталій Столига
Арт-директор Надя Кельм
Дизайнери Ганна Єрмакова,
 Тимофій Молодчиков, Сергій Сторчай
Художники Андрій Єрмоленко, Павло Ніц
Більд-редакція Анатолій Белов,
 Кирило Хайлов, Вікторія Буянова
Фотографи Андрій Ломакін, Євген Котенко
Кольорокоректор Олена Шовкопляс
Коректори Марина Петрова, Світлана Стоглова
Відділ реклами Олена Карпенко
Відділ ПРОМО та PR Наталя Сал'ян
Відділ розповсюдження Наталя Астаф'єва
Відділ маркетингу Ганна Кашейда

Свідцтво про державну реєстрацію
 КВ №13005-1889Р від 13.08.2007 р.
 Друк ЗД «Бліц-ПРИНТ»,
 Київ, вул. Довженка, 3
 № зам. 58638
Наклад 30 700
Адреса для листування
 03040, Київ,
 вул. Васильківська, 2 а
Телефон (044) 503 3740
 Виходить щоп'ятниці
 Розповсюджується
 в роздрібній торгівлі
 та за передплатою
Ціна договірної
 Передплатний індекс 99319

Порядок анархії

ПАВЛО СОЛОДЬКО
заступник головного редактора

26 жовтня виповнюється 120 років з дня народження Махна. Ювілей не святкують на державному рівні – й наших керманців можна зрозуміти. Втрапили б вони у штаб Нестора Івановича! Ніхто б не вцілів, навіть Ющенко (це я до того, що родичі Махна були завзятими бджолярами, мали кількадесят вуликів).

Як і личить анархістам, пам'ять про отамана вшановують представники самоврядування. Якись гуляйпільські громадські активісти збирають кошти, проектують пам'ятник – без участі чиновників. І ще й поставлять його, а держава тільки покиває головою. Бо насправді наша держава – це і є махновщина.

І це не суперечність. Згаданий вище Ющенко – то Махно сьогодні, вкупі з рештою «можновладної» тусівки. Органи влади, суди, а часто й силові структури немічно відступають перед натиском незадоволеної громади – аби ця громада висунула з-поміж себе півсотні активних і «нарваних» громадян.

Саме такий лад і встановлював під час своїх рейдів Махно. Ідеологи Повстанської армії України (це сама назва махновського війська) вважали себе «бродилом», яке підштовхне суспільство до самоврядування. «Ми привезли вам третю, після буржуазної й соціалістичної, анархічну революцію, – казали махновські агітатори на майданах містечок і сіл. – Ми звільнили вас від усіх репресивних державних апаратів, тож організуйтеся тепер самі!»

«Так, у нас анархія. І, за великим рахунком, я цим задоволений, – сказав

таксист, який підвозив мене на роботу. – Криза мене не чіпає, бо в мене є город на дачі й гроші в банках я не тримаю. Ми – таксисти – сила, й нічого не боїмося. Єдине, що треба – дороги в містах кращі зробити».

Щось подібне заявив і мій друг, комп'ютерний геній. Щоправда, на додачу до доріг йому ще й «москалі» жити заважають. Під словом «москалі» він має на увазі державну машину Кремля, а не пересічних громадян РФ: «От із ними ми будемо дружити, бо ж географію не переробиш».

«Треба росіянам нашу анархію експортувати, тоді Кремлю буде чим займатися», – цитую я у відповідь керівника Політичного відділу Головної команди УПА Йосипа Позичанюка. Цей вінничанин у 1943 році вважав, що саме російський народ, схильний до соціальної боротьби, розвалить СРСР. «Свобода звичайній людині!» – одне з гасел УПА. І хто тепер скаже, що та Українська повстанська армія хоча б частково не перейняла ідеї махновської Повстанської армії України? Той дядько в Гуляй-Полі, який казав, що «Махно воював за демократію», був цілком правий.

Зрозуміло, що упівці хотіли мирного співіснування держав, а махновці, навпаки – всі державні апарати світу знищити. Це суперечливе прагнення має і спільну рису: й ті, й інші прагнули ліквідувати панівні «класи експлуататорів». Махновське «Геть комісарів, смерть Петлюрі, Денікіну й польському пану!» не збігається з упівським гаслом лише щодо Петлюри. І, на жаль для наших «націонал-

патріотів», махновщина не є нашим рідним, нашим національним явищем. «Усі вони говорили по-українськи, п'єса була українською й пісні співали теж українською», – писала про культурні розваги махновців у 1927 році одеситка Н. Сухогорська.

Ризикну висунути пропозицію нашим державним ідеологам. Перший крок до створення національної ідеї вже зроблено – бюрократичний апарат розкладено, населення до анархії підготовано. Тепер треба йти далі в тому ж напрямку. Другий крок – почати імпорт анархії для визвольної місії серед народів світу. Бо справжня українська державна ідеологія – це анархізм.

Подібний ідеологічний прорив підготовлений історичним процесом. Нерестрове козацтво породило махновщину, махновщина була одним із ідейних чинників революції в Іспанії 1936 року й у Франції 1968-го. Далі – більше. Закидаємо наших чиновників по всьому світу, хай ці нащадки Нестора Івановича несуть промінь анархії в пригноблені чиновництвом і клерикалами країни. Таким чином ми нейтралізуємо і західну, і східну загрози.

Ми так мріяли про власну державу, а наші державні діячі взаємними сварками цю державу знищують. Це якесь чи то прокляття, чи то місія – постійно боротися з імперіями, потім знищувати власну республіку й знову боротися з чужим державним апаратом. Ось чому ми – маленькі українці – звикли виживати без чиновників.

З одного боку, це погано. А з іншого, саме через це нам не страшна жодна фінансова та інші кризи. Будемо жити.

20 ІНСТРУКЦІЯ ДЛЯ ЯЦЕНЮКІВ

Справжніх буйних мало

56 СМЕРТЕЛЬНЕ ТАНГО

Аргентинський досвід виживання

58 БАЛ Є БАЛ...

У Відні танцюють усі

ОБРАЗ

- 1 **КАРИКАТУРА ТИЖНЯ.**
Малюнок Віктора Кудіна

ОСОБИСТА ДУМКА

- 2 **ПОРЯДОК АНАРХІЇ.**
Авторська колонка Павла Солодька

НА ЧАСІ

- 4 **ФОТО ТИЖНЯ.**
Життя в могили
- 6 **ТЕНДЕНЦІЯ ТИЖНЯ.**
Колективне несвідоме
- 11 **ОЦІНКА.** Демократія в дії
- 12 **СУБ'ЄКТИВ.** Протизаконна ініціатива

ВПРИТУЛ

- 14 **ТВОРИТИ УКРАЇНСЬКИЙ БРЕНД.**
Вічна «Молодість» арт-директора Андрія Халпахчі
- 18 **НЕМА ТАКОЇ ПАРТІЇ!**
Час вносити до виборчих бюлетенів Партію телеведучих та Партію піратів
- 20 **ІНСТРУКЦІЯ ДЛЯ ЯЦЕНЮКІВ.**
Хто і як саме ще може створити нову політичну силу
- 22 **ЕФЕКТИВНА НЕПРОПОРЦІЙНІСТЬ.**
Закриті партійні списки: відкриття **ТИЖНЯ.**
- 24 **КАПІТАЛ СИМОНЕНКА.**
У Комуністичної партії України справді є золотий запас!
- 28 **ТИ НАЛЕЖИШ ГРІ!**
Реальні заробітки у віртуалі
- 31 **ТОРГІВЛЯ ВРЯТУЄ СВІТ.**
Нобеля з економіки отримав лівак
- 32 **АПАРТАМЕНТИ НА МІЛЬЙОН ДОЛАРИВ.**
Ціна елітного житла покупців не турбує
- 34 **ПІРАТСЬКИЙ РАЙ.**
Сомалі — країна, де гроші дістають за допомогою зброї

- 36 **ХОЧУ ІГРАШКУ!**
Чому ведмедиків відірвали лапу

ТЕМА ТИЖНЯ

- 38 **КІНЕЦЬ КАПІТАЛІЗМУ.**
В очікуванні Нової Економічної Політики

МИ

- 48 **КРЕДИТНІ ІСТОРІЇ.** Як переконати боржників повертати гроші
- 53 **ПЕСИМІЗМ ПЕРЕМАГАЄ.**
Авторська колонка Ігоря Луценка
- 54 **МОЯ ХАТА СКРАЮ.**
Інструкція з виживання без води, газу та електричного струму
- 56 **СМЕРТЕЛЬНЕ ТАНГО.**
Аргентинський досвід виживання

НАВІГАТОР

- 58 **БАЛ Є БАЛ...**
У Відні танцюють усі
- 64 **ДИХАЙТЕ ГЛИБШЕ.**
Хатха-йога в мегаполісах та махатма вдома
- 68 **ХІМІЧНИЙ ЕКВАТОР.**
У різних півкулях — різні реакції
- 70 **ГЕН ГОРОВЦЯ.**
Конкурс молодих піаністів як щасливий квиток
- 72 **ТІНЬ БАТЬКА МОЦАРТА.**
Авторська колонка Сергія Жадана
- 73 **ТЕСТ РОРШАХА.**
Гілари Клінтон пригадує деталі
- 74 **НАВКОЛО СВІТУ.**
Маски маленьких етносів
- 76 **ВІДГУКИ.**
Вистави, фільми, виставки, книги, музичні записи
- 78 **АНОНСИ.**
Коротко про культурні події
- 80 Кілька слів від журналістів **ТИЖНЯ**

28 ФЕРМА ГЕРОЇВ

Гратися вигідніше, ніж працювати

МАЛЮНОК: АНДРІЙ ЕРМОЛЕНКО

П'ЯТЬ ОБЛИЧ

ВІТАЛІЙ КЛИЧКО
отримав орден

Президент України нагородив боксера орденом «За заслуги» I ступеня. Цієї нагороди Кличко, який здобув титул чемпіона з боксу в надважкій вазі за версію WBC, удостоєний за видатні досягнення в спорті.

ВІКТОР ЯНУКОВИЧ
переплутав Бебеля з Бабелем

На конференції в Одесі лідер ПР переплутав діяча міжнародного робочого руху Августа Бебеля з письменником Ісааком Бабелем. «Я хочу процитувати цю фразу одного з героїв Бебеля: «Якщо хочете що-небудь спостерігати з життя, то зайдіть до нас у двір – є із чого посміятися», – сказав Янукович.

МАРИНА КАЦ
йде в Конгрес США

47-річна уродженка Києва стала першим виходцем із СРСР, котрий балотується в Конгрес. Кац йде від Республіканської партії. Враховуючи те, що в її виборчому окрузі (Філадельфія) проживає майже 125 000 вихідців із СРСР, її шанси на перемогу вельми непогані.

ВЛАДИСЛАВ РЕЗНІК
видано ордер на його арешт

Суд Іспанії виписав ордер на арешт голови комітету Держдуми Росії з питань фінансового ринку. Рішення прийняли після обшуку вілли депутата на Майорці, де знайшли мистецькі раритети. Та арешт не відбувся, тому що Резнік зараз у Росії.

ЄЖИ ГОФМАН
презентував свою «Україну»

Польський режисер презентував у Донецьку фільм «Україна. Становлення нації». В чотирьох серіях йдеться про країну від зародження держави й до Помаранчевої революції. Знімали картину майже п'яти років. Скоро фільм побачать уже в Житомирі й Одесі.

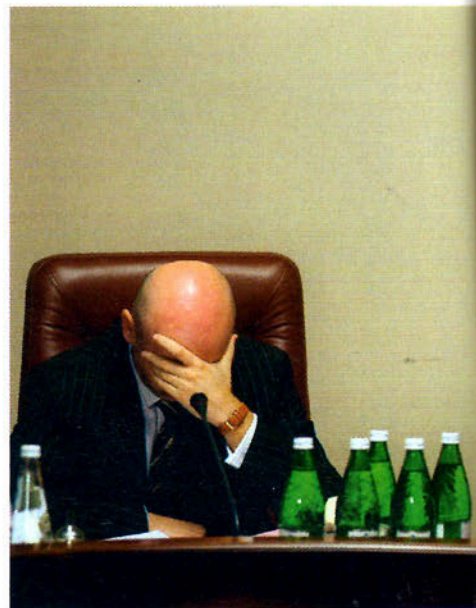
Колективне несвідоме

Тимошенко хоче, щоб усі відповідали за все

Наразі виборчий бюлетень не дозволяє українцям віддати свій голос «за всіх» — лише «проти всіх». Та політичні реалії штовхають до виникнення такого варіанту волевиявлення.

Кілька днів тому прем'єрка Юлія Тимошенко запропонувала всім політичним силам об'єднатися в «суперуряд», який долатиме економічну кризу. Під час зустрічі з головами фракцій прем'єрка заявила, що кожна політична сила має відрядити до цього уряду своїх представників. Присутнім сподобалася ця красива й утопічна ідея, особливо головному комуністу Петрові Симоненку — під час зустрічі він майже в усьому погоджувався з Юлією Тимошенко.

Колективна відповідальність передбачає відсутність винного, тобто безвідповідальність. До того ж, ситуація, коли всі політичні сили гуртом керують державою, не передбачена жодною формою держуправління. Щоправда, ідея Тимошенко «жити дружно» в умовах кризи не нова. Не-

щодавно кандидат у президенти США від республіканців Джон Мак-Кейн у зв'язку з економічною кризою запропонував опонентові демократу Бараку Обамі відкласти партійні суперечки та на перше місце поставити інтереси держави. Обама відповів «ні», вважаючи, що криза, навпаки, ставить політичне питання: як вирішувати проблему, й своє бачення мусять пояснити обидва кандидати. Ось як відреагував на цю дискусію відомий філософ Славој

ХРОНІКИ ТЕОДОРА ДРАЙВЕРА ЗДРАСТУЙТЕ, Я ВАША КРИЗА!

ДРАЙВЕР ПРИВІЗ З БОРИСПОЛЯ
ВАЖЛИВУ ЗАКОРДОННУ ГОСТЮ

УРОЧИСТА ЗУСТРІЧ З КЕРІВНИ

силями. Про нього урядовці говорять не один тиждень, але остаточну редакцію Мінфін розробив лише вночі з вівторка на середу. Ним передбачається провідна роль держави в регулюванні, зокрема, банківської сфери, а також мораторій на підвищення пільг та соціальних виплат протягом наступних двох років. На перший погляд (поки не опубліковані тексти документів), ці кроки здаються адекватними. Наразі Тимошенко шукає союзників, які проголосували б за ці законопроекти. Проте, наприклад, Володимир Литвин та Віктор Янукович уже кілька днів курсують по регіонах із турами, схожими на передвиборчі. Їх наразі більше цікавить питання виборів, аніж безсонні ночі міністра Пинзеника. В п'ятницю, коли Тимошенко розраховує на ухвалення Радою антикризових законів, регіонали планують проводити з'їзд. Єднання «всіх заради всього» навряд чи відбудеться. Спроба Арсенія Яценюка зв'язати фінансові закони з виділенням коштів на вибори в один пакет не вдалася. Включення такого «гібриду» до порядку денного набрало 201 голос за необхідних 226. Одні не хочуть відповідати за кризу, інші — за вибори.

Анна Бабінець

Жижек: «Пропозиція відкласти в бік партійні чвари — чиста політика, позерство, партійна політика, замаскована під позапартійну, відчайдушне намагання показати свою сторону як універсально аполітичну... Штатам не потрібно менше політики, Штатам потрібно більше політики». Українські політики, як і Обама, відмовилися створювати «широку коаліцію». Тому команді прем'єрки довелося готувати антикризовий пакет законопроектів власними зу-

ЧАС НАЗАД! 26 жовтня Україна перейде на зимовий час. О 3:00 стрілки годинника треба перевести на годину назад.

ВІП-ДТП. На вул. Банковій у Києві червоний Ferrari скоїв ДТП за участю чотирьох авто. Пасажир однієї з автівок постраждав.

З'їж ТИМОЩУКА. В Донецьку з'явився футбольний фаст-фуд. Тут продається шаурма з іменами гравців ФК «Шахтар».

ЛІС-МУЗЕЙ. Перший в Україні Музей лісу відкрили на Волині. Вчителі тут зможуть проводити уроки природознавства.

СТЕЖКАМИ УПА. Івано-Франківська ОДА видала туристичний путівник «Стежками Української повстанської армії».

ВОМ ДЕРЖАВИ

КОМУ КРИЗА ФІНАНСІВНА, А КОМУ МАТИ РІДНА

«Еліта-центр»: гроші в Африці

Аферист Волконський боїться повторити долю Курочкіна

Діаманти — найкращі друзі не лише дівчат. Особливу цікавість до коштовного каміння родом із Африки виявляв і організатор афери з «Елітою-центром» Олександр Шахов-Волконський, нещодавно екстрадований зі Швейцарії до України. В результаті перших допитів з'ясувалося, що аферист був не один. Він діяв у складі потужного транснаціонального злочинного синдикату, операції з нерухомістю якого були тільки одним із напрямів діяльності.

Арештований зізнався, що мав до 25-ти закордонних паспортів. За твердженням заступника начальника Нацбюро Інтерполу в Україні Михайла Бахмутченка, Шахов після доправлення зі Швейцарії хвалився, що якби не арешт, то встиг би попрацювати й там. Як повідомив слідству, його дідуся та бабусю депортували в 1930-х із Буковини до Сибіру. Народився ж він у Кемерово в 1971 році (хоча за паспортом — в 1975-му). З відзнакою закінчив школу, згодом — медуніверситет, допомагав у розробці методики лікування важких поранень. Через безгрошів'я вирішив кинути науку та вдатися до інших способів заробітку.

Незабаром виникли проблеми з російськими правоохоронцями, яким, проте, не вдалося за проторити злочинця за ґрати — до кожної справи той готувався ретельно, з дво-трирічною перспективою. Завбачливо переїхавши до Києва, Шахов-Волконський жив настільки законспіровано, що навіть дівчина, яка народила від нього дитину, не знала, ким він є насправді. За кордоном батько «Еліти» змінив зовнішність: випрямив ніс, деформував щелепу, схуд на 20 кілограмів. Виявити його вдалося лише завдяки дактилокарті.

Арештованого наразі обвинувачують у привласненні 382 млн грн, за що йому «світить» від 7 до 12 років ув'язнення. Проте сума не остаточна, в процесі слідства можливе також висунення й нових обвинувачень. Нині Шахова-Волконського утримують у Лук'янівському СІЗО Києва під посиленою охороною. Допитують його в камері, куди допускають лише слідчого й адвоката. На думку правоохоронців, за інформацією, якою він володіє (зокрема, й щодо представників українського політикуму), існує загроза його життю.

Навчальна тривога

Рейтинги українських банків упали

Рейтингова агенція Fitch понизила рейтинги 11-ти провідних українських банків. Головною причиною зниження рейтингу банків є не погіршення їх стану, а зниження суверенного рейтингу держави України. Рейтинги економічних суб'єктів країни не можуть бути вищими, ніж рейтинг власне країни, який було нещодавно понижено. Аналітики Fitch побоюються, що ні акціонери банків, ні держава не зможуть надати їм додаткову підтримку у випадку погіршення ситуації. Те, що це відбудеться не факт, адже банківська система знала й гірші часи. Однак урядові і Нацбанку варто було б не відмахуватися від прогнозів, а розглядати їх як своєрідну «навчальну тривогу».

Бензинове диво

Ціни на пальне потроху знижуються

Бензин А-95 в Україні дешевшає. Останній тиждень він на деяких заправках коштував 5,80-5,90 грн за літр. Тим часом ціна на бензин марки А-92 знизилася в середньому на 25 коп.: із 5,93 до 5,68 грн за літр. За інформацією консалтингової компанії UPECO, бензин та дизельне паливо дешевшатимуть до кінця жовтня. Це пов'язано з тим, що на світових ринках різко впала ціна на нафту. Днями вона опустилася до рекордного мінімуму \$70 за бариль. Востаннє така ціна фіксувалася ще у серпні 2007 року.

РЕЙТИНГ

Ми шістдесят восьмі за успішністю

Кращий за нас Уругвай, а Білорусь позаду

Освіта й економіка – «добре», рівень життя – «погано» – такі оцінки поставило нашій країні американське консалтингове агентство Legatum Institute. Спеціалісти склали рейтинг успішних країн. Зі 104-х позицій, на першому місці опинилась Австралія, Україна ж посіла 68-му сходинку. Індекс успішності вираховували за 44-ма показниками: конкурентоспроможність, політична ситуація, охорона здоров'я, навколишнє середовище, сімейні та релігійні цінності тощо. За економічними показниками Україна потрапила на найвищі сходинки рейтингу. Однак її загальні позиції значно погіршили показники якості життя. «Україна перебуває десь посередині серед пострадянських країн. Високі показники має ринкове зростання і якість освіти. Однак досить погана якість життя й низька ефективність державного управління. Дуже негативно на результати України вплинула нездатність системи охорони здоров'я впоратися зі стрімким поширенням ВІЛ-інфекції», – говорить Райан Стрітер, керівник проектів Legatum Institute.

НАТХНЕННЯ

Не гріє

Президент Віктор Ющенко звернувся із закликом завершити в прискореному режимі підготовку до опалювального сезону й забезпечити українців теплом не за календарним принципом, а відповідно до реальних потреб. Також із огляду на реальні потреби він тимчасово відновив легітимність Верховної Ради, та її пленарне засідання було депутатами заблоковане. Питання щодо фінансування виборів, гарантування вкладникам їхніх прав і підготовки до зими лишаються невирішеними.

Парламент знову зібрався і знову марно.

Опалення вже обіцяли, а ще не гріє.

Казали, ввімкнуть відразу, як я замерзну,

А я вже змерзла, а виборів ще немає...

Так, плутаю теми, і щось складаю не в риму,

Але ж навколо ніщо й не надихає,

А як нам всім тепер пережити зиму,

Ніхто не скаже, бо, певно, ніхто не знає.

Рима Шоттижнева

Автокредити подорожчали

Варто чекати пільгових кредитних програм від автовиробників

Методи, якими Національний банк України бореться з фінансовою кризою, зачепили й очих придбати автомобіль. Тепер в Україні важче буде купити авто в кредит без початкового внеску. За даними компанії «Простобанк Консалтинг», за останні два тижні п'ять банків із 50-ти лідерів на ринку кредитування фізосіб підвищили суми початкового внеску по автокредитах у гривні терміном на три роки. Тепер аванс у середньому становить 17,5%. Крім того, банківські кредити в гривні на придбання нових іномарок подорожчали на 1,54%, а сім банків узагалі тимчасово припинили кредитування. Середня відсоткова ставка за автокредитами терміном на три роки в жовтні становить 24,56%. На думку експертів, це все наслідки постанови НБУ про обмеження лімітів кредитування. Продажі нових автомобілів у серпні впали на 11%. Тепер можна хіба що очікувати акцій

від продавців авто, які спільно з автовиробниками та банками-партнерами пропонуватимуть покупцям пільгові кредити. Швидше за все, такі пільгові програми кредитування поширюватимуться на конкретні марки машин.

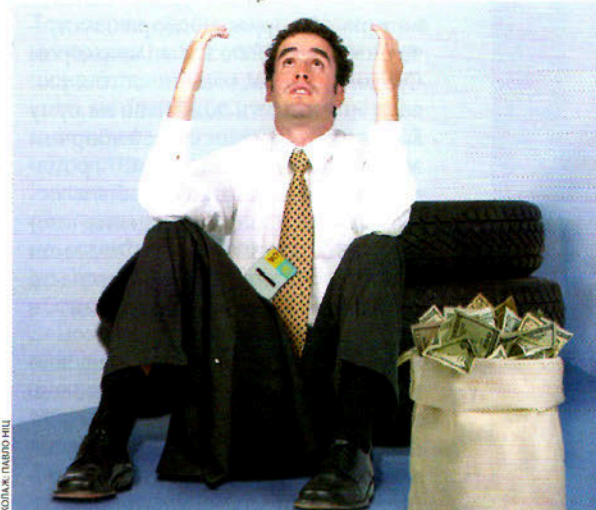

ФОТО: РН

Пішов у відрив

Обама випереджає МакКейна і за рейтингом, і за витратами

В штаті Флорида почалося дострокове голосування на виборах президента США. За повідомленнями з виборчих дільниць, уже в перший день явка була рекордною — в Маямі виборці годинами чекали можливості підійти до машини для голосування. Тим часом відрив кандидата демократів Барака Обами від республіканця Джона МакКейна становить уже 8%. Як свідчать результати опитувань, за два тижні до виборів Обаму готові підтримати 50% американців, тоді як МакКейна — 42%. Соціологи припускають, що великий вплив на рейтинг Обами мала публічна підтримка його кандидатури колишнім держсекретарем, республіканцем Коліном Павелов. Обама випереджає конкурента й за пожертвами. Тільки у вересні на рахунки його штабу надійшло \$150 млн, а з початку кампанії — \$650 млн. МакКейн натомість може розраховувати лише на \$84 млн. Передчуваючи поразку, республіканець уже заявив, що в разі невдачі повернеться до своєї родини в Арізону.

Рука Москви в Лондоні

Консерватори заперечують, що просили грошей у Деріпаски

У Великій Британії політичний скандал. У листі до газети The Times фінансист Натаніель Ротшильд розповів, що минулого літа виконавчий директор Консервативної партії Ендрю Фельдман та міністр фінансів тіньового уряду консерваторів Джордж Осборн зустрічалися з російським мільярдером Олегом Деріпаскою та обговорювали можливість пожертви на суму £50 тис. За британським виборчим законодавством іноземні громадяни не мають права робити пожертви у фонди місцевих політичних партій, тому Фельдман начебто запропонував Деріпасці зробити пожертву через одну з його британських компаній.

Консерватори відкидають усі звинувачення Ротшильда. «Зроблені паном Ротшильдом у листі до The Times припущення цілком неправдиві, — йдеться в офіційній заяві торі. — Консервативна партія не про-

сила й не отримала жодної пожертви ані від пана Деріпаски, ані від його компаній». І хоч Осборн визнає сам факт зустрічей із Деріпаскою, він наполягає на тому, що не просив росіянина про пожертву.

Страта за хабарі

Віце-мера Пекіна засудили до розстрілу

Екс-віце-мера Пекіна 59-річного Лю Чжихуа засуджено до страти з відстрочкою вироку на два роки за отримання хабарів. Суд міста Хеншуй звинуватив його в отриманні 6,97 млн юанів (\$1,02 млн) під час перебування на посаді віце-мера. Гроші брали Лю Чжихуа та його коханка, які надавали підтримку різним особам у отриманні контрактів, кредитів і підвищенні по службі.

Гроші на заваді освіти

Введення плати за навчання в німецьких вишах призвело до зменшення студентів

Запровадження платної освіти у вищих навчальних закладах Німеччини призвело до зменшення кількості потенційних і вже існуючих студентів. Десятки років вища освіта тут була безкоштовною. Та віднедавна федеральні землі, де при владі перебувають консервативні партії, почали запроваджувати так звані студентські внески — в середньому по €500 за семестр. Отримані гроші мають іти на покращання умов роботи вишів. Студенти намагалися протестувати, але їхні акції не були чисельними.

Чи покращилася вища освіта в Німеччині, поки невідомо. Натомість, очевидно, справдилися прогнози тих, хто передрікали зменшення студентів. Не кожен німець може дозволити собі платити за навчання. Міністерство освіти Німеччини замовило дослідження, щоби дізнатися: чи дійсно кількість студентів зменшується. Та після отримання результатів, не поспішає оприлюднювати дані. Це зробило інформаційне агентство DPA. Виявилося, що внаслідок запровадження «студентських внесків» відмовилися вступати до вишів 18 000 випускників шкіл. Найчастіше це молоді жінки та вихідці з сімей робітників, які бояться потрапити в борги.

Демократія в дії

Міліція побилала націоналістів, аби ті не побилися з комуністами

18 жовтня в Києві оскаженілий натовп неонацистів намагався прорватися на Майдан Незалежності. Міліціонери, аби попередити масові заворушення, хоробро зупинили це збіговисько, врятувавши спокій простих громадян. Саме так виглядає версія правоохоронців, які розігнали марш ультраправих на честь 66-ї річниці заснування УПА. За словами речників МВС, демонстранти не прислухалися до вимоги зупинитись. А потім ще й полили охоронців порядку бойовим газом, від дії якого 22 міліціонери потрапили до шпиталю.

Я у той день на власні очі бачив дебелого співробітника спецпідрозділу «Барс», котрий щедрою рукою поливав сльозогінним спреєм передні ряди колони націоналістів, не жалюючи «террену» й для своїх колег. Ви самі можете знайти в Інтернеті відеозаписи подій 18 жовтня, на яких видно, як правоохоронці розпилюють із балончиків на «наці» якусь бридоту й при цьому самі потрапляють у їдку хмару. А сльозогінний газ, як це не прикро, діє на демонстрантів і міліцію однаково.

Всесвітньою мережею вже «гуляє» відеоролик, де між двома бійцями спецпідрозділу «Барс» під час «пакування» націоналістів відбувається такий діалог (збережена мова оригіналу):

— Шо? Теж газом траванувся?

— Та в**бали нормально так... Но я не потерялся.

— Так надо ж отскакувать, а не в газ лезти. А то — траванули і поперли.

— Хто? Ти, чи що?

— Я!

— Ну, ти поц! Ти ще й своїх траванув!

— Та я не один же траванув...

— Ну, ти не один поц, значить, вас ще є. Ну на хріна травити?!

Не розуміє простий борець зі злочинністю, що заради громадського спокою він має жертвувати собою й своїми колегами, якщо є нагальна потреба. Цього разу благородної мети досягли. Акуратними й влучними ударами гумових кийків, армійських черевиків та іншими спецзасобами три сотні бешкетників були вгамовані.

БОГДАН БУТКЕВИЧ
кореспондент відділу розслідувань

вані. Разом із ними — кілька журналістів, які не змогли вчасно себе ідентифікувати. Що ж, самі винні. Найактивніших заколотників, 147 людей, затримали. Дев'ятеро з них постають перед судом за хуліганський напад на співробітників міліції й зазнають справедливого покарання.

Єдине, що бентежить — організатори так званого маршу УПА мали попередити всі відповідні інстанції про проведення акції (згідно із законодавством громадяни саме попереджають владу, а не отримують дозвіл на проведення вуличних акцій) й узгодити з владою маршрут урочистої ходи на Майдан Незалежності. Тож перед судом мають постати всі чиновники, котрі узгоджували з націоналістами марш до Майдану, тоді, коли на ньому без жодних попередніх заявок (що є порушенням законодавства) зібралися комуністи. Інакше виходить, що акцію «наці» розігнали незаконно, правоохоронці не мали права блокувати підступи до Хрещатика, й бійці «Беркута» і «Барса» скоїли злочин. За логікою демократії та верховенства права виходить, що правоохоронці повинні були розганяти кийками прибічників Маркса-Енгельса-Симоненка. І, за тією ж таки логікою, міліціонери, які затримували «наці», самі мають постати перед судом.

ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК

Оксана

У мене є знайома родина з карпатського села. Таких людей я більше ніде не зустрічала, але навіть не можу уявити, що може відчувати мати, яка знає, що два її сини вже не повернуться в Україну, бо треба вчити дітей, а стільки, як у Лондоні, в селі не заробиш.

Ігор

Гарна стаття, дякую. А «найсмішніше»: (держава створила труднощі для відвідування родичів в Україні, приїхати, побути зі старими батьками — проблема для заробітчан.

Елена

Треба гроші не в банки класти — це перше, а в фонди, в економіку! Подруге, «наші» люди не забули розвал СРСР, коли гроші також Національний банк контролював. А незахищені ні соціально, ні фінансово, ні юридично люди перетворюються на тварин, котрі не можуть думати!!! <...> Дії Нацбанку були жахливі, вони викликали ще більше нестабільності на ринку української економіки й серед людей, які мали і мають право отримати свої гроші в кожну мить, і це люди повинні вирішувати, у демократичній державі, куди, коли й скільки робити вкладу!

Жора

Панікерів стріляють, щоб врятувати жінок з дітьми. А ваші жінки - Коломойський, Тигіпко, Матвієнко-промінвест та інші банкіри. А ваші діти - менеджмент банків, значно багатший за вкладників-панікерів. Це стаття на замовлення банкірів.

Свої зауваги та коментарі до статей Ви можете залишати в блозі **Тижня** — ut-magazine. livejournal.com та на нашому сайті www.ut.net.ua

АНАТОЛІЙ БОНДАРЕНКО
редактор відділу політики

Протизаконна ініціатива

У понеділок президент Віктор Ющенко проводив засідання РНБО, присвячене фінансовій кризі. Найсмисливішою пропозицією, з тих, що на ньому прозвучали, було бажання президента зменшити державний апарат на 20% з метою «радикального скорочення бюджетних видатків» та «оптимізації державного управління».

Гарант Конституції вирішив не займатися дрібницями й запропонував за раз скоротити кожного п'ятого працівника у виконавчій, законодавчій та місцевій владах.

Ще якось можна собі уявити, як Віктор Балога скорочує 240 чоловік із Секретаріату президента, з чого вже встигла познущатися частина ЗМІ. Однак який стосунок Віктор Ющенко має до таких незалежних гілок влади, як законодавча або органи місцевого самоврядування? По-своєму покритували Ющенка й друзі-вороги, але більше з погляду політичного передвиборчого піару, а не по суті. А суть у тому, що скорочення — це боротьба із зовнішніми прикметами неефективного управління, а не з його глибинними причинами.

Однак мій монолог про інше. Після заяв про скорочення на думку одразу приходять відомі закони Паркінсона, які описують еволюцію будь-якої бюрократичної системи:

1) кількість службовців і обсяг роботи ніяк не пов'язані між собою, отже:

2) кількість чиновників постійно збільшується, незалежно від будь-яких зовнішніх причин.

У цій історії трохи дивним є лише час, який президент обрав для своєї заяви. Сіріль Паркінсон у своїй книжці стверджував: «Якщо уряд почне звільняти державних службовців, це йому дорого обійдеться, він почне втрачати голоси виборців».

Уявімо таке: через гігантську флуктуацію на цей раз закон Паркінсона не спрацював. Але я впевнений: якщо навіть з ініціативи Ющенка кількість людей у держапараті на певний час зменшиться, то кількість довідок — ніколи. Значить, у підкабінетних чергах доведеться стояти довше. Закінчиться все класично — розмір хабарів знову зросте. А незабаром за ними підтягнеться й кількість тих, хто їх збирають.

Редакційна рада: Анатолій Бондаренко, Кирило Галушко, Роман Кульчинський, Юрій Макаров, Лідія Смола, Олексій Сокирко, Роман Цуприк

АДРЕСА «ТИЖНЯ»

Листи надсилайте за адресою: 03040, Київ, вул. Васильківська, 2а
Телефонуйте: (044) 503-3740; факсуйте: (044) 503-3740
E-mail: office@ut.net.ua

Редакція залишає за собою право на літдагування надісланих матеріалів без узгодження з автором. Рукописи не повертаються й не рецензуються.

NOSTALGIE 99FM

Твої приємні спогади...

*Я пам'ятаю
осінь...
запах листя,
небо...
Твої теплі
обійми...
Все, як зараз...*

Творити українсь

СПІЛКУВАВСЯ Юрій Макаров

ФОТО: Євген Котенко

**Арт-директор
кінофестивалю
«Молодість» Андрій
Халпахчі не хоче жити
на хуторі**

Останній тиждень жовтня в Києві — завжди свято молодості. Бо «Молодість» — фестиваль дебютів. Саме тут у різні роки стартували знані сьогодні у всьому світі Франсуа Озон, Алексей Балабанов, Жак Одіар, Стівен Долдрі, Валерій Тодоровський, Сергій Маслобойщиков і багато інших.

У. Т.: Ситуація ззовні спостерігається досить гротескна: єдина подія безперечної вартості в кіносвіті України, яка повторюється з року в рік, — це «Молодість». При тому, що зазвичай нібито кінофестиваль — це надбудова над нормальним кінопроцесом, яка дає змогу оцінити стан галузі, можливо, порівняти з іншими країнами, відстежити школи, тенденції... І лише в останню чергу стимулювати власний кінематограф. Чи я помиляюся?

— Я пропонував цього року не проводити фестивалю, бо знову було чимало фінансових та організаційних труднощів, але мені сказали: «Як же так, приїдуть закордонні гості, незручно». Звісно, мені приємно, що «Молодість» працює на імідж України, але, на жаль, доводиться тягнути все практично самим. Звісно, в інших країнах фестиваль є дзеркалом, яке відбиває все, що відбувається в кінематографі як такому. З іншого боку, можемо пригадати Каннський фестиваль, який почали проводити в 50-ті роки минулого сторіччя на тлі складної економічної ситуації у Франції та кризи у французькій кіноіндустрії. Що-

правда, там була ще ініціатива міста, яке прагнуло розвиватися як курорт і жадало приїзду знаменитостей із усього світу — вони хотіли показати, що можна відпочивати не лише в Сен-Тропе та Ніцці. Але тодішня криза французького кіно й нинішня українського — речі не для зіставлення.

У. Т.: Там ще, здається, був момент ідеологічний: французи волили зробити щось на противагу давнішому Венеційському фестивалю, який скомпрометував себе

просуванням фашистської ідеології в часи Муссоліні?

— Так, Канни планували ще в 1939-му як толерантну, демократичну відповідь Венеції. Але, скажу тобі, політична складова є завжди. Цьогоріч Берлінський фестиваль був просто перевантажений соціально-політичною тематикою, інколи складалося враження, що ми повернулися в СРСР. І в нас цього року як в основній програмі, так і в паралельних переглядах чимало соціальних стрічок, присвячених демократії, толерантності. Хай там що

кий бренд

«Ми можемо собі дозволити політичну складову саме тому, що живемо у вільному суспільстві»

кажуть, але, за винятком Прибалтики, Україна, вочевидь — найдемократичніша країна на всьому пострадянському просторі. Тому ми й можемо собі дозволити цю політичну складову — саме тому, що живемо у вільному суспільстві.

ЧУТКИ ПРО СМЕРТЬ ПЕРЕБІЛЬШЕНІ

У. Т.: Ми повсякчас відчуваємо певне інформаційне тло: мовляв, усе в Україні занепадає, й кіно зокрема. Між тим, із твоєю допомогою **Тижень** зараз їздить Украї-

ною, ми показуємо в різних містах програму українських короткометражок, і мушу визнати, що позитивний відгук зовсім несподіваний. Збираються повні чи майже повні зали, люди дивляться цей незвичний, інколи не дуже досконалий продукт, ніхто не виходить. Тобто чутки про смерть, як завжди, дещо перебільшені.

— Є в нас проблема ментального порядку: ми любимо все своє обпльовувати. Те, що українського кіно немає, на мій погляд — міф. Торік ми створили Українську Кіно-

фундацію, покликану промувати українське кіно. І зіткнулися з тим, що картини, які в нас лаяли, за кордоном сприймаються цілком успішно. В Парижі, в дуже популярному кінотеатрі біля Сорбонни, стояла черга по квитки, був аншлаґ, і після перегляду люди залишалися ще на годинну дискусію. І професіоналам — французьким критикам — сподобалася картина Балаєна «Райські птахи», яку в нас прийняли надто холодно. А Вім Вендерс, коли її подивився, сказав: «Чому ви її не привезли на конкурс, я б дав їй гран-прі» (звісно, це його особиста думка). Нас критикували, що позаторік ми взяли картину Єви Нейман «Біля ріки». Вона не здобула призу на «Молодості», хоча її помітили. Почали говорити, що стрічка провалилася. А потім Єва зібрала силену різних призів. Останніх два привезла з Угорщини: приз кінопреси, приз кіноклубу...

Треба створювати український бренд. Я завжди кажу журналістам: навіть якщо сьогодні вам не зовсім сподобався «Владика Андрей», слід його підтримати. Треба залучати глядача, щоби він усе-таки дивився українське кіно. Для мене в цьому сенсі дуже важливою є картина «Сафо», яку зроблено не на державні кошти, вона аж ніяк не шедевр, але зібрала більше мільйона доларів в українському прокаті. Стрічка при служилася Україні більше, ніж цілі міністерства для залучення людей до українського кіно, бо після цього успіху люди вже шукали її на афішах.

У нас украй погано організовано прокат. Фільм Миколи Машенка «Богдан Хмельницький», тема якого могла би викликати досить широке зацікавлення хоча б із погляду історії, було випущено, коли всі зали вже спланували на американські та інші блокбастери. І така людина, яку важко звинуватити в тому, що вона не підтримує українського кінопроцесу, Богдан Батрух, у своєму кінотеатрі «Кінопалац» просто не пустив цю картину, бо в нього все розписано наперед. Фільм «Владика Андрей» був у прокаті теж дуже мало, але в кінотеатрі «Київ» подовжили показ, бо люди йшли і йшли.

У. Т.: Можливо, ми дозріли до інших процедур перегляду — »

«Наш кінопрокат існує цілком у колоніальному режимі. Все вирішується у Москві»

окрім кінотеатрів із пивом і попкорном?

— Світ знайшов, як вирішити цю проблему. Скрізь будують мультиплекси — кінотеатри для тих, хто приходять із попкорном повеселитися. Але в багатьох організують одну-дві зали для альтернативного кіно. Й водночас намагаються зберегти старовинні кінотеатри. Їх дбайливо реставрують: там осо-

блива атмосфера, там інша публіка, вони працюють зі специфічним репертуаром. Коли в Парижі, де кінотеатрів і так не бракує, закрили один, спалахнув страшенний скандал. А в нас збираються зруйнувати кінотеатр «Жовтень». І що там зроблять? Якусь сауну чи торговельний центр. Викупили кінотеатр «Дружба», його вже не буде. Збираються закривати «Україну» на Городецького. В центрі столиці просто не залишилося кінотеатрів. «Київ» і «Кінопанорама» — все! Бракує системи виховання споживача, як у Польщі, де немає міністерства кіно, але видають книжки, спеціалізовані журнали, держава надає підтримку кіно клубам, у школах викладають історію кіно... Й глядач іде в кінотеатри!

У нас нічого подібного, й кінопрокат існує цілком у колоніальному режимі. Все вирішують у Москві. Дистриб'юторські компанії нав'язують свій репертуар: де там «Богдан Хмельницький», коли з Росії дзвонять: «Якщо ви не поставите «Колчак» на 16-ти сеансах, ми вам не дамо чергову «Матрицю». В Росії все кіновиробництво ґрунтується на пропаганді. А в нас десять

років лежить у парламенті п'ятий варіант закону про кіно.

НАСТУП ІМПЕРІЇ

У. Т.: Ще кілька років тому, коли російське кіно було відносно нейтральне, його не помічали. Тепер, коли за державної підтримки воно перетворилося на потужний елемент пропаганди, в Україні йому відчинено всі двері.

— Так, у нас іде з екрана пропаганда великої Російської імперії. І коли ми показуємо на «Молодості» програму чеських документальних фільмів про події 1968 року, хроніку тих років і пропагандистські радянські стрічки про те, як «ми» рятували чехів і словаків, стає зрозуміло, що зараз російська пропаганда діє тими самими методами. Сьогодні вони везуть акторів у Цхинвалі й показують зруйноване місто, але не везуть у Горі, й актор Гоша Куценко волає про злочини Грузії... Іде колосальна планомірна робота й, на жаль, ми не можемо на це адекватно відповідати.

У. Т.: Здається, й не дуже хочемо. Все, що робиться, йде від кількох інтелігентів, яких одразу записують у дрімучі українські націоналісти.

— Я був на Московському фестивалі, зустрічаю знайомого з Німеччини, який мене запитав: «Що у вас там коїться? Ти приїхав до Москви по харчі? У вас нема чого їсти?» Я кажу: «Звідки ти це взяв?» А він: «Я дивлюся російські канали, читаю російські газети». Ми з тобою так само бачимо: коли купка божевільних проти чогось протестує, в російських новинах це подають як грандіозну маніфестацію. А ми не вміємо створити засобами кіно гідну відповідь — справді яскраві твори, які говорили би про більші точки, показували б людям, як будувати власне життя, а не бути васалами. Я ловлю таксі, й водій починає мені говорити: «Що ж це в нас діється, коли одна людина хоче вступити в НАТО, й уся країна мусить вступати?» Я кажу: «Даруйте, але не одна людина, а дві — я теж хочу. А взагалі-то, нас мільйони». Так-от, ми не вміємо цього висловити. Й коли мене запитують, а чи не занадто політизувався фестиваль «Молодість», я кажу: ні! Ми демонструємо твори мистецтва, але при цьому вони розповідають про важливі для суспільства речі.

ДОВІДКА

Андрій Халпахчі

Народився 4 березня 1950 року в родині професора Автодорожного інституту. Закінчив цей інститут 1972 року, а 1977-го — аспірантуру Київського інженерно-будівельного інституту, де працював доцентом. 1986 року відкрив кіно клуб «Діалог», в якому шанувальники мистецького кіно знайомилися з творами провідних майстрів вітчизняної та світової кінематографії. З 1992 року беззмінний керманіч Київського міжнародного кінофестивалю «Молодість».

В грудні 2007 року створив і очолив Українську Кінофундацію.

ДАЄШ ДВАДЦЯТЬ КІНОШКІЛ

У. Т.: Що стосується української програми на «Молодості»: чи й досі вона виглядає так, ніби молоді режисери прагнуть наслідувати Паджаранова й Тарковського, а інше кіно просто не дивилися?

— Знаєш, ситуація все-таки змінилася. Є хлопці й дівчата із сучасним баченням, яких турбують сучасні теми. Ми вже другий рік, як змінили принцип, — обов'язково ставити в програму кожної секції український фільм, хоч якийсь, хай навіть він відверто поступається закордонним стрічкам. Це ведмежа послуга. З кількох десятків студентських робіт, із десятка короткометражних і п'яти повнометражних дебютів ми відібрали один повнометражний та кілька короткометражних фільмів. Деякі з них уже пройшли апробацію за кордоном. Наприклад, є короткометражка Марини Вроди «Дош», яка, здається, вже нічого не знімає, бо лише їздить із нею всією Європою. І якщо зазирнути до листування Української Кінофондації, можна побачити, що українські стрічки цікавлять багатьох. Так, важко потрапити в

Канни, Венецію, Берлін, але, наприклад, в Канни не кожний рік потрапляє величезне кіновиробництво Німеччини, й це для німців — трагедія. А от інші фестивалі — Турин, Гетеборг, Салоніки, Варшава, Вісбаден —

«У нас іде з екрана пропаганда Російської імперії, та, на жаль, ми не можемо на це адекватно відповісти»

усі цікавляться українським кіно. І це не через політичне співчуття до України, це ознака рівня українських фільмів, що явно зростає. До розквіту ще далеко, але певні кроки вже зроблено. Звісно, нове покоління має й нові можливості. Та сама Єва Нейман закінчила Потсдамську кіношколу. Тепер ми маємо змогу допомагати нашим молодим режисерам їздити по міжнародних фестивалях. І коли вони бачать різноманітність контек-

стів, це їх стимулює. Не можна творити у вакуумі. Не можна займатися мистецтвом на хуторі.

У. Т.: А ті, хто виховують молодих, це усвідомлюють?

— Реорганізацією кіношколи займається Міністерство культури і мистецтв України. Вони хочуть створити кіноакадемію. Але, на мою думку, має бути різноманітність. Ось міністр культури Василь Вовкун згадав якусь країну, де є 20 кіношкіл. Гадаю, немає сенсу об'єднувати в академію ті дві школи, що зараз є в Україні (кінофакультет Театрального інституту імені Карпенка-Карого та факультет кінематографії Університету культури — Ред.). Навпаки, зараз виникла ініціатива про створення закладу за зразком Вищих режисерських та сценарних курсів у Москві. Раніше люди, які мали вищу гуманітарну освіту, могли поїхати туди на два роки й здобути фах. Також не можна все зосереджувати в Києві. Потрібна кіношкола в Одесі, Криму, Львові. У нас величезна країна. ■

Фоновий звук**Системи відображення інформації**

- комутація та наладка роботи обладнання в приміщеннях площею від 100 до 100 000 м²
- гарантійна, сервісна та технічна підтримка
- розробка та впровадження нестандартних інноваційних рішень

Послуги "під ключ" - від розрахунків до запуску в експлуатацію

на фото: співробітники ТОВ "ПрессКом" (С. Шабай, В. Володар, А. Широк, Д. Євдокимов, А. Осипенко, С. Шам)

ПрессКом® TECHNOLOGY

тел./факс: (044) 585-97-27
www.presscom.ua

Нема такої па

АВТОР: Антон Зікора

Ймовірні тренди української політики: від Партії телеведучих до Партії піратів

Прикро, але, здається, нові перевибори мало чим відрізнятимуться від попередніх. У кожному разі, на політичній арені ми, схоже, не побачимо нічого нового. Помаранчеві Ющенко, помаранчеві Тимошенко, регіонали, комуністи, «третя сила» Литвина, трохи соціалістів, крайні ліві Вітренко, крайні праві Тягнибока — ось головні сили, що будуть світитися. З кого вибирати? Де нові герої? А головне — де нові ідеї та нові партії, їх носії? Немає! Сьогодні **Тиждень** розмірковує на тему: яких ще партій немає в Україні, але які могли би з'явитися в нас і піти на вибори. Можливі назви, які ми пропонуємо, — умовні, як і все викладене в статті.

СОЦІАЛІСТИЧНА ПАРТІЯ РЕГІОНІВ. Щойно надійшло повідомлення, що Міністерство юстиції України відмовилося реєструвати Соціалістичну партію регіонів. Назва цієї організації, бачте, не відповідає статті 12 закону, згідно з яким назва партії повинна суттєво відрізнятися від назв, які вже є. Згадуючи спільну пільну законотворчу діяльність Партії регіонів і Соціалістичної партії в Раді п'ятого скликання, розумієш, що саме такої організації нам бракує.

ПАРТІЯ ТЕЛЕВЕДУЧИХ УКРАЇНИ. Це не те, що ви подумали. Під словом «телеведучі» ми маємо на увазі не нудуватих телезірок, таких, як Шустер або Куликов. Нам потрібні справжні телеведучі, за кожним пчихом котрих прискіпливо стежить мільйонна аудиторія, телеведучі, здатні довести глядачів до ін-

фаркту й підняти німеччин із ліжка, коли настане вирішальний день, тобто вибори. Очевидно, ви зрозуміли, що йдеться про політиків. Звичайно, головою Партії телеведучих України повинен стати Арсеній Яценюк, який чудово замінив Шустера на «Інтері» в політичному ток-шоу. Другим номером має йти Інна Богословська, яка теж практикувалася на цьому каналі. Далі можна взяти й Шустера з Куликовим, і Катю Осадчу. Таких неополітиків і екс-ведучих, як Андрія Шевченка, Володимира Ар'єва й Ольгу Герасим'юк до списків включати не варто — не до пуття будуть.

УКРАЇНЬСЬКА ПІРАТСЬКА ПАРТІЯ. За своєю суттю ця політична сила має стати лівою, антибуржуазною. Створюється за лекалами шведської Партії піратів, котра виникла в 2006 році. Партія піратів виступає проти чинного законодавства

Українські імперці виступають за об'єднання під верховенством Києва всіх територій екс-СРСР

в галузі авторських прав, а також за неучасть України в міжнародних організаціях із захисту авторських прав. Особливо її лідери мають ненавидіти Microsoft. Це дає агітаційні переваги. Приміром, на акціях можна трощити комп'ютери, на яких установлений Windows, і спалювати портрети Білла Гейтса — це забезпечить гарну телекартинку. Щоправда, шведські пірати набрали лише 0,63%. Але їхні ідеї живуть і поширюються — аналогічні партії з'явилися ще в кількох європейських країнах. «Мені б шведські проблеми», — скаже український обиватель, і не матиме рації. Пригадайте, як ви намагалися востанне

ртії!

стягнути музику з Інтернету, й тоді, може, вам сподобаються піратські ідеї. Пірати вважають себе спадкоємцями молодіжного руху 1968 року. Й намагаються у будь-який спосіб наближати епоху вільної творчості.

УКРАЇНЬСЬКА ТРАДИЦІОНАЛІСТСЬКА ПАРТІЯ. Головний ідейний месидж цієї політичної сили — повернутися до коріння. Варіант перший. Ідеологи партії закликають повернутися до того, що, умовно кажучи, називають «християнством Володимира». Традиціоналісти можуть відвідувати церкви різних патріархатів. (Це надасть змогу вести найширшу агітацію.) Але головне — вони й далі мріють про початкову церкву, яка була в Україні колись давно. Традиціоналісти мають поводитися на людях дуже аскетично: ходити пішки, одягати своїх жінок у довгі спідниці, сміятися тихо, займатися силовими видами спорту, залякувати кінцем світу. Їхній спосіб життя має бути близьким до способу життя афганських талібів або чеченських і дагестанських ваххабітів.

Варіант номер два. Українські традиціоналісти зовсім не християни, а язичники. Добре, що тут уже є певний досвід: в Україні існує низка поганських організацій. Потрібно лише додати цьому руху чітку політичну спрямованість. Для цього язичникам можна виступити, наприклад, з ідеєю узаконення дня Сварога й ще кількох десятків днів як національних свят. Практика засвідчила, що люди таке підтримають: у нас люблять свята.

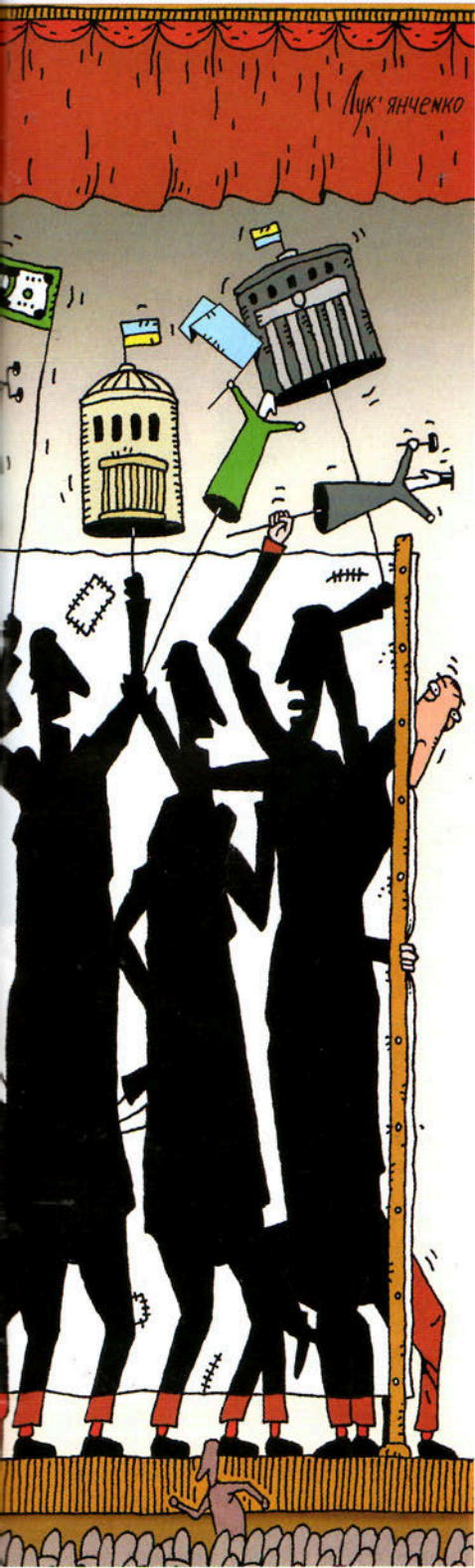
УКРАЇНСЬКИЙ ІМПЕРСЬКИЙ СОЮЗ. Тут усе просто. Головний постулат українських імперців: «Київ — прамати міст руських». Імперці виступають за об'єднання під верховенством української столиці всіх територій колишнього Радянського Союзу (можна без Середньої Азії). Електорату пояснюють, що імперія — це, в принципі, непогано. В цьому проекті важлива ґрунтовна ідеологічна складова. Для її розроблення за окремий гонорар і на умовах конфіденційності залучається Дугін. Ми обмежимося лише кистяком ідеології українського імперіалізму: імперії — наднаціональні формування, які створюються й неминуче руйнуються, але тільки для того, щоб їм на зміну прийшли інші імперії. Ідея імперії, в якій ми жили, непогана, але,

оскільки втілювалася через одне відоме місце, її столиця була в Москві або в Пітері. А це неправильно в корені, найприродніше місце для євразійської імперії — Київ. Українці ж як нащадки кочових козаків, що завжди думають про Велике, — найбільш імперська за своєю сутністю нація. Імперці борються з міфами про те, що українці — люди, чия хатина скраю. Хатина українця — завжди в центрі, й це не просто хатина, а храм, осередок духовного життя й невичерпне джерело месіанства для всього світу.

Загалом, навіщо себе обмежувати: до Української імперії можуть добровільно ввійти всі народи. Тим більше, що навіть Ісус Христос був галичанином (про це нещодавно написала газета «Голос України»). Питання релігії, мови й панівного ладу в майбутній державі імперці поки не розглядають. «Давайте спочатку думати про Велике, дрібне саме по собі якось створиться», — чудовий бриф для передвиборчих теледебатів голови українських імперців.

УКРАЇНЬСЬКА ПАРТІЯ ПОМІРНОГО ПРОГРЕСУ В МЕЖАХ ЗАКОННОСТІ. Як відомо, таку партію, лишень не в Україні, а в Чехії, заснував Ярослав Гашек. Відбулося це в трактирі, де він із приятелями проводив дні, попиваючи пиво. Українцям сам Бог велів заснувати таку політичну силу: Гашек довго жив у Києві. Кожного нового члена партії приймають у пивниці (слід підшукати відповідний заклад). Кандидат обов'язково має бути членом ще якоїсь партії — щоб підірвати її зсередини. До речі, Партія помірнього прогресу постраждала свого часу від політичних репресій: комуністи «закрили» її, а сьогодні організацію очолює нащадок письменника. Виборцям до вподоби постраждалі, біда хіба в тому, що головний слоган партії: «Не голосуйте за нас!»

На цьому поки все. Є, звичайно, в суспільстві ідеї створити партію на основі «Камеді клуб», до парламенту рвався Андрій Данилко. Та останній рік засвідчив, що вітчизняні шоумени відпочивають порівняно з вітчизняними політиками. На початку перебудови в Союзі було модно створювати Партії дурнів. Але все ж таки ні, Партії дурнів нам не треба. ■

Інструкція для яще

АВТОРИ:

Роман Кульчинський,
Павло Солодько

**Ефективну партію
можуть створити лише
«нарвані» політики**

«Я» людина вперта — поліз із пропозиціями аж у центральний виконком партії, — розповідає про свій досвід членства в «Нашій Україні» громадянський активіст Олександр Попов. — «Молодець! — сказали мені там, — приходь зі своїми людьми в суботу. Ви гвардія партії, підемо до керівництва». А в суботу керівництва не було, так само, як і в наступні дні...»

РОЗЧАРУВАННЯ: ЕНТУЗІАСТИ ПРОТИ ПОЛІТИКАНІВ

Попов має неабиякий досвід співпраці з людьми — на виборах 2004 року він був одним із координаторів мережі громадянських патрулів «Нічна варта». Звичайні громадяни — позапартійні підприємці, науковці, військові, журналісти, студенти — об'єдналися для того, щоб не допустити провокацій на виборчих дільницях. Частина цих людей на хвилі революційного ентузіазму подалася в помаранчеві партії, але там їх зустріли прохолодно.

«В середню ланку партії прийшли колишні комсомольські функціонери й привели з собою своїх же комсомольських орговиків, — каже далі Попов. Так пасіонарна політична сила швидко перетворилася на чергову партію влади.

Згідно з тлумачним словником, партія — це політична організація, яка виражає і захищає інтереси суспільного класу й керує ним у досягненні певних цілей та ідеалів. Нинішні українські так звані «пар-

«У мене для вас партії немає»

тії» — закриті акціонерні товариства. Про які суспільні ідеали може йтися, якщо партії навіть власних програмних засад не дотримуються?

«Я вступив до Компартії в 19 років, у 1997-му — тоді комуністи здавалися альтернативою, — розповів **Тижню** колишній член КПУ Андрій Манчук, який зараз розбудовує громадську «Організацію марксистів». — Крім проросійської шизи, в партії існувало справжнє ліве крило — Всеукраїнський союз робітників. Утім, молодь швидко зрозуміла, що партією керують безпринципні політики, а її ідеологія не має нічого спільного з марксизмом. Тому під час помаранчевих подій звідти пішли всі молоді адекватні ліві активісти. А я зробив це ще раніше».

БУДІВНИЦТВО: ЯК СТВОРИТИ ПАРТІЮ

Маргарет Тетчер почала партійну кар'єру, вступивши до осередку Консервативної партії в Оксфордському університеті. З цього часу вона захопилася політикою. Саме партія слугувала тим механізмом, який відібрав і підняв на верхівку адміністративного апарату молоду дівчину з звичайної британської родини.

Рецепт створення «здорової» партії простий, як двері міліції. Але за однієї фундаментальної передумови: ядро партії має бути трохи «повернуте» на ідеї, які проповідує. Скажімо, лідери НДП чи ЄЦ в принципі не можуть створити живої партії, бо не здатні навіть до ладу пояснити, навіщо живуть на цьому світі. До того ж, лідер мусить знати, де й на яких умовах узяти гроші (справжні полі-

НЮКІВ

ФОТО: REUTERS

тинги, марші, збори підписів, пікетування — будь-які акції, спрямовані на поширення своєї ідеології. В процесі проведення таких кампаній докола «ядра» збирається гурт добровольців, готових певний час безкоштовно популяризувати ідею.

МЕТОДИ: РЕЦЕПТ ВІД ТОМА СОЄРА

Головне, щоб ці акції робили не найняті студенти з кислими фізіономіями, а реальні прихильники ідеї. За один виїзд навіть у «ворожий» регіон можна нашкребти прихильників на створення осередку (це три людини), й далі розвивати мережу через нього.

Важливий чинник полягає в тому, щоб новоприйняті члени вашої партії не залишалися без діла. «40% новоприйнятих членів партії виходять із неї тому, що їм не доручають жодної роботи», — пише в інструкції з партійного будівництва генсек Лейбористської партії Британії з промовистим ім'ям Том Соєр.

Навантажувати нових членів можна участю в загальнонаціональних кампаніях — на кшталт тих, які так полюбає «Свобода» Тягнибока. Не менш важливі й «вузькі» заходи — наприклад, змусити ЖЕК відремонтувати дитячий майданчик. До цієї боротьби можна залучити активних громадян, які не є гарячими прихильниками вашої ідеї. Якщо у вашій мережі є депутати місцевих рад, то їх допомога у вирішенні таких проблем — безцінна.

Між іншим, ісламісти в багатьох країнах добились успіху саме таким методом. Працюючи в бідних кварталах, вони не проповідували складних теорій, а допомагали конкретним людям вирішити конкретні проблеми, чим і здобували популярність.

МАЙБУТНЄ: АПАТІЯ І ПАРТІЙНИЙ «ПАСИВ»

Кров партії — це рядові активісти, яких наш президент любить називати «маленькими українцями». Саме за їхнього посередництва партія налагоджує зворотний зв'язок із виборцями й пронизує всі верстви суспільства, визначаючи та втілюючи його інтереси.

Найуспішніші з цих активістів стають справжніми лідерами громади, представляючи громаду в партії і партію в громаді, знаючи всі про-

блеми, які хвилюють людей. Вони пов'язують політику й реальні потреби громадян. Оце і є ефективна політична партія, а не труп зі списками «мертвих душ» у обласних організаціях.

Доступ маленьких українців у велику політику припинився ще в 1990-х роках — з того часу до прохідної частини списку беруть (крім заслужених партійців і спонсорів) хіба що діячів шоу-бізнесу.

Тому серед українців зростає «партійний скепсис». Вони ще сприймають політиків як джерело видвищ, але все менше залишається охочих декларувати свою партійну приналежність. Мода на позапартійних повертається. Україна вже проходила такий спалах аполітичності в середині 1990-х, коли після «перебудовного» мітингового ентузіазму в країні запанувала політична апатія. Така суспільна настанова — «ми нічого не можемо змінити, вони всі одна банда, треба працювати, замість мітингувати» — є вигідною для влади імущих і небезпечною для громадян.

ШАНС: ІНІЦІАТИВИ ЗНИЗУ

Артем Чапай зацікавився соціалістичними ідеями на початку 2004-го. Він покинув престижну роботу в «Українських новинах» і перейшов працювати на сайт молодіжної організації Соціалістичної партії. Закулісне партійне життя не дуже сподобалося Артему — і його переконання почали змінюватися.

«Остаточно мене добило, коли СПУ раптово й заради тимчасових вигод перейшла на бік регіоналів», — розповідає **Тижню** Чапай. — Особливо гідко було те, що рішення приймалося згорі, без жодних, наскільки мені відомо, консультацій із рядовим активом. І я пішов. Ті ж, хто залишаються всередині, стають усе розчарованіші й цинічніші. Ну нічого, це був лише гарний етап, щоб прийти до ідей громадянського самоуправління й самоорганізації».

Зараз Чапай — один із численних активістів позапартійної громадянської ініціативи «Збережемо старий Київ». Вони роблять для захисту киян від жахів ущільнюваної забудови більше, ніж будь-яка «партія». І цей розвиток низових структур — шанс, зокрема й для створення нових політичних сил із живим і більш людським обличчям. ■

тики самі заробити гроші не здатні) на утримання партійного апарату, проведення акцій, поїздки тощо. Це не мільйонні суми, але для нормального розвитку партії треба мінімум \$150 тис. на місяць.

Припустимо, є навіжений, але з адекватним розумінням ситуації, лідер, він має такі-сякі кошти й коло однодумців. Перед ним постає завдання: як сформувати структуру по всій країні, включно з осередками в селах. Традиційний для наших «партій» шлях — пошук впливових людей у регіонах — хибний. Впливовим людям наплювати на ідеї. Потрібно шукати таких же повернутих на ідеї, як і «ядро» партії.

Метод пошуку випробуваний від Руху кінця 1980-х до британських консерваторів й ісламських фундаменталістів. Партія проводить мі-

Ефективна непропорційність

АВТОР: Анатолій Бондаренко

У 2004-му депутати ВР проголосували за новий виборчий закон, за яким були введені закриті партійні списки. Після цього депутати перестали відповідати перед тими, хто їх обирають

За чинним законом списки депутатів від партій (блоків) є закритими. Виборці, тобто ми з вами, позбавлені можливості вплинути на їх склад — хто може пройти в депутати, а хто — ні.

Списки кандидатів у депутати до місцевих рад формують винятково голови місцевих партійних організацій, а на загальноукраїнському рівні — голови партій.

Хоча списки є закритими за своєю природою, штатні пропагандисти багатьох політичних сил намагаються дурити своїх співгромадян — мовляв, списки відкриті, тому що про їх склад можна дізнатися, наприклад, в Інтернеті.

По-перше, це підміна понять — як уже зазначено, під відкритістю слід розуміти можливість виборця вплинути на місце конкретної людини в списку. По-друге, для місцевих виборів списки двічі «закриті» — як правило, пересічні виборці навіть не уявляють кого вони обирають депутатом, голосуючи за свою улюблену партію. На показ вистав-

ляються лише перша п'ятірка, й, про всяк випадок, одіозні фігури не включаються в першу десятку.

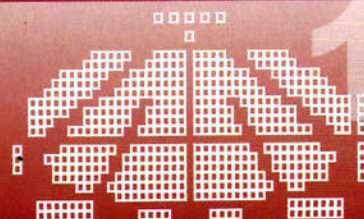
Запровадження нової, чисто партійної, чи як у нас її ще називають, пропорційної виборчої системи призвело до того, що виборця позбавили головної демократичної процедури — можливості покарати депутата, який себе погано зарекомендував, голосуванням за іншого.

Після цього такий депутат втрапив стимул відповідати перед своїм виборцем, тому що його доля зараз залежить виключно від партійного керівника.

Одразу після запровадження пропорційної системи з закритими списками, грошовиті люди почали купувати в них для себе місця. Це відбувається на всіх рівнях — від ради невеликого міста до парламенту країни — різниця лише в ціні. Відповідно, активність роботи народних обранців зросла лише в одному напрямі — власного збагачення.

Можна годинами розповідати про мінуси та негативи чинної пропорційної системи, та є чимало аргументів і проти старої мажоритарної. Були випадки, коли майбутні депутати гуртом скуповували голоси виборців цілого округу.

На ілюстрації наведена змішана система, подібна до тієї, що діє в Польщі та Німеччині. Вона поєднує плюси мажоритарної та пропорційної. Додам, що на місцевому рівні в більшості країн успішно працює мажоритарна система, коли члени громади добре знають свого депутата, й змушують відповідати перед тими, хто його обирає. ■

Є 450 депутатських місць у парламенті. На них претендують три партії — блакитна, жовта й зелена, а також безпартійні кандидати — самовисуванці

30%

50%

20%

Решта **450 — N** місць в парламенті розподіляється між партіями пропорційно голосам, які вони набрали за своїх кандидатів у всіх округах

Переваги:

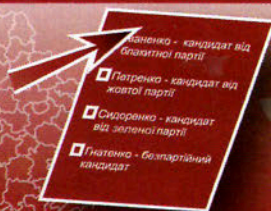

Партійні структури реально починають працювати в округах із виборцями й надають повну інформацію про свого кандидата в окрузі

Ідеальна виборча система:

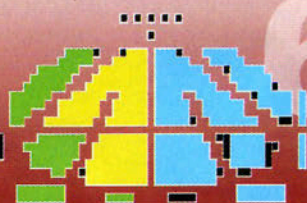
Територія України поділяється на 450 приблизно однакових за кількістю населення територіальних виборчих округів (ТВО)

Кожна партія готує список із 450 кандидатів і розставляє їх по одному на 450 округів. В бюлетені також може бути довільна кількість безпартійних кандидатів – самовисуванців

Припустимо, що на виборах в N округах незалежні кандидати набрали більше, ніж 50% + 1 голос – вони одразу стають депутатами

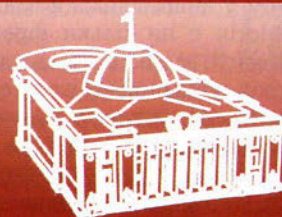
Результат виборів

■ - незалежні кандидати

Список зеленої партії:

1. Сидоренко – 60 000
2. Симоненко – 45 000
3. Рожевенко – 40 000

Початковий порядок у списку партії не має жодного значення. Порядковий номер у списку залежить від кількості голосів, відданих за кандидата в його окрузі

Пройдуть ті, хто показали вищий кількісний результат порівняно з іншими учасниками списку, таким чином партійні списки рейтинуються самим народом, виборцями

Партії зацікавлені у виставленні в округах яскравих особистостей

Для «грошових мішків» купівля місця в списку не матиме значення – місце не гарантуватиме проходження в парламент. Для власної перемоги їм потрібно буде не платити за місце партійному босові, а працювати в окрузі, щоб «переконати» потенційних виборців

Капітал Сим

АВТОРИ: Василь Васютин,
Андрій Лаврик

Тиждень шукав золото Комуністичної партії України

Відбудуться позачергові вибори чи ні, але Комуністична партія залишиться у Верховній Раді. КПУ — найстаріша та найзагадковіша політична сила країни. Найбільшою таємницею є те, звідки гроші в борців за права пролетаріату й селянства. Адже без серйозних фінансових впливів важко потрапити у вищі ешелони влади, а в комуністів є не тільки фракція в парламенті, але й свої люди в міністерствах, вони широко представлені в місцевих радах усіх, особливо промислових, регіонів. Офіційна версія ЦК: партія живе на внески своїх членів. Однак мало хто в неї вірить, зважаючи на не зовсім пролетарський спосіб життя керманичів КПУ. Про Петра Симоненка, лідера Компартії, який не соромиться з'явитися на публіці з дорогим швейцарським годинником за \$2 чи \$5 тис., навіть ходять анекдот: будімо на його костюмі від Brioni за \$5 тис. приторочена «лейба» фабрики «Більшовичка».

Як стверджує сам Симоненко, внесків усіх членів партії набігає до 4 млн грн на рік. Це офіційно. А неофіційно розповідають про законспіровані фонди, записані, як правило, на маловідомих людей, котрі зазвичай не мають формального стосунку до КПУ. Мова йде про фірми, в які вкладені партійні гроші, нерухомість, автомашини. Подібна схема заощадження дозволяє будь-якої миті безболісно витягти потрібну суму, не привертаючи зайвої уваги.

Компартія, зрозуміло, намагається не афішувати своїх бізнес-зв'язків. Але підтримка з боку підприємців йде практично безперервним потоком. Отже, одна з головних

Джерело прибутків: за версією вождів, партія живе на внески пролетаріату

статей доходів — лобізм. Окрім того, багато «нових українців» вийшли з середовища старих партійців, і частина з них (хто з ідейних міркувань, хто з цілком прагматичних підприємницьких розрахунків) надавали КПУ неофіційну, проте досить відчутну підтримку. В різний час говорили про бізнес-партнерство КПУ з компаніями «Кримхліб», «Луганськтепловоз», «Хартрон», асоціацією «Укрсіль», «Центренерго». Охоче співпрацюють з комуністами енергетики, металурги, газотрейдери й навіть банкири. В цьому контексті

часто згадували «Промінвестбанк», який у зв'язку з фінансовою кризою ледь не збанкрутував.

ЧЕРВОНЕ ЛОБІ

Сумлінний лобізм у певних колах вважають мало не візиткою партосередку комуністів. Від позиції їхньої фракції нерідко залежать парламентські рішення. Комуністи свого часу були одними з основних лобістів закону «Про особливості приватизації Маріупольського металургійного комбінату ім. Ілліча». В результаті комбінат приватизували «на користь трудо-

оненка

вого колективу». До речі, подекують, що нині ведуться активні переговори про партнерство КПУ з ММК ім. Ілліча. Гендиректор і фактичний власник підприємства Володимир Бойко після провалу на минулих виборах Соцпартії нібито готовий спонсорувати іншу політсилу, яка зможе провести його самого й наближених людей до парламенту. Компартія, з огляду на минулий досвід, а також тривале знайомство Бойка з Петром Симоненком (той колись очолював Маріупольський міськом КПРС), є найвірогіднішим грантоотримувачем.

Лобістські таланти КПУ визнали навіть на міжнародному рівні. В жовтні 2004 року партія опинилася в списку організацій, яким Саддам Хусейн нібито обіцяв дешеву нафту в обмін на їхню підтримку скасування санкцій ООН. Цей документ оприлюднили американські військові інспектори та ЦРУ. КПУ, щоправда, всі обвинувачення відкидала.

Попри те, що Компартія перебуває в авангарді блокування аграрної реформи та прийняття нового Земельного кодексу, найзначніші лобістські проекти українських кому-

ністів пов'язані саме з сільськогосподарським комплексом. На кожних виборах у списках кандидатів не бракує керівників сільгоспідприємств. Деякі в партії ще з часів колективного сільського господарства. Багатьох привів із собою колишній лідер Селянської партії Олександр Ткаченко. Після проголошення незалежності Ткаченко встиг попрацювати президентом українсько-німецького СП «Земля і люди» та однойменної агропромислової асоціації. В другій половині 90-х говорили, що Ткаченко привласнив \$80 млн державних коштів, щоправда, сам Ткаченко всі звинувачення відкидав. Останні роки мав доступ до невичерпних фінансових потоків, працюючи в Тендерній палаті: в 2006–2007 роках був головою її наглядової ради, а згодом — почесним президентом. Як засвідчили перевірки контролюючих органів, зловживань у роботі цієї структури в той період не бракувало. Тож можна припускати, що комусь до кишені йшли мільйонні суми «відкатів» за включення в схему держзакупівель.

Повертаючись до АПК, варто згадати призначення в грудні 2007 року міністром сільського господарства Юрія Мельника. В уряд Януковича Мельник, погляди якого на розвиток села кардинально відрізняються від декларованих комуністами, потрапив за квотою КПУ. Його вважають креатурою керівника Державного управління справами Ігоря Тарасюка, небайдужого до ситуації в агропромі. Самого Тарасюка пов'язують із холдингом «Миронівський хлібопродукт», відомого, зокрема, своїм брендом «Наша Ряба».

Цікава особистість у верхівці партії — Євген Мармазов, який користується репутацією неостанньої людини в лобістських і підприємницьких колах. Зафіксовано підвищений інтерес Мармазова до ринку енергоносіїв, він має добрі знайомства в Москві, переважно серед підприємців, пов'язаних із газом, нафтою та нафтопродуктами. Але цілком імовірно, що найголовніша його роль — посередника між українськими комуністами та російським підприємцем Константином Григоришиним. Низка фактів свідчить про те, що останній може відігравати роль основного фінансиста КПУ. В 2002–2006 роках Мармазов працював радником ТОВ «Група Енергетичний стан- ▶

Люблячий батько двох бізнесменів розповідає, що комунізм незабаром переможе

ФОТО: РН

дарт «Україна» — місцевого підрозділу корпорації Григоришина. Торік у грудні Євгена Мармазова обрали головою Спеціальної контрольної комісії ВР з питань приватизації. Це призначення збіглося в часі з конфліктом навколо ВАТ «Турбоатом», на яке претендує Григоришин. Кілька разів протягом року представники російського підприємця на чолі з комуністкою Александровською намагалися захопити офіс «Турбоатома», не погоджуючись із призначенням Фондом держмайна нового керівництва. Щоправда, на всі згадки про зв'язки з Григоришиним комуністи реагують досить болючо: все активно спростовують і навіть погрожують судовими позовами.

Співпраця КПУ з російським капіталом навряд чи обмежується Григоришиним. Зокрема, наближені до московського мера Лужкова будівельні компанії безперешкодно отримують землю в Криму — вотчині комуніста №2 Леоніда Грача. Люди, пов'язані з партією, також були помічені в спільних проектах із компаніями «Адраса» та «ЛукОйл». З огляду на відверту проросійську позицію КПУ, джерела в українських спецслужбах відверто говорять про фінансову підтримку безпосередньо з боку Кремля.

Коли комуністи відмовилися головувати за недовіру урядові Юлії Тимошенко, представники Партії регіонів звинуватили їх у підкилимкових домовленостях із прем'єркою. А своєрідним бонусом від Юлії Володими-

рівни стало призначення керівником Держлісгоспу Миколи Тимошенка й поповнення на посаді заступника міністра внутрішніх справ Василя Мармазова, сина депутата-комуніста. Останній, між іншим, — засновник адвокатського об'єднання «Юріс» і ТОВ «Тірма». На цьогорічних позачергових виборах він балотувався до Київради за списком КПУ.

БІЗНЕСОВА «ЛІВІЗНА»

Попри запевняння парламентських комуністів про їхню непричетність до експлуатації трудящих, родини більшості депутатів від КПУ в той чи інший спосіб причетні до комерції. Пересвідчитись у цьому **Тиждень** вирішив ще в серпні, коли в кримінальних хроніках з'явилася новина: хтось підпалив автівку молодого бізнесмена Андрія Симоненка. Андрія Петровича Симоненка. Син головного комуніста втратив не якусь там пролетарську «копійку» чи «Ланос», а цілком буржуйський джип X-TRAIL. Джерела в ділових колах повідомили, що сини Петра Симоненка, Андрій і Костянтин, виступають співвласниками щонайменше трьох комерційних структур: ТОВ «Гамма-консалтинг», страхової компанії «Гамма» та НФК «Контур». У статутних фондах останніх двох є дві маловідомі офшорні компанії.

Крім родичів Мармазова та Симоненка, до бізнесу дотична родина депутата Ігора Алексєєва — його дружина Тетяна — співзасновник ТОВ «УДП Укрметал». Сини Дмитро

й Олександр — співвласники запорізьких фірм «Інтеграл 2003» та «Запорізька індустріальна компанія». Брат генерала МВС, депутата-комуніста Валерія Бевза Олександр (теж, до речі, міліцейський генерал), причетний до шести маловідомих комерційних структур. Львівський лєнінець Олександр Голуб поки що встиг зареєструвати лише журнал «Материк Євразія».

Не байдужі медіа-активи й Катерині Самойлик. Колишня шкільна вчителька з Херсонщини володіє часткою в регіональній ТБ-компанії «АКС». Її син Сергій заснував загальноукраїнське молодіжне об'єднання «Слов'яни». Через партнера по ВМО Сергія Агафонову дитина депутатки пов'язана з такою непересічною особистістю, як Олександр Лялька. 2001 року той заснував ВМО «Молодь проти корупції», в якому безслідно зникло чимало урядових грантів на боротьбу з тією ж такою корупцією. Юлія Самойлик (очевидно, невістка) — співвласниця ТОВ «Променергоінвест». Частку в цій фірмі має українське відділення Міжнародного громадського фонду єдності православних народів, у співзасновники якого ввійшла й Катерина Самойлик. Материнська структура фонду розташована в Москві, її патронує Російська православна церква — фінансує культурно-просвітницькі проекти, спрямовані на поширення панслов'янського панславізму та православ'я.

Леонід Грач, головний комуніст Криму й невтомний критик капіталізму якось сказав: «Я бізнесом не займався і не займаюсь». Але промовчав про те, що його рідні й близькі — успішні комерсанти. Інтереси родини Грачів-Янакі (Микола Янакі був одружений із донькою Грача, після розлучення частка Грачів у спільному бізнесі збереглася) поширюються на туризм, сільське господарство, будівництво, ресторанний бізнес. Їм належить навіть мисливський клуб. Розгортання справи Грачів-Янакі потребує земельних ділянок, і тому супроводжується конфліктами та скандалами. 2004 року в Симеїзі дійшло навіть до кривавої бійки. Найзатятіший супротивник «червоних» комерсантів на півострові — татарська громада. Мабуть, саме тому Леонід Грач не втомлюється розповідати про загрозу ісламського екстремізму на півострові. ■

ХТО ДИВИТЬСЯ ТВ-РЕКЛАМУ?

ВДОМА Ж НІКОГО НЕМАЄ!

ПрессКом® ADVERTISING

Всеукраїнський IndoorVideo оператор
www.presscom.ua

«3 книгою — до дітей!»

Дбаймо про інтелект України разом!
Подаруймо дітям книги!

Організатори

Партнери

Медіа-підтримка

генеральний медіа-партнер

ексклюзивний медіа-партнер

Телефон «гарячої лінії»: **8 068 510 50 50** Адреса в Інтернеті: **www.dity.org.ua**

Ти належиш грі!

АВТОР: ВЕРОНІКА КІФЧАК

У віртуальному світі заробляють реальні гроші

Вдень вони звичайні студенти, бізнесмени, лікарі, спортсмени, автомеханіки тощо. Та коли на місто спускається темрява, ці абсолютно різні люди з різних куточків Землі збираються біля моніторів своїх комп'ютерів і поринають у віртуальний світ. Вони перетворюються на вудастих ельфів, жахливих орків, хитрих гномів, спритних магів, мегакрутих бійців — перелік можна продовжувати. Від 20 до 30 млн геймерів **Ідив. словничок!** щодня грають у масові інтернет-ігри. Й у цьому фантастичному світі «крутяться» колосальні суми цілком реальних грошей.

СКІЛЬКИ КОШТУЄ МЕГАВОЇН

На сьогодні обсяг ринку он-лайн ігор перевершив \$3 млрд. До 2010 року

СЛОВНИЧОК

Ігровий сленг

Геймер — (від англ. game — гра) — людина, яка грає в комп'ютерні ігри.

Аккаунт — власна реєстраційна сторінка, від якої тільки ви знаєте пароль і на якій може зберігатися до восьми чарів.

Чар (від англ. — character) — персонаж, якого створює людина за своїм смаком і обирає йому професію.

Нюб — (від англ. newbie — новачок) — новенький, «новонароджений» чар.

Шмот — одяг персонажа. Чим вищий грейд (рівень), тим кращий захист, швидкість, вміння тощо.

Біжа — біжутерія, прикраси персонажа.

Бан — блокування аккаунта адміністрацією.

прибуток лише від платної реєстрації становитиме більше \$1,5 млрд, а з чорним ринком — до \$13 млрд. Жоден експерт не в змозі назвати точну цифру, оскільки купівля/продаж валют і ігрових елементів здійснюється нелегально. Адже оплатою аккаунта **Ідив. словничок!** у \$15–20 (в середньому стільки коштує пограти місяць на офіційному сервері он-лайн гри) тут не обмежується.

Типова рольова он-лайн гра (наприклад, Lineage II чи Battles for Glory) починається зі створення власного персонажа чи, на сленгу геймерів, чара **Ідив. словничок!**. Після чого перед гравцем, здавалося б, відкриті всі шляхи: можна відвідувати міста та фортеці, рибалити, заводити тигра або дракона, плавати, танцювати, воювати... Та, як правило, протягом першого ж тижня... вмерти сотню разів.

На сакраментальне питання «чому мене всі вбивають» відповідь очевидна: тому що ти новачок (на сленгу — нюб). І речі, в які вдягнений чар, скажімо так, «троещинського» розливу — бігати можна, а отвоювати — ні. Біжа **Ідив. словничок!** жахлива — так, непотрібні цяцьки, зброя поганенька, та й рівень твій низький. Постає необхідність вибору: або розвивати чара самостійно днями, місяцями, роками чи все купити — не за ігрове золото, а за справжні гроші.

З власного досвіду можу сказати: більшість запеклих гравців готові витратити половину, а то й більше, своєї зарплатні на розвиток ігрового персонажа. Використовуючи це бажання геймерів, інші гравці можуть заробляти від \$1000 до \$100 000 на місяць.

«Я качаю чарів на замовлення. Раніше просто розвивав, одягав, а потім намагався продати, — розповідає Паша (19 років), студент одного з одеських коледжів, не повертаючи голови й не відриваючи очей від монітора. — Та це повна лажа! Клієн-тові мої смаки не до вподоби й дово-

диться щось переробляти. Зараз я беру замовлення і в найскладнішому випадку за три-чотири місяці «народжую» потрібне. Ціни? Вони різні. Найдорожчий мій чар коштував \$900, але він справді був крутий. За героя можна й \$3000 просити. На сервері є такі, та продавати їх поки не поспішають».

«Як продаю? Зустрічаюся із замовниками в комп'ютерному клубі, показую «товар», беру гроші й одразу раджу покупцеві замінити пароль, аби потім не було проблем. Є один ризик у цій усій справі: якщо адміністратор помітить — бан **Ідив. словничок!** цього чара назавжди. Зі мною, тьху-тьху-тьху, такого не було», — розповідає вирошувач чарів.

Справа в тому, що персонаж — це власність розробника гри й продаж його «з рук у руки» суворо заборонений адміністрацією. Адже їй теж хочеться заробити. Наприклад, у грі BSFG (її розробили росіяни на основі Lineage II) можна придбати корисні й потрібні речі в самих адмінів, перерахувавши певну суму на «розвиток» сервера. Так, прохід до Terra Incognita — закритої для простих смертних території — коштуватиме \$20, прикраси (заколки для волосся, капелюхи, маски), щоб ваш чар виглядав оригінально — \$10–25, така корисна річ, як Noble Bag — спеціальна сумка для розширення місця в інвентарі ігрового персонажа та для збільшення вантажопідйомності — майже \$800.

«Мені вдалося заробити грошей в цій грі, — ділиться враженнями метикуватий Сашко, 17-річний школяр із Ростова-на-Дону (Росія). — В мене була поламана рука, тож я змушений був майже місяць сидіти вдома. Весь цей час я не відходив від комп'ютера, ходив на Піт-босів (дуже сильні монстри, з яких падає унікальна й дуже дорога біжа — автор). Продав біжу. Заробив у грі мільйони голдів (віртуальна валюта) й продав їх в реалі за бакси. Сьо- ▶

Виростити на продаж на прикладі гри Battles for Glory

Мегавоїн

«Середняк»

Ньюб (новачок)

Рівень 83 (розвиток персонажа:
по 3 години в день
без перерви за 3-4 місяці) –
\$100–200

Одяг – до \$50

Біжутерія (спеціальна) – \$50–150

Зброя (середній клас) – \$100–250

Додатково:

Прохід в Terra Incognita (дозволяє скоротити
час розвитку до 1–2 тижнів) – \$20

Traveler Bag (захищає
персонажа від проклять) – \$30

Ціна ігрового персонажа
(в середньому) – \$700

Рівень 87 (розвиток персонажа
по 3 години в день
без перерви за 6–8 місяців) –
\$400–550

Одяг реліктовий – \$300–400

Біжутерія (унікальна, можна отримати
«з тіл» потужних монстрів) – \$700

Загострена зброя зі спеціальним кристалом –
\$800–1000

Прикраси – \$10–30

Додатково: Прохід в Terra Incognita – \$20

Noble Bag – \$800

Ціна ігрового персонажа (в середньому) –
\$3500

Рівень 1 – \$0

Захисної біжутерії немає – \$0

Одяг – \$0

Додатково:

В такому вигляді повноцінно
грати ним неможливо.

До бою з іншими персонажами
не придатний.

До 83-го рівня грошової цінності
немає

годні офіційний курс, за яким можна обміняти гроші в адміністраторів — 400 000 голлів за \$1. Курс у грі набагато менший — 6 000 000 голлів за \$1. Шукав посередника-гаранта, який добре знав покупця й мене. Отримав «чистими» \$700».

ПОЄДИНОК НА ГАМАНЦЯХ

З продавцями гральних благ нібито все зрозуміло. Та хто ж купує все це добро? В основному це небідні люди, для яких гра — своєрідний відпочинок. Вони не будуть гаяти час на розкачку-прокачку. Вони покладуть на стіл гроші й отримають класного чара на свій смак.

«Спочатку я вирішив грати самостійно в Lineage II і нічого не вклади, — зізнається Антон (22 роки), співробітник великої компанії з продажу автомобілів по всій Україні. — Так я «пробігав» десять років, а результат нульовий. Шмот наче непоганий, левел прокачав, а от не подобається й усе. Вирішив грати за іншу расу, за орків, але як подумав, що все починати з початку — потемніло в очах. Так я купив чара в адміністратора неофіційного сервера, де я граю. Прийшов, заплатив гроші — \$600, отримав «свіжонамальованого» чара. Зайшов у гру, і вже 80 левел. Звісно, його треба ще одягати й одягати, тим не менш, не все з нуля».

Як зазначалось вище, за правилами більшості онлайн-ігор продаж грального персонажа від геймера до геймера заборонений. Монополію на торгівлю будь-яким спорядженням присвоює собі адміністрація. Втім, іноді право «гендлювати» мають ще й уповноважені дилери. В такому разі дилер укладає угоди, одержуючи певний відсоток від кожної. З огляду на те, що кількість користувачів однієї гри може перевищувати мільйон осіб, доходів від торгівлі всілякими гральними «фішками» цілком вистачить і адміністрації, й офіційним дилерам.

Системою дилерів користується суперпопулярна на просторах колишнього СРСР адміністрація гри «Бійцівський клуб» (БК). Існує думка, що саме тут «крутяться» величезні суми грошей. Зовні гра абсолютно не приваблива: є світ, де чолов'яги б'ють один одного пики. Звісно, щоби бути найсильнішим, без корисних «примочок» не обійтися. А вони коштують грошей. До речі, на самому офіційному сайті БК (www.combats.com)

у правилах між рядків написано, що аби бути крутим, знадобляться грошові вклади, інакше не виживеш. В грі є свій курс: 1 екран — €1. Наприклад, сьогодні добре «заряджений» боець коштує 100—200 тис. екранів (читай, євро). Зареєструватися можна абсолютно безкоштовно, та довго не протягнеш — заб'ють круті (читай, багаті) хлопці.

Серед гравців зустрічаються й VIP-персони. На форумі БК уже два роки поспіль намагаються дізнатися, хто грає чаром на ім'я «Імператор», який, судячи із зовнішнього вигляду, тягне на €1,5 млн. Кажуть, що це син президента Таджикистану — Рустам Рахмон. А з ніком «Bir-Maus» бігає Сергей Шойгу, міністр з надзвичайних ситуацій РФ.

«Граю в БК я вже довго. За весь цей час поступово вклав €30 000, — розповідає Валентин (37 років), при-

Спочатку звернувся до адміністрації гри, й вони мені одразу ж відповіли — за стільки-то грошей ти одержуєш такі переваги, за стільки — такі

ватний підприємець із Києва. — Спочатку звернувся до адміністрації гри, й вони мені одразу ж відповіли — за стільки-то грошей ти одержуєш такі переваги, за стільки — такі. Зустрічався із офіційним дилером, я йому гроші — він мені «товар». З «чорними» торговцями зустрічатися не маю бажання. Бо якщо вкрадуть чара, буде прикро. Гроші на ньому немає!».

МАЙЖЕ РЕАЛЬНЕ ЖИТТЯ

Абсолютно легальна економіка успішно розвивається в он-лайн грі Second Life («Друге життя»), де «мешкає» більше 8 млн людей із усього світу. Це гра-імітатор реального світу. Граєш собою. Ходиш до крамниць, банків, університету, займаєшся сексом, спиши, їси, подорожуєш тощо. В світі Second Life, як і в інших іграх, існує власна валюта — ліндени, які можна обміняти на справжні гроші й навпаки. Тут можна не лише будувати чи продавати нерухомість і на

цьому заробляти. Якщо, скажімо, ти дизайнер, то маєш змогу використовувати ресурси для створення 3D-об'єктів чи малювати рекламні банери й продавати все це. Багато взятих гравців організовують тут свій бізнес. За статистикою, щодня тут продається товарів і послуг на загальну суму більше \$400 000, а активний резидент (гравець) Second Life витрачає близько \$100—150 на місяць.

В Україні гра не набула поки що такої популярності, як у всьому світі. Та розробники мають надію, що до 2010 року в Second Life гратиме вся планета.

Першим мільйонером в цій грі стала китайка Анші Чанг (Anshe Chung), яка створила компанію з торгівлі ігровою нерухомістю. Бізнес приніс їй капітал, еквівалентний \$1 млн.

В цій віртуальній грі є представництва й магазини абсолютно реальних і відомих компаній. Вони тут купують землю й розташовують свої філії. Одними з перших у віртуальному світі з'явилися відомі IT-компанії — Microsoft і Sun Microsystems. Microsoft провела презентацію нової операційної системи. А коли в реальному офісі Microsoft однієї далекої країни скоротили персонал, то у віртуальному світі звільнені влаштували пікет під стінами головного офісу в США. Швеція стала першою країною, котра відкрила посольство. Також увірвалися у віртуальний простір інформагентства. Reuters відкрив тут бюро й активно висвітлює події гри на своєму сайті. Одна з радіостанцій BBC орендувала віртуальний острів, що буде використовуватися для проведення концертів, квитки на які коштуватимуть не дешево. Автомобільний гігант Toyota хоче продавати в Second Life віртуальну версію фургона Scion, а Adidas Reebok зайнялася продажем спортивного взуття. До речі, тут можна купити ваучери на знижки в реальних магазинах. IBM має віртуальний магазин, куди можна зайти й зробити покупку, яку доставлять за справжньою адресою.

P.S. Власне я, граючи три роки, грошей реальних у віртуальний світ не вкладала. Та на моєму чарі є красивий віночок із квітів і корисний талісман загальною вартістю \$50. Але це все подарунки друзів. ■

Торгівля врятує світ

АВТОР: В'ячеслав Глухов,
ЕКОНОМІСТ, СПЕЦІАЛЬНО ДЛЯ *ТИЖНЯ*,
НЬЮ-ЙОРК

**Нобелівську премію
з економіки отримав
лівий ліберал
Пол Кругман**

Важко сказати, чому в своєму заповіті в 1895 році серед премій з фізики, хімії, медицини й фізіології, літератури та за досягнення в галузі миру олігарх Альфред Нобель на зазначив премії з економіки.

Мабуть, ця сфера діяльності людства вбачалася винахідникові й підприємцеві Нобелю занадто політизованою. Адже щойно марксиста до-

вели, що винахідництво нічого не варте, а підприємництво призводить до злиднів, отже, має бути знищене. А може, Нобель вважав, що ця наука не дозріла навіть до того, щоб носити окреме ім'я, адже видатний математик Едмунд Гамільтон тільки-но назвав свою книгу з основ мікроекономіки «Математична психологія».

Так чи інакше, та сімдесят із лишнім років потому економіка посіла своє місце в списку нобелівських премій. Її заснував на честь Нобеля Sveriges Riksbank, який також максимально наблизив процедуру присудження премії до оригінальної Нобелівської.

Економіка — це вивчення дій людей, спрямованих якнайкраще використовувати обмежені ресурси. Термін «якнайкраще» є гуманітарним, етичним, а дії роблять живі люди з їхніми забобонами й уподобаннями. Отже й економіка є наукою переважно гуманітарною, незважаючи на блискучість математичних методів в її арсеналі.

Премію з економіки, як і інші гуманітарні премії, не обійшли звинувачення в політизованості та ангажованості. Так, Мілтон Фрідман був абсурдно звинувачений у колабораціонізмі з режимом Піночета в Чилі, а проти присудження премії Томасові Шеллінгові виступали ті, хто не вподобав його ролі в створенні ефективних механізмів взаємного балансування за часів холодної війни.

Я не фанат державного регулювання, що, на мій погляд, завжди веде до збагачення тих, хто мають можливість «регулювати» в свій бік за рахунок тих, хто її не мають, і щиро вважаю, що не гроші спотворюють політику, а політика гроші. Тому присудження

цього разу Нобелівської премії з економіки Полу Кругману, адептові милого державного регулювання, спершу мене засмутило.

Проте науковий внесок Кругмана в розуміння закономірностей міжнародної конкуренції має мало спільного з його поглядами лівого ліберала. Коротше кажучи, висновки з моделі Кругмана такі: оскільки виробляти однорідний товар вигідніше, країнам вигідно спеціалізуватися навіть за умов, коли вони можуть бути повністю самодостатніми. За міжнародної спеціалізації збільшується різноманітність продуктів, країнам вигідно торгувати та активно брати участь у міжнародному поділі праці. Модель Кругмана також пояснює неминучість урбанізації та зародження регіональних економічних центрів у межах однієї країни. Кругман — запеклий полеміст. Я завжди з цікавістю читав його іспальти в «Нью-Йорк Таймс». Кажуть, що саме зухвале базікання позбавило його високопоставленої роботи в адміністрації Клінтона.

Протягом теперішньої фінансової кризи майже не чути голосів вчених-економістів. Та це й зрозуміло. Десятиріччями наукова економіка пропагувала мудре державне регулювання як панацею від економічних криз. Стагфляція 70-х на Заході та у 90-х в Україні повністю дискредитувала ідеї економістів-кейнсіанців про пряме державне регулювання балансу між попитом та пропозицією. А сучасна фінансова криза показала, що навіть обережне «підкручування» непрямих економічних регуляторів урядами та центральними банками може зрештою призвести до катастрофічних наслідків у всьому світі.

Криза, котру ми переживаємо, ще дочекається своїх істориків, а поки що зрозуміло одне, й підтримує нас у цьому новоспечений лауреат Пол Кругман: треба торгувати. Торгівля не тільки збільшує ефективність економіки, але й слугує запорукою постійних контактів між людьми. А там, де є взаємовигідне економічне спілкування, не залишається місця для класової чи національної ворожнечі, заради знищення яких винахідник динаміту Альфред Нобель і заповів 94% свого майна. ■

Апартаменти на

АВТОР: Настя Слобідська

Елітні квартири завжди залишаються в ціні

За найсвіжішими даними релтерів, найдорожче житло в Україні зараз продається за \$15 000 000 по вулиці Шовковичній. Це 25 кімнат у будинку з восьми поверхів загальною площею 994,6 м². За \$14 250 000 можна придбати дев'ять кімнат на Печерську в 25-поверхівці.

ПРИКМЕТИ ЕЛІТАРНОСТІ

Та чи підпадає це житло під характеристики елітного? Єдиної відповіді

на це питання наразі немає. З багатьох причин.

Перша — ринок української елітної нерухомості й зараз тільки формується. Кілька років тому наявність двох санвузлів і нестандартного планування автоматично зараховувала квартиру в розряд елітних. «Елітна нерухомість по-українськи», на мою думку, це компроміс, — вважає Клавдія Бондарева, директор фінансово-будівельної компанії «Пагода». — Бо майже в кожному об'єкті, заявленому як елітний, можна знайти те чи інше відхилення. Десь невідповідна архітектура фасаду, десь — недостатня кількість машиномісць, десь — не найпрестижніший район. Але сьогодні, коли основна увага клієнтів пе-

реорієнтовується на якість, вимоги до елітності будуть зростати. Адже цей сегмент завжди був і є одним із найцікавіших із погляду інвестування. Деякі компанії-забудовники, котрі в сьогоденні умовах ринку відмовляються від певних проектів або припиняють їх, будувати продовжують елітну нерухомість».

Друга причина — відсутність строгих критеріїв, за якими житло можна вважати елітним. «Таке житло має три чіткі дефініції, це: якість, статус мешканців і місце розташування. Решта також важливі, та ці ознаки вбирають у себе основне», — зазначає віце-президент Української будівельної асоціації (УБА) Мілан Пасевич.

Легендарний «Будинок з химерами» споруджено на одній з найгірших земельних ділянок тогочасного Києва

ФОТО: ЄВГЕН КОТЕНКО

МІЛЬЙОН ДОЛАРІВ

На даний момент в Україні існує тільки одна класифікація житла, розроблена УБА, якою користуються забудовники та ріелтери. Згідно з цими дефініціями, найкраще житло належить до класу «делюкс» і «преміум».

В Києві є лише один будинок, найбільшій до такого рівня: в Маріїнському парку, на вул. Грушевського.

Умови преміум-класу трохи м'якші, та й вони для нас ще захмарні. Наприклад, таке житло повинно мати унікальне рішення архітектурного проекту, близькість до історичного центру, високий статус мешканців і решту послуг, але при цьому допускається близькість до метро й інших транспортних розв'язок.

МІСЦЕ Й СУСІДИ

До недавнього часу чи не найважливішим критерієм елітарності житла в Україні вважалося престижне розташування. Наразі ж опитані **Тижнем** експерти мають різні погляди щодо визначальної ролі, фігурально висловлюючись, «виду на Печерську Лавру».

«Розташування — саме воно визначає високий статус житла, — стверджує Денис Костржевський, президент будівельної компанії «Міськжитлобуд». — Точкова забудова несприятлива для майбутніх мешканців «елітки», тому спостерігається тенденція росту невеликих замкнених кварталів у сегменті елітної нерухомості. Преференції щодо розташування відрізняються: хтось надає перевагу центру міста чи поблизу до нього районам, хтось — будинкам за містом».

Наталія Зінякова, заступник директора ТОВ «Енерголізинг», розставляє пріоритети інакше: «Коли ринок елітного житла України тільки почав формуватися (2003 — 2004 роки), його головною ознакою вважалося розташування будинку. В останні роки список вимог збільшився. Крім нестандартного архітектурного рішення (індивідуальний чи ексклюзивний проект), архітектурної гармонійності забудови, максимального наближення до історичного та геогра-

фічного центру міста, підвищені вимоги пред'являють і до якості будівельних робіт, і до інфраструктури, яка при цьому створюється».

В одному експерти погоджуються: наразі на перший план виходить не місце чи площа, а забезпечення закритого «клубного» статусу. В найбільш «екстремальному» прояві продаж квартир у елітних будинках здійснюється за рекомендацією і не супроводжується масовою рекламою. В «пом'якшеному» статусність забезпечує район, у якому в будівлях такого самого класу проживає обмежена кількість жителів. В цьому сенсі варто очікувати появи в Україні престижних районів для багатих, аналогічних до тих, що існують у Лондоні чи Нью-Йорку.

Втім, наразі до цього ще далеко. «Часто за елітну нерухомість видають багатофункціональні комплекси та житлові будинки з кількома секціями, що не відповідає стандартів «еліт», — вважає Олена Курченко, спеціаліст департаменту маркетингу та реклами Групи Компаній «УКО-ГРУП».

Не менш цікава ситуація спостерігається з котеджами й особистими будинками. Хоча тема котеджного будівництва є предметом окремої розмови, зазначимо, що зі 150 існуючих в Україні котеджних містечок лише одне-два ледь дотягують до преміум-класу.

Але при всіх цих негараздах дороге житло — найкращий спосіб вкладення капіталу. Адаже попит на нього росте, а пропозицій дуже-дуже мало. Втім, не варто забувати й про те, що елітне житло справді передбачає наявність еліти, високий суспільний статус якої залежить не тільки від розміру гаманця. Скажімо, серед ріелтерів наразі одним із найпрестижніших вважається Будинок письменників на вулиці Садовій у Києві, бо там «витає дух творчості й духовності». При цьому куплені на швидкі гроші оманливо дорогі квартири на Грушевського та Шовковичній елітними ні за статусом мешканців, ні за рівнем житла навряд чи назвеш. ■

ПОГЛЯД

ВІКТОР РАСПУТНИЙ
гендиректор компанії
Build and Live Development

Періс Хілтон тут не живе

Сегмента елітної нерухомості в Україні просто немає. Якщо ми говоримо про таке житло, порівнюючи його з тим, що вважали елітним років п'ять тому — це одне. В європейському ж розумінні воно не витримує жодної критики. На думку архітекторів Іспанії та Італії, яку я поділяю, багатоквартирні будинки апіорі не можуть вважатися елітними. Пропоную простий приклад: давайте візьмемо будь-який український комплекс, що позиціонується у нас як елітний. І уявимо, що в ньому живе Періс Хілтон або Дональд Трамп.

Для мене є ще одна загадка — елітне житло в нас, як правило, проектують і розробляють архітектори, які його якщо й бачили колись, то не жили вже точно, а елітність визначається місцезнаходженням і розмірами — «велика квартира в центрі міста». Натомість відсутні нібито «дрібниці», які насправді є обов'язковими для цього класу нерухомості, наприклад, гардероб, або певна частина квартири з окремим входом, призначені для персоналу.

Окреме питання — планування. Можна провести експеримент — взяти п'ять планувальних рішень будинків бізнес-класу на Позняках, додати до них одне «елітне» — різниці ви не побачите. Тому що в переважній більшості застосовується звичайне типове планування, ніякої «родзинки» в ньому немає.

Піра

АВТОР:

Джустус Ванзала, Кенія,
спеціально для **Тижня**

**Сомалі
є найяскравішою
ілюстрацією
«країни,
що не вдалася»**

Військовий теоретик Мартін ван Кревельд прогнозує, що в майбутньому право здійснювати насильство перейде від держави до великих корпорацій, кланів, воєнізованих формувань тощо. Схоже, сьогоднішня Сомалі — це песимістичний прообраз майбутнього світу.

У 1991 році Україна здобула державність, а Сомалі — навпаки — втратила. 27 січня того ж року президент Сіад Барре, який керував країною з 1969 року, під тиском повстанців був змушений залишити столицю. Разом із його режимом не стало й сомалійської держави. Фактично зникли уряд, парламент, армія, поліція, судова система — Сомалі припинила існування як єдина держава. Країну на багато років охопила анархія.

Сьогодні на півночі колишньої Сомалі існує де-факто незалежний Сомаліленд, на заході — автономний Пунтленд, південь контролюють ісламісти. При цьому Сомалі, на відміну від більшості африканських країн, етнічно та лінгвістично однорідна. Всю її територію, а також прикордонні регіони сусідніх Джибуті, Кенії та Ефіопії, населяють сомалійці. Чому ж країну переслідують нестабільність?

ФОТО: REUTERS

ТСЬКИЙ рай

КЛАНОВА ВІЙНА

Проблема Сомалі в тому, що сомалійці, хоч і є одним плем'ям, але поділені на клани. Всі вони вважають себе сомалійцями, проте кланова ідентичність переважає загальнонаціональну. В деяких географічних регіонах є панівні клани, але в багатьох частинах держави представники різних кланів живуть разом. Сомалійці поділяються на шість основних кланів — дарод, дір, гавійє, ісаак, раганвайн та мергері. Кожен із них складається з іще певної (до 30-ти) кількості підкланів, які часто теж ворогують між собою.

«Люди воюють, щоб захистити честь свого клану або його економічні інтереси — наприклад, джерела води чи сільськогосподарські землі», — розповідає сомалійський підприємець Осман Якуб, який живе в кенійській столиці Найробі. Міжнародна спільнота робила кілька спроб повернути мир у країну. Так, 2004 року в Кенії був створений перехідний федеральний уряд Сомалі, котрий очолив екс-президент Пунтленду Абдуллахі Юсуф. Цей уряд, однак, виявився недієздатним. А от Союз ісламських судів (СІС), який вийшов на політичну арену в 2006 році, швидко взяв під контроль південь країни.

Ісламісти встановили шаріатський закон, жорсткими методами поборолі злочинність і піратство. Столиця вперше за 15 років стала безпечним містом, однак це тривало недовго. В грудні 2006-го ефіопські війська за підтримки США вдерлися в Сомалі та разом із загонами перехідного уряду захопили Могадішо. Приводом до вторгнення були зв'язки СІС з Аль-Каїдою, але реальною причиною операції стало те, що ісламісти оголосили про свій намір створити «Велике Сомалі», до якого б увійшли й населені сомалійцями регіони Ефіопії.

За словами аналітика Ісаака Ахмеда, який спеціалізується на сомалійській тематиці, війна на півдні країни зараз точиться переважно

між кланами дарод і гавійє. «Ці два клани домінують у Сомалі. Повстанці, які підтримують СІС, належать до клану гавійє, а президент підтримуваного ефіопами перехідного уряду Абдуллахі Юсуф походить із клану дарод», — каже він. Саме тому солдатам перехідного уряду так важко навести мир у Могадішо, де 98% населення — це гавійє. Тому парламент й інші державні інституції розташовані в порівняно безпечному місті Байдоа, що на північ від столиці. Однак 80% території південної Сомалі все одно контролюють пов'язані з Союзом молодіжні банди.

ЗОВНІШНІ ВПЛИВИ

На думку Ахмеда, війну фінансово підживлюють бізнесмени з сомалійської діаспори, які живуть у Європі, США та на Близькому Сході. Щороку діаспора вливає в країну приблизно \$6 млрд, і більша частина цієї суми витрачається на зброю. «Люди, які належать до гавійє, дарод або союзних їм кланів, змагаються одні з одними, фінансуючи збройні організації своїх кланів. Таким чином вони сподіваються знищити конкурентів та захопити владу. Саме кланова ворожнеча призвела до таких невтішних результатів», — каже дослідник.

Підтримують ісламістів у їхній боротьбі з прозахідним перехідним урядом й арабські бізнесмени з таких країн Перської затоки, як Саудівська Аравія, Катар та ОАЕ, які не схвалюють проамериканської політики своїх власних держав. «Не дивно, що Сомалі, як і Ліван, перетворилася на театр воєнних дій. Усі світові держави та інші зацікавлені групи вважають країну полем битви, де можна поквитатися одне з одним», — вважає Ахмед. Особливо це стосується Ефіопії та Еритреї, які воювали в 1998–2000 роках, але так і не вирішили свого територіального конфлікту. У Сомалі еритрейці озброюють і підтримують СІС, а ефіопи — перехідний уряд.

Підтримка з боку Ефіопії, однак, не йде на користь урядові. Сомалійці-мусульмани історично ворогують з ефіопами-християнами. За останні 30 років Сомалі та Ефіопія двічі воювали за Огаден — населений сомалійцями регіон Ефіопії. Та як це не дивно, у фактичній відсутності центрального уряду сомалійці вбачають і позитивні аспекти. «Коли місцева грошова одиниця припинила своє існування, люди переключилися на американські долари та інші вільно конвертовані валюти. Тепер жителі Могадішо можуть купувати будь-які імпортовані товари, включно зі зброєю. Телекомунікаційні послуги, як-от Інтернет, найдешевші та найнадійніші на континенті», — розповідає Ахмед.

ПОКОЛІННЯ ПІРАТІВ

Найбільша ж проблема Сомалі — це молодь. Уже ціле покоління виросло в наповненій зброєю країні, де точиться війна, безробіття є нормою, а формальної економіки просто немає. Всі ці чинники зумовили появу індустрії піратства, за якою, вважають експерти, стоїть молодіжне крило СІС «Аль-Шааб». Пірати захоплюють судна, котрі проходять неподалік від узбережжя Сомалі, та змушують їх власників виплачувати викуп, що можуть сягати кількох мільйонів доларів. На ці гроші польові командири закуповують зброю.

«Міжнародна спільнота повинна дати цим молодим людям якусь надію. Вони зростають, щодня спостерігаючи акти насильства. Вони живуть зі зброєю і вважають своїм життєвим стилем участь у жорстокій протиправній діяльності», — з гіркотою розповідає сомалійський підприємець Асман Абдуллек. Зараз він, як і Якуб, змушений жити і працювати в Найробі. «Та хтозна, може, саме робота з молоддю стане для світу нагодою вирішити складні проблеми моєї країни», — не втрачає надії він. ■

ФОТО: АНДРІЙ ПОМАКІН

Відірвати лапу можна не тільки у ведмедика

Хочу іграшку!

АВТОР: Марія Старожицька

Особливості вибору ляльки

Що невпинно зростає в Україні з року в рік — це асортимент іграшок у спеціалізованих дитячих магазинах. Він у середньому сягає приблизно 10 тисяч найменувань, і знайти можна справді все — від годинника, який працює на кока-колі замість батарейки чи музичного килимка для різних танців до вагітної ляльки з дитинкою в животику та іграшкових памперсів, які утримують улитку склянку води. Принаймні дві третини іграшок, що їх пропонують на-

шим дітям, вироблено в Китаї, всього імпортованих — 80% (м'яких — так усі 95%), ідесь половина має ціну понад сто гривень. Можливо, з огляду саме на цю реалію в наші іграшкові магазини батьки приходять переважно самі, аби не краяти серце, коли дитина захоче те, на що в сімейному бюджеті замало коштів. Хоча психологи радять, щоб дорослі обирали іграшку разом із дитиною: насправді уподобання великих і малих суттєво відрізняються. Й, можливо, в цьому разі ви навіть заощадите. Принаймні, до цього призвів експеримент «Тижня» — за завданням редакції, я взяла з собою в «Будинок іграшок» 10-річну поціновувачку іграшкової продукції.

Результат попереднього опитування цього експерта: стверджує, що

в «дитинстві» любила іграшки з кіндер-сюрпризів, «Барбі-наречену» та пазли й мріяла, аби щовечора не збирати іграшки, а вранці продовжувати далі розпочату гру, яку дорослі помилково вважали безладом у кімнаті, а вона була надто малою, аби це пояснити. Тепер хоче балончик із фарбою, аби малювати на парканах, але ще не знає, що саме і де хотіла б зобразити. В магазині оцінка «Вау!»: яйце з динозавриком, яке треба занурити в воду, й тваринка виросте, пробивши шкаралупу; розчин із пристроєм для пускання велетенських мильних бульбашок і набір для юних шпигунів — ручка з чорним, що зникає, бінокль і ще якийсь таємничий пристрій. Була б сама — обрала б доньці ляльку «Bratz» — така собі дуже модна, барбіподібна, з перукар-

ДУМКА ФАХІВЦЯ

Право на гру

ським набором для зачісок («Мама, вона ж страшна на обличчя»), конструктор із паличок, які кріпляться магнітними кульками («Тут написано «від 3-ох років», це ж для малюків») та кумедне кошеня в блискучій сумочці («Знущаєшся? Знаєш же, я хочу справжню кішку!»).

Продавець на наше прохання розповів, що останнім часом помітив такі тенденції: зріс попит на іграшки «зроби сам» — набори для малювання, ліплення, вишивання, плетіння тощо та «прикрась себе» — дитячі татуювання, прикраси для волосся та нігтів, костюми улюблених героїв на кшталт людини-павука, причому купують їх уже не як карнавальні, а протягом року.

Але зазвичай батьки купують ті іграшки, які були улюбленими в їхньому дитинстві: дерев'яні кубики та цеглинки, плюшеві ведмедики, ляльки, що вміють кліпати очима, пірамідки та дзиги, дошки для малювання крейдою, набори посуду, вантажівки чи екскаватори, м'ячі та металеві конструктори — це, практично, повний перелік. Усе є в асортименті, і це світова традиція. Як стверджує професорка Кетлін Альфано, керівник американського дослідницького центру «Ігрова лабораторія», принципово нові іграшки вже давно не з'являються, просто класичні образи трансформуються за допомогою нових технологій та дизайну. Під час візиту в Україну пані Альфано, яка вже 30 років ревізує іграшкове забезпечення різних країн світу, відзначила, що в нашій державі воно на європейському рівні. Хоча європейські ж ціни, з урахуванням реальних заробітків наших громадян, зумовлюють те, що на нашого малюка в середньому припадає іграшок десь утричі менше, ніж є в його майбутнього друга по Євросоюзу. До речі, дослідники стверджують, що економічне піднесення Японії зумовила увага до національних традицій і насамперед до національної іграшки. Всі без винятку діти грали простими саморобними ляльками — такий собі дерев'яний опецьок із личком, нічого особливого, але ж...

В такій ситуації порада фахівця — дбайливіше ставитися до того, яку саме іграшку придбати, бо насправді «улюбленими» стають лічені одиниці, й не так багато їх треба для гармонійного розвитку дитини, як батькам здається. ■

Іграшки — це мало не найперше, на що ми з вами звернули свою увагу. Вони різні. Перші цяцьки — різноманітні брязкальця. З ними діти пізнають головні закономірності світу, який навколо них шумить, свистить, крутиться, пахне. М'які іграшки дають дитині відчуття захищеності. Не випадково наші діти тягнуть із собою в подорож м'яку забавку, так у них зберігається відчуття дому. Хоча, якщо дитина з-поміж усіх іграшок обирає м'які, варто звернути увагу, наскільки вона почуває себе в безпеці, чи достатньо батьки пестять, пригортають, обіймають її. Багато цяцьок схожі на людей, солдатики в хлопчиків і ляльки в дівчаток. Із ними діти граються в магазин, доньки-матері чи яктато-нетверезий-приходить-з-роботи... Це абсолютно нормально для дитини, таким чином вона реагує на ті або інші ситуації, які бачить. Дітей приваблюють іграшки, які можна по-різному й багато разів використовувати. В цьому секрет успіху різноманітних конструкторів. Механічні забавки, машинки, дають змогу дитині розвивати мову — в грі з ними має бути «звуковий супровід». Дозволяти гратися треба стільки, скільки хоче дитина, обмеження в цьому варто мінімізувати. Дитина, яка в дошкільному віці не дограла, добре вчитися в школі не буде.

Дитина ламає іграшки. Чому? Дорослий світ все ж таки давить на дитину. Їй завжди забороняють більше, ніж дозволяють. Коли лежить у люльці — їй не можна рухатися, коли починає ходити — усіляких «не можна» стає ще більше: Щойно вона старі заборони запам'ятовує — з'являються нові. У відповідь на цей пресинг дитина починає ламати, розбирати іграшки і дивитися, що там усередині. Зрештою, вона робить це не тому, що їй цікаво, як зроблені лялька чи машинка. Просто на рівні мозкової діяльності, будь-якій людині, й дитині в тому числі, легше сказати «ні», ніж «так», бо аналіз у нас випереджує синтез. Спочатку дитина зіштовхується з заборонами, потім через її емоції потерпають ляльки. Якщо ваша дитина часто ламає іграшки, ви їй часто щось забороняєте, отже, це проблема суто батьків. Усталена формула: якщо дівчинка грається хлопчачими іграшками — це півбіді, якщо хлопчик — дівчачими — це жах і сором. Виросте жіночним і так далі... Насправді традиційний статевий поділ іграшок (дівчаткам — ляльки, хлопчикам — машинки) вже заста-

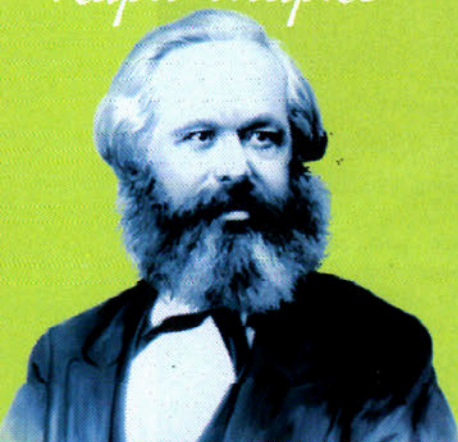
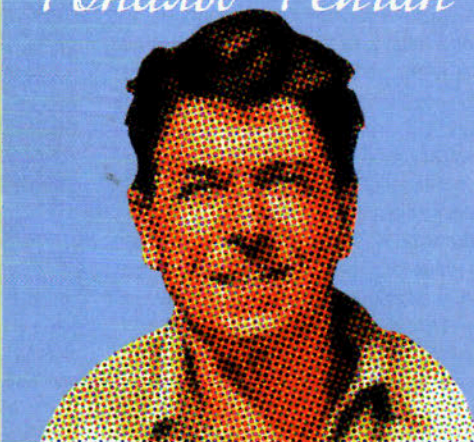
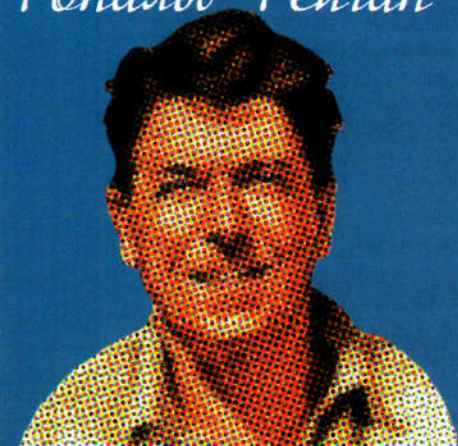
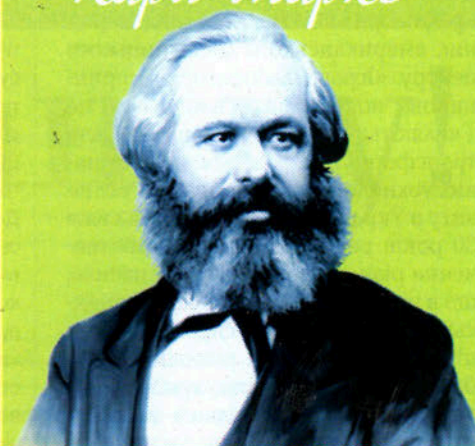
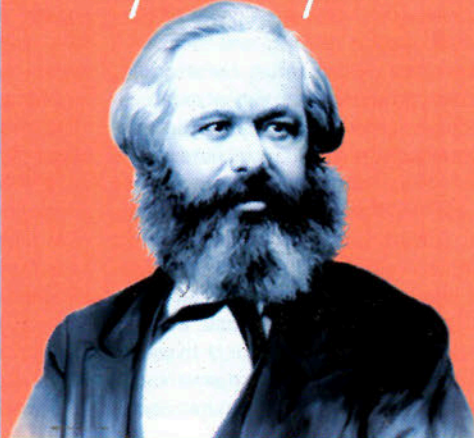
ВАДИМ КОЛЕСНИКОВ
дитячий психолог

рів. Вистачає і жінок за кермом, і чоловіків — дизайнерів одягу. Більше того — варто пропонувати «нетрадиційні» іграшки дітям — у них має бути свідомий вибір. Важливіше те, що хлопчик, який грається ляльками, відчуває нестачу батьківської уваги. Можна й не запитувати — відповіддю буде, що мама й тато працюють, мало часу бавляться з дитиною, чи й узагалі уникають спілкування. Відтак дві години на день, обов'язкові дві години, батьки повинні проводити з дитиною, тримати її на колінах, гратися з нею в її іграшки, розмовляти, обіймати, цілувати. Дитині необхідно відчувати підтримку, бути впевненою в своїй захищеності від різноманітних істот із дорослого світу.

На жаль, дитячого світу не існує. Є світ дорослих, і дітям у ньому незатишно. В цьому світі купа численних заборон, існують слова «ні», «не можна», «не зараз». Тому хоча б дозволяйте дитині гратися тими іграшками, які їй подобаються. Вибір є — від ляльок до монстрів. Нічого страшного немає, якщо дитина бавиться незвичайними ляльками. Вона не боїться драконів, а сприймає їх, як друзів, бо розуміє, що ці страховиська зроблені спеціально для її розваг. Є ще одна версія: малюк бачить, що чудовиська вам не подобаються, дракують вас, і грається ними спеціально, щоби привернути вашу увагу.

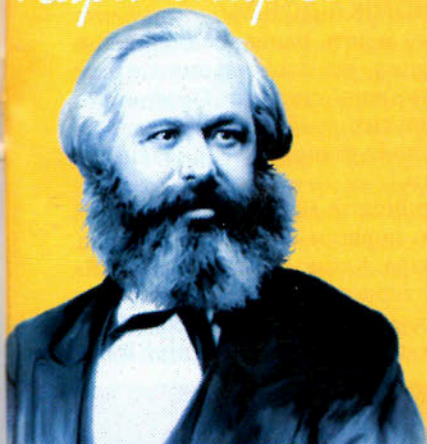
І, головне, не варто плутати гру й іграшку. Граються діти зазвичай в одне й те ж, стереотипно повторюють одні й ті ж ігри, а іграшки ми постійно даруємо їм різні. Гра — це те, що виникає в дітей саме собою, а цяцька — це те, що ми дітям даємо, її можна залучити до гри, а можна і знехтувати нею. Це ключик до світу дитини — саме вдала та доречна іграшка його відімкне. Це право на гру — невід'ємне дитяче право.

Кінець ка

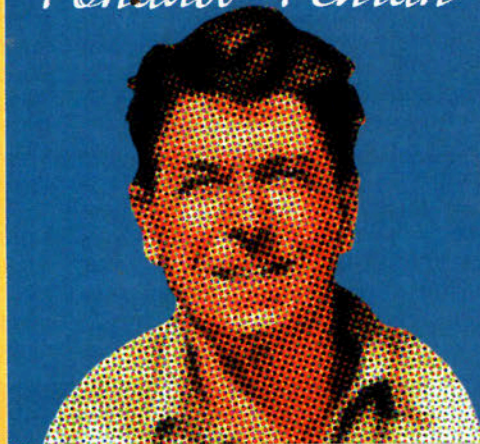
Карл Маркс*Рональд Рейган**Маргарет Тетчер**Рональд Рейган**Маргарет Тетчер**Карл Маркс**Маргарет Тетчер**Карл Маркс**Рональд Рейган*

пiталiзму

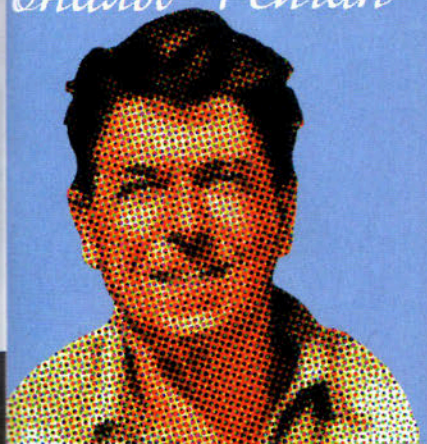
Карл Маркс

Рональд Рейган

Рональд Рейган

Маргарет Тетчер

Маргарет Тетчер

Карл Маркс

Світ в очікуванні НЕПу

Ера «ковбойського капіталізму», який хвацько орудував навіть не мільярдами, а трильйонами доларів, закінчилася. Ковбой прострелив собі ногу з власного іпотечного револьвера й тепер спливає кров'ю. «Швидкою допомогою» приїхав доктор Карл Маркс, але ще невідомо, до чого призведуть заходи з державного регулювання економіки — до реанімації чи патанатомічного розтину. Втім, незалежно від результатів «лікування капіталізму», світ укотре очікує на народження Нової Економічної Політики. А тим часом у Німеччині продаж Марксового «Капіталу» зріс усемеро.

Тиждень дослідив, чому зазнала невдачі попередня економічна модель. І спробував спрогнозувати, якою може стати наступна. ■

ЗМІСТ:

ЗАТЯГНУТИ ПАСКИ

Світ об'ївся не тим, чим треба
СТОР. 40

З ПОВЕРНЕННЯМ, ПАНЕ МАРКС!

Лідери напівбанкрутих економік
шукують порятунку в соціалізмі
СТОР. 42

КРОК ДО ВІЙНИ

Історія свідчить: коли зупиняється
бізнес, починається війна
СТОР. 42

МАЙБУТНЄ В МИНУЛОМУ

Люди зі вживленим мікрочіпом
перестануть умирати
СТОР. 46

НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

На зміну глобальній економіці
прийде локальна
СТОР. 47 ■

Затягнути паски

АВТОР: Анатолій Бондаренко

Заклик Л.І. Брежнєва «економіка повинна бути економною» на часі, як ніколи

Рецепт щастя дуже простий: витрачайте менше, живіть довше. Відмовтеся від другого мобільного телефону. З вина та пива залиште щось одне. Забудьте про походи в ресторани, не їздіть в офіс на машині. Купуйте речі нечасто й лише на секундах. Позбавтеся звички ха-

ЗАГАЛЬНИЙ СТРАЙК

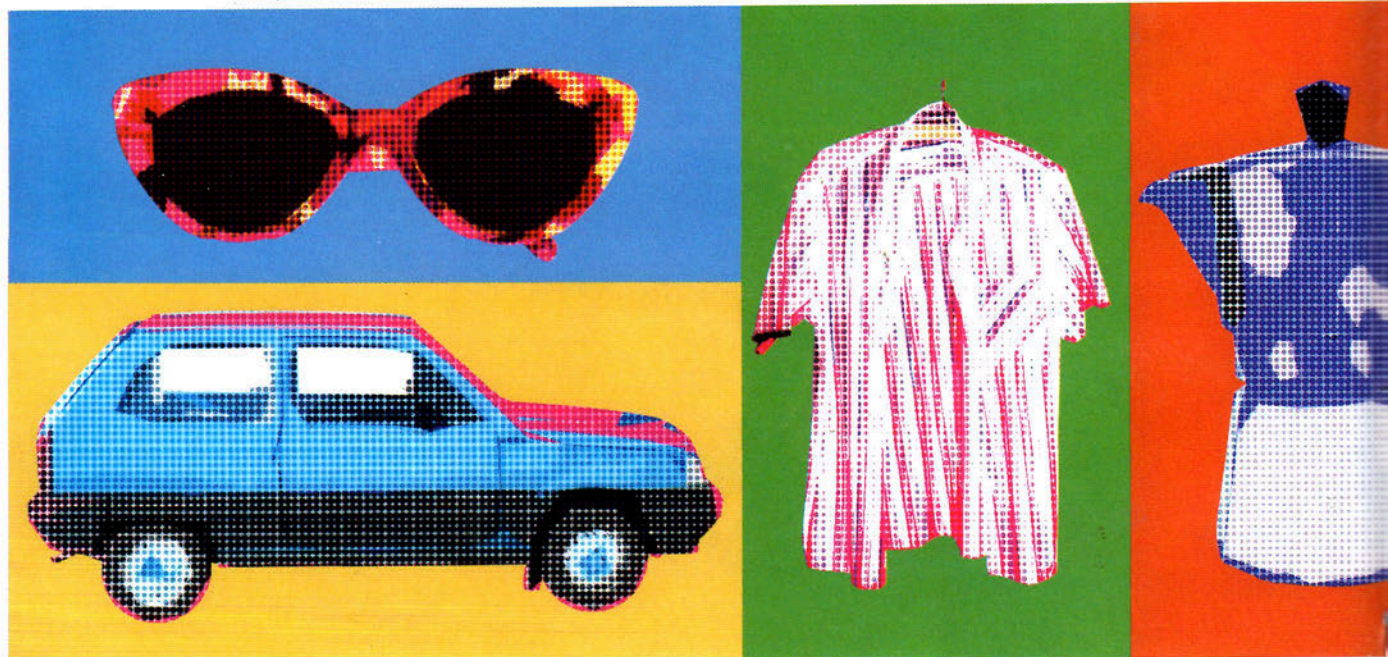
Саме такий план порятунку в умовах світової фінансової кризи пропонують люди, котрі називають себе джамерами (глушилками) культури, culture jammers. «Ми роками попереджали вас, що логіка дії капіталізму не може тривати завжди, й рано чи пізно система, яка працює за рахунок дедалі більшого споживання, впаде». Тепер, коли не лише Європою, а й усім світом блукає привід Великої Депресії, вони цілком обгрунтовано можуть вважати себе пророками. Зрештою, саме вони вже багато років поспіль

Ісус Христос, виганяючи торговців із храму.

ЕКОНОМІКА ДОБРА*

В чому мають рацію джамери, так це в тому, що споживання є хребтом поточної системи. Особливо в розвинутих країнах. Наприклад, у США воно становить 70% всієї економіки.

Принципи дії економіки споживання першим використав Джон Мейнард Кейнс, видатний англійський економіст, розробляючи шляхи виходу з Великої Депресії. «Коли бізнес-цикл сягнув свого піку й по-

пати найновішу модель iPhone, щойно вона з'являється в продажі. Поменше подорожуйте за кордон, використовуйте лише місцевий туризм, і то винятково на своїх двоох. У крайньому разі — на велосипеді. Самі подумайте — чим більше грошей ви заощадите, тим менше годин вам потрібно буде працювати, а отже, більше часу залишиться на життя.

організують страйки споживачів, на кшталт «один день без магазинів» або «вимкни телевизор на тиждень». Усі ці дії не мали особливого успіху, позаяк не враховували засадничого правила — в гарні часи кількість людей, які можуть вольовим зусиллям відмовитися навіть від невеликої частки комфорту, близька до нуля. Дійсно, зі споживачьким суспільством боровся ще

чав падати, за будь-якою ціною стимулюй попит!» — таким був рецепт Кейнса. Збільшуй витрати бюджету, зменшуй податки та відсотки за короткотерміновими кредитами для того, щоб зросла кількість грошей у системі. Попит, який виникне внаслідок наявності великої кількості дешевих грошей, допоможе запобігти рецесії.

Пізніше його думки значно розвинули інші автори. З-поміж них Віктор Пелевін зі своєю фундаментальною політекономічною працею

* В оригіналі, надрукованому під назвою «Копроекономіка», замість слова «добро» використовується «лайно». Можна прочитати за адресою <http://2k.livejournal.com>

«Покоління П», та анонімний блогер з ніком «Два Капітани».

У своєму програмному тексті останній розповідає історію виникнення економіки добра в 60-х роках ХХ ст. на прикладі індустрії автомобілебудування. Дуже швидко успішний досвід був поширений і на всі інші галузі.

Чому добро вигідне? — запитує автор. Бо воно дешеве у виробництві, швидко виходить з ладу й цим стимулює нові продажі. Виробники автомобілів одразу зрозуміли, що в продукуванні добра є три важливі елементи — реклама, дизайн і ціна.

Завдяки рекламі будь-яке добро можна продати. Завдяки дизайну його можна продати трохи дорожче. Правильно обрана ціна — не дуже дорого, але й не дуже дешево — не дає змоги покупцю визначити, яке добро він купив.

Однак невдовзі з'явилися нові проблеми. За певний час «бездо-

вання. Після 1975 року в США, наприклад, уже ніколи не було позитивного сальдо торгового балансу. Значна частина нової економіки в цій країні почала вибудовуватися фінансів, страхування та з ринку нерухомості.

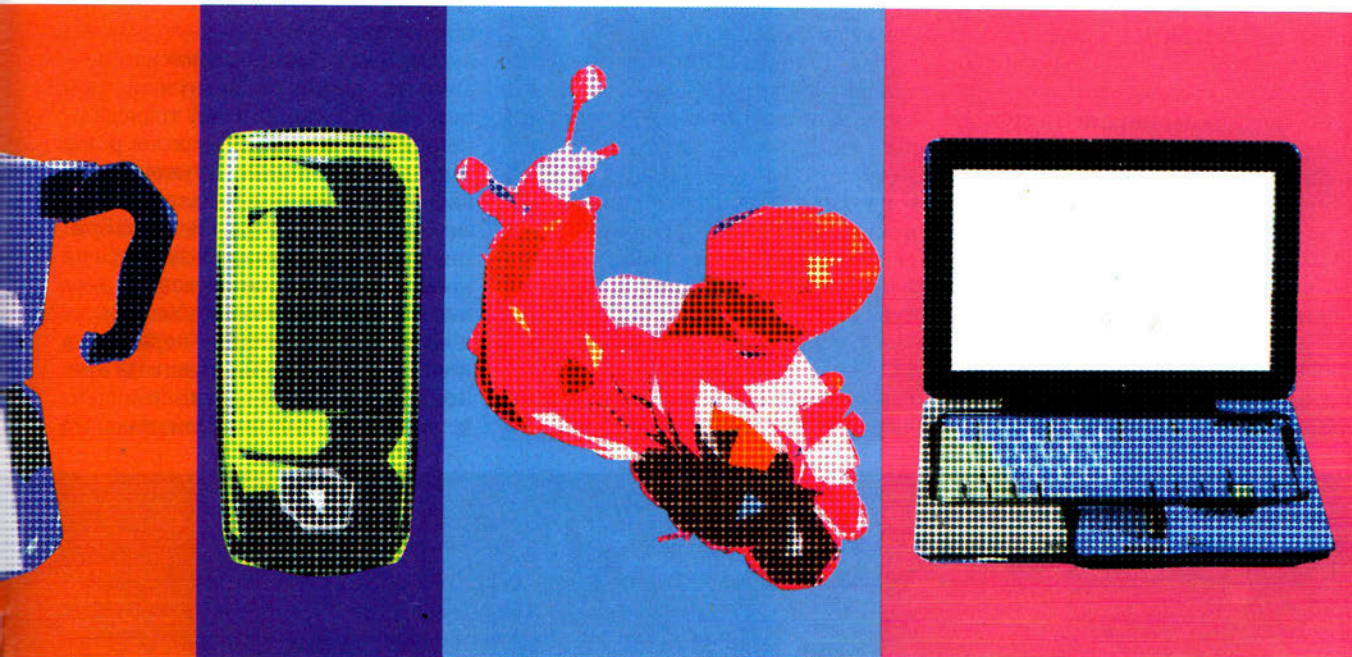
«До кінця ХХ ст. процес у цілому було завершено, — пише «Два Капітани». — Постіндустріальна економіка, не встигнувши народитися, перетворилася на економіку добра. Сотні мільйонів людей займалися невідомо чим лише тому, що їм було страшно зупинитися й прийнятися».

Щоправда, довелося збільшити витрати на рекламу. Тепер рекламувалися вже не товари, а спосіб життя, базований на безкінечному споживанні.

Економіку зазначеного типу тісно пов'язують із глобалізацією. Зрештою, саме низька ціна на нафту давала можливість тривалий

тужностей, економікою постійних криз. Точніше, постійних фінансових бульбашок. Кожна з них має бути трохи більшою, ніж попередня, для того, аби перекрити збитки й дати якийсь прибуток. У статті для журналу Harper's у лютому 2008 року Янсен детально пояснює механізм функціонування таких бульбашок на прикладі двох останніх — бульбашки інтернет-компаній наприкінці 1990-х та бульбашки похідних цінних паперів на нерухомість у США, що стала причиною поточної загальносвітової кризи.

Між іншим, Янсен переконаний, що ціну на нафту варто поступово підвищувати до \$300 за барель. Це не лише стимулюватиме постіндустріальні країни відновлювати виробництво у себе вдома, але й змусить робити це в енергозберігаючий спосіб. Саме за допомогою «зеленої енергетики», на переконання Янсена, буде створено на-

ганна, здавалося б, концепція добра почала давати збої. Потужності ставали все потужнішими, й хоча населення зростало, люди не встигали споживати все добро, що вироблялося...» Вийти з кризи вдалося завдяки новим ідеям.

Виробництво перенесли в Китай та Індонезію — тільки там можна було знайти достатньо некваліфіковану робочу силу для того, щоб перейти до випуску повного добра — це дало змогу ще більше прискорити цикл спожив-

ання. Після 1975 року в США, наприклад, уже ніколи не було позитивного сальдо торгового балансу. Значна частина нової економіки в цій країні почала вибудовуватися фінансів, страхування та з ринку нерухомості.

НОВА ЕРА В СПОЖИВАННІ

Однак ситуація ще гірша, ніж можна було вважати. Еріх Янсен, провідний американський експерт у галузі фінансових криз, ще кілька років тому помітив, що нова економіка, заснована на фінансах, страхуванні та нерухомості, з якої виведені більшість виробничих по-

ступну фінансову бульбашку загальносвітового масштабу. Він вважає її конче необхідною для того, щоб вийти з поточної кризи.

Тим часом, вона уже робить те, що було не до снаги ідеалістам-активістам. Провідні західні видання починають говорити про тренди й про явища, які ще зовсім недавно були непопулярними — останнє число Business Week вийшло з обкладинкою, що проголошує нову еру бережливості та самообмеження. ■

З поверненням, пане

АВТОР: Сергій Лук'янчук

Найпрогресивнішим устроєм в умовах фінансової кризи виявився соціалізм

Зчим у людини, хоча б на побутовому рівні обізнаної з економічними термінами, асоціюється поняття «націоналізація»? Напевне, з «Капіталом» Маркса й декретами Раднаркому. З натовпом, який лізе на ворота Зимового палацу, і з продрозверстками часів воєнного комунізму. Чи, якщо брати свіжіші приклади, з президентом Уго Чавесом і його намаганнями збудувати соціалізм в окремо взятій латиноамериканській країні. Й навряд чи комусь спало б на думку, що найбільшими націоналізаторами 2008 року виявляться не «нові ліві» партії, а... уряди провідних капіталістичних країн, які протягом останніх тижнів провели таку масову хвилю націоналізації банків, про яку не могли навіть мріяти і найрадикальніші соціалісти.

ЕКСПРОПРІАЦІЯ ЕКСПРОПРІАТОРІВ

14 жовтня влада США ухвалила націоналізацію дев'яти провідних банків США — Goldman Sachs, Morgan Stanley, JP Morgan, Bank of America, Merrill Lynch, Citigroup, Wells Fargo, Bank of New York, Mellon і State Street. Так, тільки часткову — але слово «частковий» не дуже пасує, коли мова йде про викуп акцій на суму в \$250 млрд (!!!). Тепер найбільшим акціонером американської банківської системи буде не хто інший, як Міністерство фінансів США.

На теренах Старого світу ситуація аналогічна. Уряд Британії вже націоналізував два потужні комерційно-інвестиційні банки — Northern Rock та Bradford & Bingley. І це лише початок — аналогічна процедура очікує ще вісім британських банків. Практично повністю націоналізована банківська структура Ісландії. Країни Бенілюксу «в складчину» викупили банк Fortis за €11,2 млрд. Найсвіжіша новина — голландський банк ING, сьомий за величиною в Європі, отримає €10

млрд від уряду в обмін на пакет акцій та двох нових представників у наглядовій раді.

Більше того, націоналізацією фінансових установ справа не обмежиться — судячи з усього, аналогічні заходи очікують компанії реального сектору. Один із перших кандидатів — концерн Chrysler, який наразі не зміг знайти інвесторів і буде, вочевидь, змушений «віддатися» державі. Далі по його колії можуть покотитися не тільки автомобільні компанії, але й транспортні, енергетичні, телекомунікаційні тощо.

Нам, носіям пострадянської свідомості, непросто зрозуміти всю глибину цієї економічної трансформації. Протягом трьох десятиріч західна бізнес-модель (фундаторами якої в США стали президент Рейган, а в Європі — прем'єрка Великої Британії Маргарет Тетчер) базувалася на максимальному невтручанні держави у ділові операції. Успішність цієї моделі забезпечила перемогу в холодній війні з СРСР та вивела країни Заходу в незаперечні світові лідери. Тепер цей фундаментальний

Крок до війни

АВТОР: Сергій Гузь

Історія свідчить: масштабні потрясіння фінансових ринків змінюють світовий порядок

За останні 150 років практично всі серйозні світові економічні кризи закінчувались або великими війнами, або зміною правил гри в світовій економіці. Інколи це призводило до нових технологічних проривів у промисловості й завжди

до появи нових держав-лідерів, замість тих, хто вибули.

1853–1857 роки — перша світова економічна криза, в якій одночасно опинилися США, Німеччина, Англія, Франція та Росія. Все почалося з масового банкрутства залізничних компаній у США та обвалу фондового ринку. Під ударом опинився банківський сектор європейських держав, насамперед Великої Британії.

Криза призвела до значного падіння промислового виробництва як у США, так і в Європі. Наприклад, виробництво чавуну в Росії зменшилось на 17%, Німеччині — на 25%, США — 20%, Франції — 13%. В Англії на 26% скоротилось суднобудування. Між найбільшими країнами розпочалися торговельні війни.

Наслідки: Кримська війна 1853–1856 років між Росією з одного боку та Великою Британією, Францією, Османською імперією з іншого. Громадянська війна в США з 1861 по 1865 роки між капіталістичною Північчю та рабовласницьким Півднем.

Скасування кріпосного права в Росії (1861 рік) та рабства у США (1865 рік).

1800-ті

1850-ті

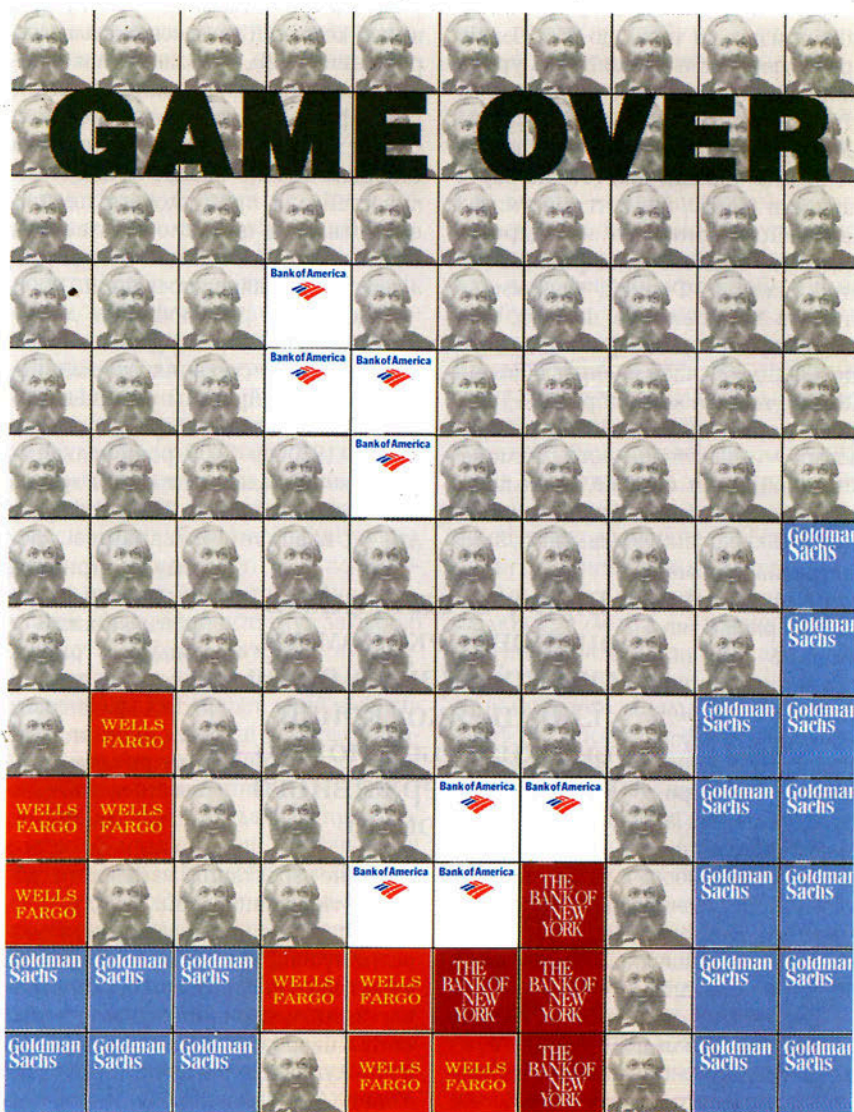
1860-ті

Маркс!

принцип трансформується у свою повну протилежність — максимальний державний контроль над ключовими за важливістю аспектами функціонування економіки. Причому здійснюють цю трансформацію провідні гуру капіталізму та апологети його Величності Вільного Ринку. Які почали поводитися так, ніби свої дипломи з економіки вони отримували не в Єлі чи Гарварді, а у Вищій партійній школі ЦК КПРС. Віра у всевладність ринкової економіки, здатної самостійно знайти вихід із будь-якої кризи, витісняється новою релігією державного контролю, без якого нині чинна глобальна економічна система приречена на катастрофу.

ЩОБ НЕ БУЛО БАГАТИХ

Намагаючись захиститися від звинувачень у «антиринковій ересі», провідні економісти світу заявляють про те, що ніякого повернення до соціалізму не відбулося. Мовляв, за урядування лейбористів у Британії (1946-1971 роки), 10% національного доходу створювали державні компанії, а прихід до влади у Франції соціалістів на чолі з Міттерра- ➤

1870–1878 роки — перша світова «Депресія сімдесятих». Кризі передував значний спад виробництва (рецесія). З невеликими перервами вона тривала майже вісім років і охопила США, Німеччину, Англію, Австрію, Францію та Латинську Америку. В 1873 році зазнав краху спекулятивний фінансовий ринок, який зростав за рахунок будівництва залізниць у Латинській Америці та підйому вартості нерухомості в Німеччині й Австрії. В США банківська паніка почалася після значного падіння акцій на Нью-Йоркській фондовій біржі.

Наслідки: Франко-пруська війна 1870–1871 років. Падіння Другої імперії часів Наполеона III, німці входять у Па-

риж. Проголошення Німецької імперії. Революція у Франції та створення Паризької комуни, яка проіснувала з 18 березня по 28 травня 1871 року. Поширення соціалістичних і комуністичних ідей у Європі.

У травні 1873 року Швеція і Данія створили Скандинавський валютний союз, до якого пізніше приєдналася Норвегія. Частина дослідників вважають, що в цей час зародився «імперіалістичний» капіталізм.

1900–1903 роки — економічна криза охопила США, Німеччину, Велику Британію, Францію та Росію. В основному характеризувалася спадом виробництва, в

Росії до цього додався великий неврожай. 17 травня 1901-го внаслідок конфлікту щодо контролю над залізничною компанією Northern Pacific вперше в історії обвалився ринок акцій на Нью-Йоркській біржі. В Російській імперії виплавка чавуну скоротилася на 15%, виробництво рейок — на 32%, паротягів та вагонів — на 25–37%, понад 3 тис. підприємств, на яких працювали понад 112 тис. робітників, були закриті.

Наслідки: Криза підштовхнула розвинуті країни до переходу від вільного конкурентного капіталізму до монополістичного капіталізму. Спалахнула Російсько-японська війна 1904–1905 років. Росія зазнає поразки, що спричи-

ном призвів до того, що 95% банків країни перейшли під контроль уряду. Аналогічні приклади державного втручання спостерігалися і в Азії під час кризи наприкінці 1990-х років.

Все це справді так. Але не варто забувати й того, що життя в умовах державного контролю за підприємництвом — далеко не взірцеве. Відомий філософ Френсіс Фукуяма в статті з промовистою назвою «Падіння корпорації Америка» нагадує, що давні добрі часи насправді виявилися не такими вже добрими: «Телефони дорогі, й їх неможливо було роздобути, авіаперельоти залишалися привілеєм багатіїв, і більшість людей клали свої заощадження на банківські рахунки з низькими, адміністративно обмеженими відсотками». Держава тягнула на собі потужні, але вкрай витратні та неефективні галузі, на кшталт британського вуглепрому. Влада намагалася дбати про збереження робочих місць, але при цьому жорстко визначала межу рівня достатку для робітників та середнього класу, вище якої ті, практично, не могли піднятися.

Натомість реформи Рейгана-Тетчер послабили податковий тиск і надали підприємцям право позбуватися невігідного бізнесу — аж до лік-

відації компаній та масових звільнень робітників. Під час свого запровадження ці заходи викликали шоківий ефект і гостре невдоволення. Однак вільна ринкова економіка створила значно більше нових можливостей для прибуткового підприємництва, ніж це могло забезпечити навіть найраціональніше, але централізоване державне управління.

Ще одним революційним досягненням стало перетворення заощаджень на інвестування: громадяни, які раніше «скиртували» гроші в банках, почали вкладати їх у бізнес. У період з 1970 по 2005 роки кількість американців-власників акцій зросла з 16% до понад 50%. Пенсійні фонди — класичні «кладовища грошей» — отримали можливість інвестувати кошти у фондові ринки. Відсоткові прибутки від фінансових обладунків нового типу почали вимірюватися двозначними цифрами. Наслідком стало

потужне зростання загального достатку мешканців країн Заходу.

Тепер варто очікувати руху в зворотному напрямку. Так, «портфельні інвестори», які протягом останніх років заробляли непристойно великі статки незрозуміло на чому, перестануть купувати Ferrari та приватні літаки. Але й пенсіонери з країн За-

Віра у всевладність ринкової економіки, здатної знайти вихід із будь-якої кризи, витісняється новою релігією державного контролю

нило нову кризу та масові революційні заворушення протягом наступних двох років.

1914–1918 роки — Перша світова війна, якій передувало погіршення світової торгівлі, що і загостило конкуренцію між великими державами. Торговельні війни за ринки збуту і сировини досягли апогею. Початок війни призвів до масового розпродажу урядом США цінних паперів інших держав. Це викликало загальносвітову фінансову кризу.

Наслідки: Ліквідація Османської (Туреччина), Німецької, Російської та Австро-Угорської імперій. Утворення нових незалежних держав у Європі: Угорщини, Чехословаччини, Литви, Латвії, Естонії, Польщі, Фінляндії, Королівства

Югославія. Лютнева та Жовтнева революції в Росії, революційні повстання в Німеччині та Фінляндії. Створення першої соціалістичної держави в Європі. Перерозподіл серед країн-переможниць колоній у Африці та на Тихому океані. США з найбільшого боржника стають найбільшим кредитором і світовим лідером.

1929–1933 роки — світова економічна криза, відома як Велика Депресія. Все почалося в жовтні 1929 року з краху фондових ринків у США, за яким почалася глибока рецесія, масове банкрутство підприємств і безробіття. Поступово економічна криза поширилася на найбільш розвинуті країни Заходу, включаючи Канаду, Велику Британію, Німеччину, Фран-

цію. Безробіття в цих країнах сягало 30 млн осіб, ціни на сільгосппродукцію впали на 40–60%, а промисловий і економічний потенціал США було відкинуто на початок XX ст.

Наслідки: У 1931 році Велика Британія відмовляється від золотого забезпечення своєї грошової одиниці — фунта стерлінга, що призвело до девальвації фунта й здешевшання британських товарів на зовнішніх ринках. Цим шляхом пішли ще 25 країн світу, валюти яких були прив'язані до фунта стерлінга.

Посилення ролі держави в управлінні економікою. В США проголошують «новий курс Рузвельта», в основі якого втручання держави в усі сфери життєдіяльності суспільства. Активізація ліво- та

ходу навряд чи зможуть тепер відпочивати на тропічних курортах, а середній клас — міняти автівки кожні два-три роки.

ЩО МИ ВТРАЧАЄМО

Зараз тільки лінивий не кинув цеглину в економічні «віртуальні ігри» останніх років, які давали можливість робити гроші з повітря й роздувати фінансові «мильні бульбашки». Мовляв, як же фатально помилявся колишній голова Федеральної резервної системи США Алан Грінспен, коли в 2001 році знизив ставку рефінансування (тобто вартість, під яку держава позичала гроші банкам,) до 1%. Адже потік дешевих грошей став однією з причин масового буму серед покупців нерухомості — а коли період дешевих кредитів закінчився, стався обвал, який потягнув за собою до низу всю фінансову систему. І настільки ж мав рацію легендарний інвестор Уоррен Баффет, який називав цінні папери, утворені на базі іпотечних зобов'язань, «фінансовою зброєю масового знищення».

Однак варто згадати й про зворотний бік цієї ситуації. Всі фінансові інструменти, які зараз так болісно «вилазять боком» світовій економіці, свого часу створили безпрецедентні можливості для швидкої концентрації капіталу в найперспективніших галузях. Їх придумували не для того, щоб когось обдурити чи розорити, а щоб якомога швидше заробляти гроші. Без дешевих кредит-

них ресурсів не було б ані піднесення інформаційних технологій з його гуглами та майкрософтами, ані тотального поширення мобільного зв'язку, ані потужного прориву в біотехнологіях. Усі ці галузі піднялися на одному — перспективна ідея за наявності фінансових ресурсів могла упродовж дуже короткого періоду часу «вистрілити» небаченими прибутками. Так, на одну прибуткову припадав десяток збиткових — але динамічність процесів дозволяла перекривати ці збитки. Більше того, «здування бульбашок» на кшталт масового банкрутства інтернет-бізнесів (так званих дот-комів) на початку 2000-х років не спричинило до системного занепаду IT-галузі — на місце одних прийшли інші.

До фатальних економічних наслідків призвело зовсім інше — коли в «ігри на виживання» почали грати фінансові структури, які знали, що за найгіршого сценарію держава не дасть їм пропасти. Фігурально висловлюючись, в казино вільної ринкової економіки прийшли гравці, котрі мали необмежений доступ до «гральних фішок». І коли їм випало zero, всі ці «системотворчі банки» побігли рятуватися до своїх урядів. І отримали порятунок у формі багатомільярдних вливань в обмін на контроль з боку держави. Держава взагалі дуже любить контролювати. А облік і контроль, як відомо — це соціалізм. Хай навіть із капіталістичним обличчям. ■

праворадикальних рухів у Європі. Встановлення на початку 1930-х років фашистського режиму в Німеччині та посилення позицій фашистів у Італії, громадянська війна в Іспанії. Мілітаризація Японії та агресія проти Китаю. В 1933 році Японія виходить із Ліги Націй.

1939–1945 роки — Друга світова війна як результат глобального економічного та політичного конфлікту розвинутих держав.

Наслідки: Відповідно до Бреттон-Вудських (США) домовленостей 1944 року вводиться фіксований курс валют, створено Міжнародний валютний фонд і Міжнародний банк. Американську валюту прив'язують до золотого стандарту.

\$35 США = 1 тройська унція золота. Від нововведень в основному вииграє економіка США.

Створення двополярної моделі світу на чолі з СРСР і США. Реорганізація Ліги Націй в Організацію Об'єднаних Націй. Розподіл країн Європи на економічні зони впливу між США та СРСР. Велика Британія змушена відмовитись від колоніальної політики. В подальшому це призвело до краху колоніальної системи в усьому світі. Ядерна зброя стає реальним інструментом світової політики.

1957–1958 роки — перша післявоєнна світова криза. Охопила США, Велику Британію, Канаду, Бельгію, Голландію та інші країни. Викликала спад виробництва

й масове безробіття — до 10 млн осіб у цих країнах.

Наслідки: В 1957 році Німеччина, Франція, Італія, Бельгія, Голландія та Люксембург утворюють Європейську Економічну Співдружність. Її мета — посилити економічну інтеграцію цих країн і спільний захист взаємних інтересів на зовнішніх ринках.

1971–1974 роки — світова нафтова та валютна кризи. Першою розпочалась валютна: США не змогли забезпечити долари достатнім золотим запасом і у 1971 році дію «золотого стандарту» тимчасово призупинили. Проте криза з коливанням валютних курсів тільки посилилась. У 1973 році країни-експортери нафти

Майбутнє у минулому

АВТОР: Сергій Гузь

Жити будемо довго, та в яких умовах?

Розмірковуючи над світом після капіталізму, **Тижень** спробував зазирнути в майбутнє — 2058 рік.

ВОДА І НАФТА

Гроші чи золото, якими так переймається світ сьогодні, матимуть набагато менше значення, порівняно з доступом до промислової сировини та водних ресурсів.

Нафта й газ є ключовою сировиною в енергетиці та хімічній промисловості. Більшість із того, що нас оточує, вироблено з нафти, в тому числі й частина нашого одягу та взуття. Неможливо забезпечити все людство натуральною сировиною: вовною, бавовною чи деревиною. Проте сьогодні значна частина невідновлювальних запасів вуглеводів просто спалюється в повітря під час продукування теплової енергії.

На перший погляд, в енергетиці достатньо альтернативних нафті й газу джерел енергії: атомна, сонячна, вітрова, біологічна. Проте їх ефективність і поширеність не можуть

поки що конкурувати з традиційними видами вуглеводів. І якщо вчепним не вдасться знайти та опанувати інші масштабні джерела енергії, на кшталт термоядерного синтезу, то вуглеводів на усіх не вистачить.

Так само й із прісною водою, ресурси якої постійно зменшуються. Особливо це стосується питної води.

Світ може поглинути нова війна «всі проти всіх» за тотальний контроль над цінною сировиною, а не за ринки збуту готових товарів, як це було у ХХ ст. В такому разі слабкі держави добровільно ставатимуть під протекторат сильніших, фактично перетворюючись на їх колонії.

ПЕРСОНАЛЬНІ ГРОШІ

«Пластикові» гроші, тобто звичні вже безготівкові кошти на платіжних картках, мають шанс трансформуватись у так звані персональні гроші. Наприклад, долар так і залишиться доларом, проте долари Петрова, Петренка та Петерсона матимуть різну купівельну спроможність. Усе залежатиме від особистих якостей утримувача коштів: здоров'я, віку, знань, навичок, кредитної історії та інших параметрів.

Чим більше громадянин буде інтегрований у суспільне життя чи еко-

номіку майбутнього, тим захищенішими будуть його позиції. Опинитися за межами цієї системи буде гірше, ніж потрапити за ґрати.

РЕКОНСТРУКЦІЯ ТІЛА

За бажання будь-хто зможе поліпшити своє тіло. Наприклад, вживити кілька додаткових терабайтів оперативної пам'яті, поставити прискорювач нейронів, а по тілу бігатимуть мільйони нанороботів, відповідальних за регенерацію організму на клітинному рівні.

На вимогу страхових компаній кожен громадянин обов'язково матиме імплантований мікрочип. Піднялась температура, критично погіршився обмін речовин, отримали больовий шок — «швидка допомога» примчить, де б ви не знаходилися. Мікрочип автоматично надішле виклик до найближчої лікарні. Люди зможуть жити дуже й дуже довго. Оптимісти говорять про безсмертя.

А ось чого не буде, так це фантастичних польотів у далекий космос, до інших зірок. На жаль, наявні технології поки що не надають змоги це зробити, навіть на рівні теорії. Максимум — людство почне освоювати найближчі до Землі планети та їх супутники. ■

(ОПЕК) в чотири рази підвищили ціну на сиру нафту у відповідь на підтримку Заходом ізраїльтян у Війні Судного дня (жовтень 1973 року) між Ізраїлем і Єгиптом, Сирією та Іраком. Розмах кризи за масштабами наблизився до рівня Великої Депресії. Найбільше криза вдарила по США, Японії, ФРН, Великій Британії, Франції й Італії. Без роботи опинились 15 млн осіб, а ще 10 млн були переведені на неповний робочий день. Інфляція перевищувала 10% на рік у багатьох розвинутих країнах, включаючи США.

Наслідки: В березні 1973 року на Ямайській міжнародній конференції замість «золотого стандарту» і твердого валютного курсу вводиться вільна конвертація валют. Відтепер курси валют змінюються залежно від попиту та пропозиції. Ямайська ва-

лютна система (остаточно затверджена поправками до статуту МВФ в січні 1976 року) діє до цього часу.

Енергоефективність стає новим рушієм перебудови світової економіки. Розмаху набуває будівництво атомних електро- та гідроелектростанцій.

Покращення відносин між СРСР і США, спільні проекти в космосі.

1979–1981 роки — друга світова нафтова криза. Викликана багаторічною ірано-іракською війною. Ціни сягнули небаченого до того рівня у \$70–80 за барель.

Наслідки: Спад виробництва в країнах, які недооцінили важливість енергозберігаючих технологій. Значне зростання інфляції в країнах, що зазнали рецесії. Япо-

нія стає світовим економічним гравцем завдяки науково-технічній революції в промисловості та виробництві.

1997–1998 роки — фінансова криза в Південно-Східній Азії, Росії та частково в Україні призвела до обвалу фондових ринків і девальвації національних валют. Втрати світової економіки перевищили \$2 трлн США.

Наслідки: Вихід інвесторів із економік Південно-Східної Азії, кінець епохи «Азійських тигрів». Бум інвестицій у Китай, загальний підйом китайської економіки та її товарна експансія по всьому світові. Стрімкий розвиток економік Бразилії й Індії. Посилення впливу ЄС на світову політику та економіку.

1970-ті

1980-ті

1990-ті

Місцеве щастя

АВТОР: Олександра Киричук

Транснаціональні корпорації вимруть, як динозаври

Низка фінансових криз, вичерпність ресурсів породить новий тренд. Стане модно жити ощадливо, особливо екстравагантні особи сповідуватимуть аскетизм. Така зміна суспільної ідеології потягне за собою зміни в економічній моделі. Оскільки обсяги споживання невпинно падатимуть, транснаціональні корпорації поступово припинять своє існування. Відповідно, на зміну глобальному капіталізмові прийде сукупність специфічних локальних моделей економіки. В деяких регіонах засоби виробництва будуть повністю в суспільній власності, в інших — тільки частково. Десять підприємства належатимуть місцевим спільнотам, десять переважатимуть кооперативи чи сімейний бізнес. В різних пропорціях комбінуватиметься приватна та суспільна власності.

Виробництво орієнтуватиметься на місцеві ресурси, а збут — на місцевий ринок. На зміну міжнародним приватним банкам придуть переважно банки державні та муніципальні. З метою безпеки й стабільності економіки доведеться відмовитися від анонімних та закордонних рахунків.

Комп'ютеризовані системи управління надаватимуть змогу автоматично контролювати місцеві економіки. Зокрема, автоматично здійснюватиметься оподаткування та санкціонування приватного бізнесу, надходження коштів у бюджет і його розподіл.

Оскільки масштаби бізнесу значно зменшаться, наукові дослідження та інноваційні розробки фінансуватимуть переважно державні та міждержавні фонди.

На зміну закритим корпоративним дослідним центрам прийде міжнародна наукова співпраця на публічних засадах та на основі вільного

програмного забезпечення. За допомогою Інтернету вчені з різних країн братимуть участь у відкритих наукових проектах.

Загроза екологічних катастроф надасть впливовості різноманітним екологічним організаціям. Вони матимуть важелі впливу, достатні для того, щоб контролювати виробництво та навіть закривати підприємства, діяльність яких шкодить довкіллю. Це стане джерелом маніпуляцій та корупції.

ЕНЕРГЕТИЧНА САМОДОСТАТНІСТЬ

Хоч імпорт/експорт товарів і матиме місце, обороти його значно зменшаться. Внаслідок дорожнечі енергії активно розвиватиметься торгівля між сусідніми регіонами й значно скоротиться торгівля між віддаленими країнами. Зокрема, від транспортування продуктів харчування відмовляться майже повністю, обмежившись продовольчими можливостями регіону. Розвитку локаль-

ного дрібномасштабного фермерства сприятиме, зокрема, й страх перед синтетичним походженням та генними модифікаціями продуктів харчування.

Прагнення до економічної незалежності регіонів спонукатиме розвивати енергозберігаючі технології та альтернативні джерела енергозабезпечення. Так, архітектура примуватиме до енергетичної самодостатності — сонячні батареї, використання кінетичної енергії, очищення дощової води тощо. Очевидно, що впровадження всіх цих технологій дорого коштуватиме. Проте якщо деякі регіональні економічні моделі виявляться особливо успішними, цілком можливо, що в 2058 році вже існуватимуть окремі цілком енергетично самодостатні міста. ■

Кредитні історії

АВТОР: Іван Помідоров

Колектор – людина, котра допомагає кредиторам отримати заборгованість.

Працівник колекторної компанії на умовах анонімності розповів Тижню про досвід спілкування з тими, хто не поспішають віддавати банкам гроші

Більшість людей ставляться до кредитів як до подарунка. Навіть не так: вони просто вважають, що з банком нічого не станеться, якщо не повернути грошей – їх у нього й так до біса. Чому би не поділитися з хорошими людьми?

Людам подобаються будь-які умови – навіть найбільш здирницький відсоток – до того моменту, коли потрібно повертати гроші. Тому фраза, яку ми найчастіше говоримо в слухавку, звучить так: «Те, що ви з самого початку не прочитали угоди, не ознайомилися з іншими пропозиціями та відсотками, чи не помітили додаткових пасток, зазначених в умові дрібним шрифтом, – не означає, що вам можна не повертати цього боргу».

«ДЗВОНИМО І ПЕРЕКОНУЄМО»

Власне, ми пояснюємо клієнтам дві речі. Перше, що банк – це не благодійна організація, гроші просто так не дарує. Друге, які будуть юридичні наслідки того, що вони не платять.

До переліку наших послуг входять повернення кредитів, проведення соціологічних опитувань і реклама товарів. Виглядає це все як call-центр: купа операторів сидять на телефонах, дзвонять людям, які брали кредити, і намагаються переконати їх повернути гроші. А потім складають про такі розмови звіти.

Поміж найпроблемніших клієнтів ми розрізняємо три типи: алкоголіки, наркомани та люди, залежні від гри.

Недавно наша операторка заспокоювала когось по телефону. Виявилося, син довів матір до могили. Спочатку був нормальною дитиною, добре вчився. Закінчив школу на відмінно, вступив до вишу, одружився, та почалися проблеми — гра на гроші, в автоматах. Виносив усе з дому. Минулої зими померла мати, не витримало серце. Вона була вчителькою, на похорон прийшли її колишні учні — багато заможних і серйозних людей. Скинулись, передали гроші батькові, сказали, «хотіли, щоб у неї був пам'ятник, така була гарна людина». Син дізнався якось про ці гроші — 20 тис. грн — у самого боргів як шовків, прийшов до батька й каже: «Дай мені ці гроші, я зав'яжу, вилікуюся, почну нове життя». Батько віддав, а той програв їх першої ж ночі. Тому батько його плакав у слухавку — ні пам'ятника, ні сина.

«ВІДДАТИ КРЕДИТ — ЦЕ НЕ ПРОСТО СПЛАТИТИ ГРОШІ»

Банки зазвичай не обманюють клієнтів після виплати кредиту. Вони заробляють за допомогою хитрих угод, які ніхто до кінця не читає. Приховують справжню ціну позики. Взяти

яку-небудь угоду про надання кредитної картки — чотири сторінки дрібного шрифту. В одному місці, такими буквами, що не прочитаєш і під лупу, написано, як гасити борг, щоб не було штрафних санкцій.

А от кредитні спілки — це щось. Оформлювали кредит мати й син. Схема така: спочатку береш гроші,

**Схоже, для банків
• зараз дрібні
боржники, якими
ми займаємось,
не пріоритет — під час
кризи є серйозніші
проблеми**

потім — товар. Жінка оформила всі документи, але товар її не влаштував. От вона пішла й відмовилася від кредиту, й при ній порвали документи. Жодних претензій. А син її, який теж передумав брати товар, не прослідкував, щоб в його присутності папери порвали. Й от тепер виходить, що юридично в нього цей кредит є — й ми повинні його вимагати. Це, до речі, проблема.

Як нараховуються відсотки в кредитних спілках, ніхто з нас не знає й вирахувати не може. А люди, з якими ми розмовляємо, вимагають від нас пояснень, звідки що береться, чому така сума боргу, штрафних санкцій і відсотків. Ми намагалися з однією спілкою зв'язуватися і отримати хоча б якийсь зразок угоди. Нічого не вийшло, вони на співпрацю не пішли.

Для того, щоб закрити кредит, мало сплатити всі гроші. Люди про це не знають і ловляться в пастки. Тому найкращий варіант — отримати документ. Коли ви оплатили останній внесок, ідьте до кредитного інспектора, з квитанціями й іншими паперами, та вимагайте розписку, що ви повністю розквиталися — з усіма реквізитами, штампом, підписом і печаткою. Різне буває — інколи з вини кредиторів, іноді розрахунок між банками не так пройшов — і от у вас до суми боргу трохи додалося. А за якийсь час це вже стає зовсім не мало.

Квитанції, до речі, треба зберігати весь час, у жодному разі не викидати й не губити, навіть коли ви закрили кредит повністю. ■

Кажуть, що на ринку вже діють антиколекторні компанії. За певний відсоток вони надають корисні юридичні консультації, як протидіяти колекторам і не віддавати кредитів. І є чутки, що вони належать тим самим людям, що й колекторні фірми: як не в одному місці, так в іншому — але клієнта зловлять, і хоча б частину грошей із нього отримують.

«КУМ БЕРЕ КРЕДИТ НА КУМА»

В мене був випадок, коли гроші взяв, наприклад, не Семен Семенович, а його молодший брат. Я запитую в ще одного їхнього родича, який розказував мені всю цю історію: «Він силою на нього кредит оформив, тримав його, погрожував?» — «Ні. Підписував усе сам, молодший брат — до речі, вже двічі судимий — наобіцяв золоті гори, й набрав на ім'я старшого сім кредитів». Ось така братська любов.

Є взагалі фантастичні варіанти, коли кредит для людини бере сусідка. Марфа Василівна попросила Василю Петрівну, щоб вона взяла на неї кредит. Та підписала документи, тому що в першій, бачте, на той момент не було якоїсь довідки. Ну та ж підписала, бо таки улюблена сусідка, куди вона дінеться. Дзвониш їй щодо боргу, а вона каже: «Так я ж не брала кредит, це сусідка! Вона мені казала, що все виплатить». Я говорю — жодних надходжень за цим кредитом не

було, платежів немає. Петрівна йде розбиратися — дзвоню знову, а вона: «Так сусідка сплачує, сама мені про це сказала, ви не повірите!» Я кажу: «Тоді дайте мені мобільний сусідки. Дзвоню — відповідають, що вона на городі, на дачі, на базарі, на роботі, бозна де».

І таких історій дуже багато. Беруть кредити кум кумові, родич родичеві, друг для друзів тощо. Був варі-

«Так, я кредит брала на холодильник, але сплачувати не збираюся, тому що він зламався. Забирайте, якщо хочете»

ант: «Давай я на тебе візьму машину, буду сплачувати кредит потихеньку». Взяв, поїздив трохи, розбив, поставив десь у гараж, і вже вона йому не потрібна. Борг виплачувати він теж не хоче. Тоді починаються проблеми в того, довірливого, на кого цей кредит оформлений.

Або ще таке, телефоную якомсь одній жінці. «Що вам від мене потрібно? Так, я кредит брала на холодильник, але сплачувати його не збираюся, тому що він зламався, стоїть тут у кутку. Забирайте, якщо хочете».

«Мені потрібен такий-то і такий-то. — Це мій син. А що вам треба? — Я з колекторної компанії, він винен банку гроші. — А що за кредит? Боже, я про такий ще навіть і не чула. А скільки він винен? Хоча яка мені різниця, він все одно сидить. А на мені — двоє дітей. — А де їхня мати? — Мати їхня, отримавши за другу дитину гроші, так і не з'являється. Де вона пропала, я навіть не знаю». Дітям: одному — два, інший — три.

«КЛІЄНТА МОЖНА ЗАЛЯКАТИ»

Колектори працюють у двох напрямках — за комісійну винагороду, чи викупувають усю суму позик. Якщо це комісія, то ми починаємо працювати з боржником, якщо він затримує платіж на два місяці. Якщо це викуплений кредит — то його не платять зазвичай уже кілька років. Наразі такий з найстаріших — 4-річний. Найбільше в роботі в нас боргів за 2006 і 2007 роки, і невіплата за останній час додалося.

Натомість клієнтів у зв'язку з кризою стало менше. Один банк, який мав розмішувати в нас замовлення, щоб ми працювали з його боржниками по споживчих кредитах, цього тижня попередню угоду скасував. Схоже, для них зараз дрібні боржники, якими ми займаємось, не пріоритет — напевно є інші, значно серйозніші проблеми. ▀

8:00

Україні загрожує санкції СОТ?

Україна може спровокувати фінансові санкції СОТ, якщо найближчим часом не закінчить реформування національної системи стандартизації та сертифікації, застерігають

14:00

Ющенко попросить ще один орган

Також рішення РНБО передбачає звернення президента до Верховної Ради з вимогою прискорити розгляд низки проєктів законів щодо подолання корупції

16:30

ЄС просить Росію і Грузію не робити різких рухів
Європейський Союз закликає Грузію та Росію вжити усіх заходів для недопущення ескалації конфлікту і відновлення довіри

18:00

Жеребкування 1/8 Кубку України

Сьогодні відбулося жеребкування 1/8 фіналу Кубку України. "Шахтар" іде в Закарпаття, "Динамо" прийме "Зорю"

20:00

Україна не визнає незалежність Осетії
Про це заявив президент Віктор Ющенко, виступаючи на 63-й сесії Генеральної Асамблеї ООН.

ВСЕ ЩЕ ПІДЛАШТОВУЄШСЯ?

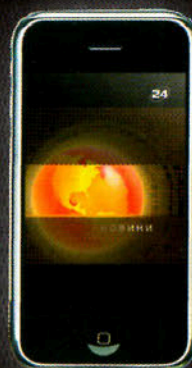
ДИВИСЬ НОВИНИ КОЛИ ЗРУЧНО

телеканал новин

за межами офісу
ДИВИСЬ НОВИНИ
на мобільному

подробиці на сайті
www.24tv.com.ua
тел. (044) 390 50 77

Злісним боржникам байдуже, що їх можуть судити за невикплату кредиту, що вони комусь винні, якийсь там відсоток росте. Тільки одного разу слухавку взяла жінка, сказала, що з чоловіком, який взяв кредит, уже розвелася, та не хоче, щоб її майно забрали за борги экс-чоловіка, тому кредит сплачуватиме. Потім сама з ним розбереться.

Раніше можна було спробувати боржника залякати. Зараз уже не вийде, останнім часом усі наші розмови записуються, й можна отримати за такі фокуси по голові. Один клієнт, котрий винний 15 тисяч, постійно обіцяв дівчині-операторці, що почне повертати борг, і спочатку заплатити третину. Нарешті вона не витримала й поскаржилася ще одному оператору — хлопцеві. Той набирає боржника, і починається така розмова: «Я судовий виконавець щодо вашого кредиту. Пройшов суд, за його рішенням у вас буде вилучатися житлова площа за борги. — Як це, чому, за яким правом?! Мені щойно дівчина дзвонила, ми домовились, я п'ять тисяч заплачу. — Дівчина ще не знала, що за вашою справою відбувся суд і помилково вам зателефонувала. Суд пройшов без вас, тому що справи по кредитах можуть розглядатися і за наявності

лише однієї сторони. (Брехав, звичайно, немає в законі такого положення.) І з понеділка ми вже заселяємо мешканців. Яка у вас житлова площа — 2-кімнатна квартира?

Як нараховуються відсотки в кредитних спілках, ніхто з нас не знає і вирахувати не може

Так-от, в одній кімнаті житиме троє наших людей. Але є шанс: якщо ви заплатите ці 5 тисяч, подивимось, може, керівництво піде вам назустріч. Це не від мене залежить...»

Не знаю, чи, зрештою, заплатив той чоловік, але понервувався добряче.

«ІНОДІ СТРАШНО, ІНОДІ СМІШНО»

Люди чомусь часто залишають телефони сусідів. Буває дзвониш, а тобі говорять: «А, це з приводу сусідки, а я думала, що ви з передачі «Жді мене»!

Розмовляю з чоловіком. Він розповідає, що в нього й у дружини виявили туберкульоз. «Дитина не захворіла дивом, — каже. — Я знаю, що

помру. Жінка помре точно, тому що в неї остання стадія. Якщо чесно, то в мене немає жодного бажання платити, бо стільки проблем, що про цей кредит і думати не хочу». Що таким людям казати — інколи просто губишся.

Не можна приміряти на себе життєві ситуації клієнтів. Колега моя говорить: «Як страшно буває комусь дзвонити! Ти живеш, ростиш дітей, телефонуєш 21-річному боржникові, а його мати відповідає: «Що ви мені дзвоните! Мені все одно де він, що з ним. Він наркоман, понабирав цих кредитів, і хай живе де хоче та як хоче». А у мене маленький син, вкладаєш у нього душу — й хто знає, як воно потім обернеться». «Ну, — кажу, — раз ти вкладаєш у нього душу, значить усе повинно обернутися добре».

Буває смішне спілкування. Говорю: «Записуйте реквізити: отримувач... — Отримувач? Це що, українською? Ми ж у Донецьку, українською не розуміємо. Давайте мені російською. — Ну, російською буде «получатель». — «Та ні, дівчино, я пожартував, я вже все записав».

Робота ця мені подобається. Спілкуєшся з різними, часом дуже цікавими, людьми, а тобі ще й гроші за це платять. ■

Песимізм перемагає

Цього майбутнього держава не зможе уникнути, питання лише в тому, наскільки швидко воно наступить.

Дійсно, що зараз відбувається? Всього-на-всього невеличка паніка на фінансовому ринку показує, наскільки легко держава може розгубити плоди того економічного зростання, що п'янило політиків і громадян останніми роками. Країна показала готовність стрімко скотитися назад у глибокі 1990-ті.

А все тому, що насправді криза, в яку потрапила українська, ще тоді радянська соціалістична республіка, триває й зараз.

Деградує найголовніше, що є в країні, – людський капітал. Інтелектуальний капітал нації втрачений, наука залишається напівголодною, попри економічне зростання. Українці продовжують вимирати: з 1991 року населення зменшилося на 10%. При цьому де-факто ще близько 10% зараз працюють за кордоном.

При цьому попит на кваліфіковану робочу силу, інженерів, в Україні не задовольняється. Згідно з останніми дослідженнями міністерства економіки, 28% промислових і 60% аграрних підприємств України відчують гостру потребу в робочій силі.

Чи стала медицина якіснішою за роки економічного зростання? Швидше навпаки – відсоток незадоволених системою охорони здоров'я з 2000-го до 2005 року зріс з 64% до 78%. Україна – лідер за темпами розповсюдження СНІДу серед країн Європи та Центральної Азії. Доларовий дощ не гасить епідемії: після того, як в 2003–2004 роках було витрачено близько 140 млн, поширення ВІЛ лише прискорилося. (Куди пішли ці гроші? На пропаганду толерантності?)

Чи стала українська держава ефективнішою за роки зростання економіки? Зовсім ні. Країна знаходиться на дні всіх можливих рейтингів. За

ІГОР ЛУЦЕНКО
редактор сайта «Фінансист»

індексом конкурентоспроможності – 73-тє місце зі 131-ї країни (падіння з 69-го місця). За легкістю ведення бізнесу – 139-тє місце зі 179-ти країн. І так далі.

85% населення вважають себе бідними. «Еліта», мабуть, також вважає себе бідною – бо хронічно недоінвестує в розвиток свого бізнесу й інфраструктури, від якої цей бізнес залежить.

Резюмуючи – країна тяжко хвора, й так зване економічне зростання було лише тимчасовим полегшенням, що його відчуває людина, в якій спадає жар. Тим не менше, всі інші патології не зникають і дадуть про себе знати пізніше. В такій ситуації найбільш негативні сценарії не будуть здаватися нереалістичними. Україну в майбутньому очікують випробування набагато сильніші, ніж теперішня фінансова метушня. Ймовірно, настане час, і суспільство взагалі втратить здатність відтворювати себе.

А наскільки швидко такий час прийде – вирішують поза межами Укра-

їни. Вітчизняна економіка орієнтована на експорт, і тому те, що робиться в світі – вирок для українців. А поки що, в довготерміновому періоді, провідні світові держави вдалися до помилкової тактики. Вони інвестують суспільні кошти в спасіння провідних корпорацій із фінансового та нефінансового секторів. США за рахунок кишень своїх громадян рятують банки-банкрути, те саме робить і ЄС, Росія намагалася рятувати свій фондовий ринок шляхом розтрати національного багатства.

Такі заходи – це подальше виснаження ресурсів лідерів світової економіки, воно може або врятувати ситуацію й повернути оптимізм, або лише затримати на деякий час настання подальших етапів кризи, та посилити її майбутній ефект. Поки що песимізм перемагає, і все вказує на другий сценарій.

Для України він означатиме перш за все дефолт за зовнішніми зобов'язаннями. Якщо Нацбанк до останнього підтримуватиме курс гривні, витратить золотовалютні резерви, й тоді почнеться різке та невідворотне дешевання національної валюти. Це призведе до банкрутства тих установ, котрі набрали багато кредитів за кордоном – вони будуть нездатні повернути позики внаслідок відносного подорожчання долара. Збанкрутує половина банків, декілька великих підприємств. Вартість нерухомості впаде як мінімум удвічі, через подорожчання імпорту в країні стрімко зростатимуть ціни.

Якщо така криза справді трапиться, то вийти з неї Україні не вдасться протягом десятиліття – через колосально не ефективний державний апарат, багаторічні традиції дикого популізму та втрачений людський потенціал. На жаль, у суспільстві зараз немає інтелектуальної, моральної й організаційної спромоги відповісти на виклики доби.

Моя хата скраю

АВТОР: Дмитро Губенко

**Що робити, коли
внаслідок кризи
у квартирі зникнуть
вода, газ і струм?
Про це знають
виживальники**

«Будь готовий!» — ці слова знайомі більшості громадян України ще з часів щасливого піонерського дитинства. Проте мало хто знає, що це гасло не лише Всесоюзної піонерської організації імені В.І. Леніна, але й міжнародного руху виживання (англ. — survivalism). Учасники цього руху вже створили власну субкультуру, головним елементом якої є підготовка до найгіршого. Але якщо раніше цим найгіршим вони вважали ядерну війну чи викликані кліматичними змінами природні катастрофи, то сьогодні виживальники готуються рятуватися від економічного колапсу сучасної цивілізації.

ВИЖИВАННЯ ЗА ДЕРЖЗАМОВЛЕННЯМ

Суспільний інтерес до теорії та практики виживання посилюється в часи як реальних, так і уявних загроз і слугує індикатором соціального напруження. Сучасна людина, налякана чутками про ту чи іншу кризу, хоче стати якомога незалежнішою від цивілізації. Погіршення стану довкілля та економічну рецесію нині може помітити кожен. А попкультура посилює ці настрої, змальовуючи сплюндрований світ майбутнього у фільмах на кшталт «Божевільного Макса» чи «Я, легенда».

Держава зазвичай намагається припинити поширення панічних настроїв та заспокоїти громадян. Нещодавно більшість європейських урядів, щоб не допустити паніки та краху своїх фінансових систем, по-

спішили гарантувати всі банківські вклади. Та іноді держава навіть захоплює готуватися до виживання. Наприклад, у 1950-х роках американська цивільна оборона радила громадянам США будувати приватні бомбосховища на випадок ядерного удару з боку СРСР.

Але появу термінів «виживання» та «виживальник» (survivalist) пов'язують не з холодною війною, а з економічною кризою 1973 року, коли стрибок світових цін на нафту призвів до зростання рівня інфляції у США. Наступного року Говард Руфф опублікував книжку «Голод та виживання в Америці», в якій попередив про можливість соціально-економічного колапсу та сформулював основні поради для тих, хто хочуть вижити, зокрема, зберігати запаси продуктів, золото та срібло.

Суспільний інтерес до теорії та практики виживання слугує індикатором соціального напруження

Наступного року Курт Саксон почав випускати бюлетень The Survivor, де описував старовинні технології та навички американських піонерів — мовляв, коли впаде цивілізований порядок, треба вміти доглядати коней, утеплювати хату, добувати вогонь і воду. Саме Саксон і дав назву всьому рухові виживальників.

ПОВЕРНЕННЯ ДО ЗЕМЛІ

Є такі люди і в Україні. Колишній киянин Віктор Сергієнко поставив собі за мету досягти максимальної автономності ще п'ять років тому, коли в столиці було справжнє економічне піднесення.

У травні 2003 року він купив залишений будинок у Переяслав-Хмельницькому районі Київської області, куди й переїхав жити. Програміст пішов на такий крок, коли

усвідомив, що вже через зовсім невеликий проміжок часу на планеті почнеться масштабна економічна криза. На відміну від попередніх, як-от Велика депресія 1930-х чи розпад СРСР у 1990-х, це буде фактичний колапс цивілізації, зумовлений вичерпанням природних ресурсів. Тобто в цієї кризи не буде кінця, після якого знову почнеться звичне життя, як це було раніше.

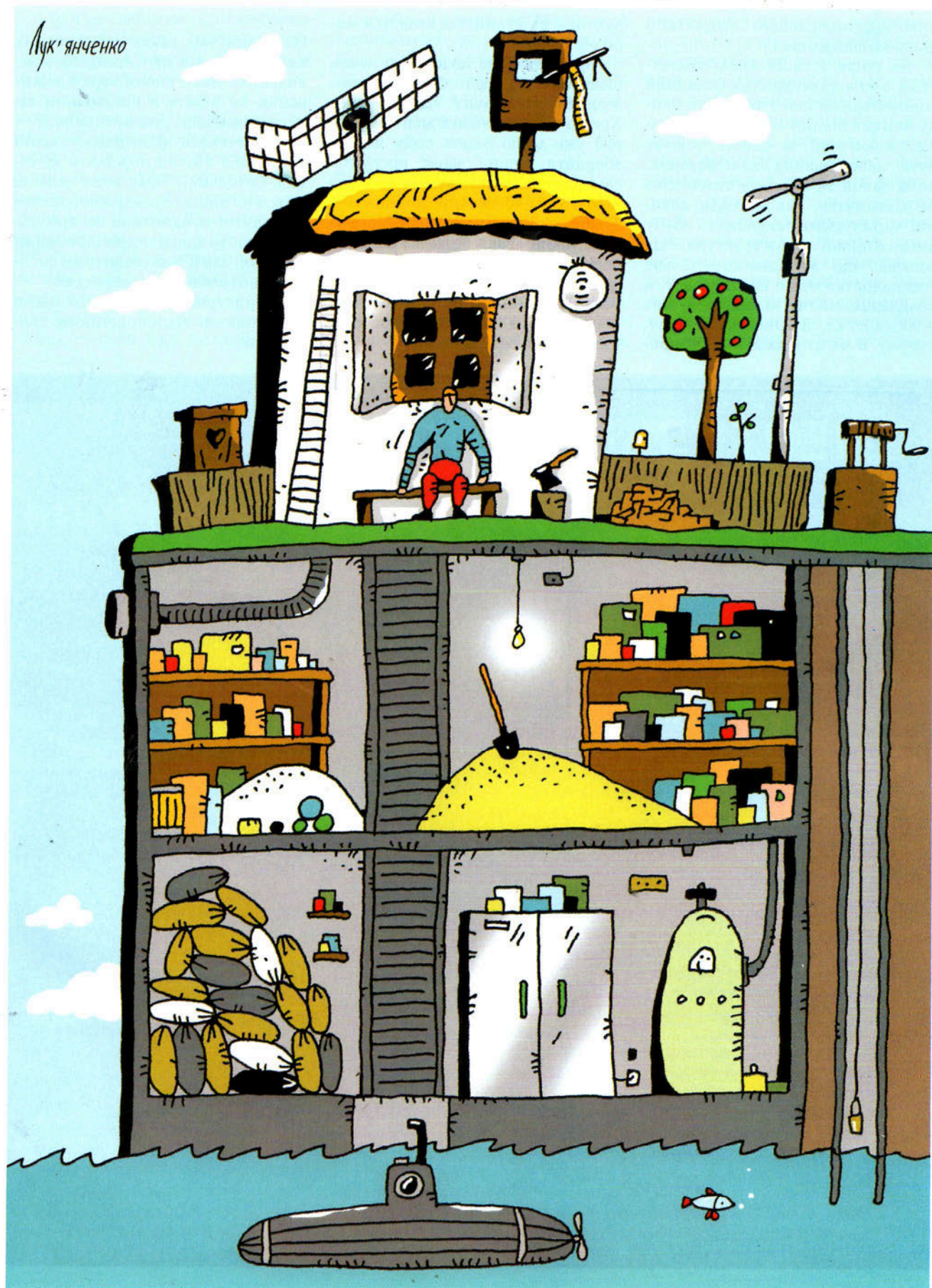
Віктор Сергієнко розповів **Тижню** про свій рецепт порятунку. Він простий — змінити спосіб життя з міського на сільський, за якого людина найбільше своїх найважливіших потреб забезпечує самостійно. На відміну від міського, життя в селі можна зробити не таким залежним від цивілізаційної інфраструктури. Найголовніше — це можливість самому вирощувати продукти харчування. Також важлива автономність житла — сільська хата з піччю та колодазем поруч ніяк не залежна від стану житлово-комунальних служб. Віктор рекомендує виїжджати якнайдалі від великих міст, хоча б на 50–70 км, та обирати місцевість неподаляк від великих лісів.

Сьогодні з неавтономних надбань цивілізації він використовує хіба що електроенергію, але тільки для комп'ютера та освітлення. Без усього іншого — газової плити, водогону, каналізації чи телевізора — в селі цілком можна обійтися. Якщо, звісно, бути готовим та мати все потрібне. Головне, вважає Віктор, — це ручні інструменти й надійні якісні речі тривалого використання.

ПЛАН «Б» — ЗАПАСАЙТЕСЯ!

І хоча більшість читачів **Тижня** навряд чи погодяться просто зараз проміняти міську квартиру на автономний будинок у селі, деякі поради виживальників можуть бути в умовах економічної кризи справді корисними. На Заході такий підхід називають полегшеною версією виживання для середнього класу. Її популяризатори намагаються подолати стереотип про виживаль- ➤

Лук'янченко

ника як агресивного озброєного одинака-відлюдника.

Як пише у своїй книзі «Багатство, війна та мудрість» колишній топ-менеджер інвестиційного банку Morgan Stanley Бартон Бігз, «навіть в Америці та Європі можуть бути заворушення й повстання, коли закон та порядок тимчасово не діятимуть». Також люди повинні «припускати можливість зламу цивілізаційної інфраструктури». Це означає, що житлово-комунальне господарство може вийти з ладу, й величезні міста залишаться без води (а отже, й каналізації), газу, струму. В магазинах зникнуть про-

дукти, а на вулицях з'являться мародери.

Врятуватися за таких умов мають шанс лише ті, в кого буде достатньо води, харчів та одягу. «Церква Ісуса Христа святих останніх днів» (мормонів) уже давно радить своїм членам зберігати річний запас продуктів саме для такого випадку. В ідеалі варто також мати «безпечну схованку» — будиночок подалі від великих населених пунктів. «Ваша безпечна схованка повинна бути самодостатньою та придатною для вирощування їжі. В ній мають зберігатися насіння, добрива, консервована їжа, вино, ліки, одяг тощо», — пише Бігз.

CRY FOR ME, ARGENTINA

На відміну від таких переконаних виживальників, як Сергієнко, прихильники полегшеної версії виживання не вірять в остаточний кінець цивілізації. Для них головне — це перечекати найгірше у своїй країні або вчасно переїхати до іншої, безпечної. Тому вони запасуються не лише справді життєво необхідними предметами та продуктами (тобто класичними сірниками й сіллю), але й різноманітним високотехнологічним знаряддям — GPS-пристроями, супутниковими телефонами, гідропонічними системами.

СМЕРТЕЛЬНЕ ТАНГО: аргентинський досвід виживання

АВТОР: Дмитро Губенко

Хоча практично всі наші дорослі читачі мають досвід виживання в Україні на початку 1990-х, Тиждень публікує поради FerFAL'а, як вижити в умовах сучасної економічної кризи

ВОДА

Вода повинна бути в списку пріоритетів вище за вогнепальну зброю, медикаменти й навіть продовольство. Вода в місті може стати поганої якості, тоді виживальникові знадобиться фільтр, однак вода може зникнути зовсім. Коли це станеться в місті-мільйоннику, запаси води в пляшках вичерпаються впродовж кількох хвилин.

Збережіть стільки води, скільки зможете. Заповніть пластикові пляшки й зберігайте у прохолодному місці, щоб захистити їх від сонячного світла. Прогнозуйте, що одна людина потребуватиме приблизно 4 л води на день.

ПРОДОВОЛЬСТВО

Під час кожного походу в супермаркет починайте купувати трохи більше, ніж вам

треба. Звертайте увагу в порядку важливості на такі характеристики продуктів:

- 1) їх не треба заморожувати;
- 2) вони мають високу харчову цінність на одиницю об'єму;
- 3) тривалий термін зберігання (1–5 років);
- 4) не потребують води;
- 5) їх не треба готувати.

Отже, вам потрібні консервоване м'ясо, тунець, овочі (в банках), макарони, сухі супи й супи в банках, шоколад, борошно, сухе молоко, джеми, рис і сушені боби. Щоб приготувати макарони, потрібно багато води, але це один із найкращих способів зберігати вуглеводи в зручному для використання вигляді. Виживальник у місті повинен мінімально покладатися на холодильник.

ВОГНЕПАЛЬНА ЗБРОЯ

Якщо у вас нема доброго набору зброї для виживання, купуйте його просто зараз або коли дозволить бюджет. Будь-яка зброя, яку ви зможете дістати (газовий балончик, мачете, сокира, палиця з іржавим цвяхом), знадобиться. Однак головною оборонною зброєю для виживальника є ручна зброя (бажано пістолет, а не револьвер), яка завжди з ним. Що б ви не обрали, весь час зберігайте близько 500, а ще краще 1000 якісних набоїв для ва-

шої зброї. 100 набоїв не вистачить, якщо криза затягнеться надовго.

ЗДОРОВ'Я ТА ЛІКИ

Підіть до свого лікаря просто зараз! Відвідайте дантиста, переконайтеся, що ваш рот у найкращому стані. Немає нічого гіршого, ніж зубний біль, коли його нема кому вилікувати. Тренування тричі на тиждень по дві години триматимуть вас у формі. Алкоголь, цигарки чи наркотики виживальникові треба оминати. Вони шкідливі для здоров'я та багато коштують. Якщо ви регулярно приймаєте ліки, намагайтеся мати принаймні річний їх запас. Ліки стануть дорогими, а ті, що виробляють в інших країнах, під час кризи взагалі зникнуть. Подивіться, де роблять товари, які ви найчастіше використовуєте. Якщо не в вашій країні, то вони або дуже подорожчають, або їх узагалі перестануть завозити.

ЕЛЕКТРИКА ТА ГАЗ

Треба мати два чи три світлодіодні ліхтарики, які можна вдягати на голову, а також потужний ліхтар. Світлодіодний ліхтарик безцінний для хатніх робіт, приготування їжі й просто, щоб піти в туалет. Рекомендую мати запас акумуляторних і звичайних батарейок, а ще — купити ге-

Та й основним засобом комунікації виживальників є зовсім не голубина пошта, а Інтернет. На форумах вони обмінюються порадами й діляться досвідом виживання. Сьогодні особливо актуальні поради тих, хто стали свідками глибоких економічних криз на кшталт аргентинської. 2001 року в Буенос-Айресі обвалився фондовий ринок, який спричинив крах економіки. В країні практично зник середній клас.

«Ніхто не буде оголошувати день початку кризи. Суспільство змінюється потроху, поки нова реальність не запанує. Це буде повільний спад», — розповідає на одному з те-

матичних форумів аргентинський виживальник на псевдо FerFAL. Просто якось аргентинці помітили, що їхні міста стали брудними й обшарпаними, а в школах неприємніють від голоду діти.

ВИЖИВАЛЬНИК — ЦЕ ЖИТТЄСТВЕРДНО

Ціни на продовольство в цій сільськогосподарській країні зросли на 200—300%. Щоб купити їжу, люди були змушені скорочувати будь-які інші витрати. Дехто навіть полював на птахів та безпритульних тварин. Голод призвів до заворушень та мародерства. Значно легше цей період

пережили ті аргентинці, які жили за містом, мали землю й худобу. Менше постраждали й ті, хто вчасно вивели свої заощадження за кордон, а отже, могли переїхати до іншої країни.

Та попри всі проблеми, FerFAL ніколи не втрачає оптимізму й намагається передати його іншим. «Виживальник завжди має бути в позитивному настрої, — пише аргентинець. — Він має насолоджуватися життям більше, ніж будь-хто інший, адже він розуміє, що кожна хвилина миру є цінною й унікальною. Виживальник — енергійний, здоровий, допитливий, із почуттям гумору. Виживальник — на 90% життєва позиція». ■

Після обвалу фондового ринку в 2001 році у Аргентині майже повністю зник середній клас

FOTO: REUTERS

нератор і зарядний пристрій на сонячних батареях. Якість газу падає. Постарайтеся мати вдома електричну плитку. Якщо електрика та газ зникнуть, стануть у пригоді кемпінгові пічки чи примуси. Місто, яке залишається без газу та світла більше ніж на два тижні, стає смертельною пасткою. Тікайте звідти, поки не надто пізно!

ЗЛОЧИННІСТЬ

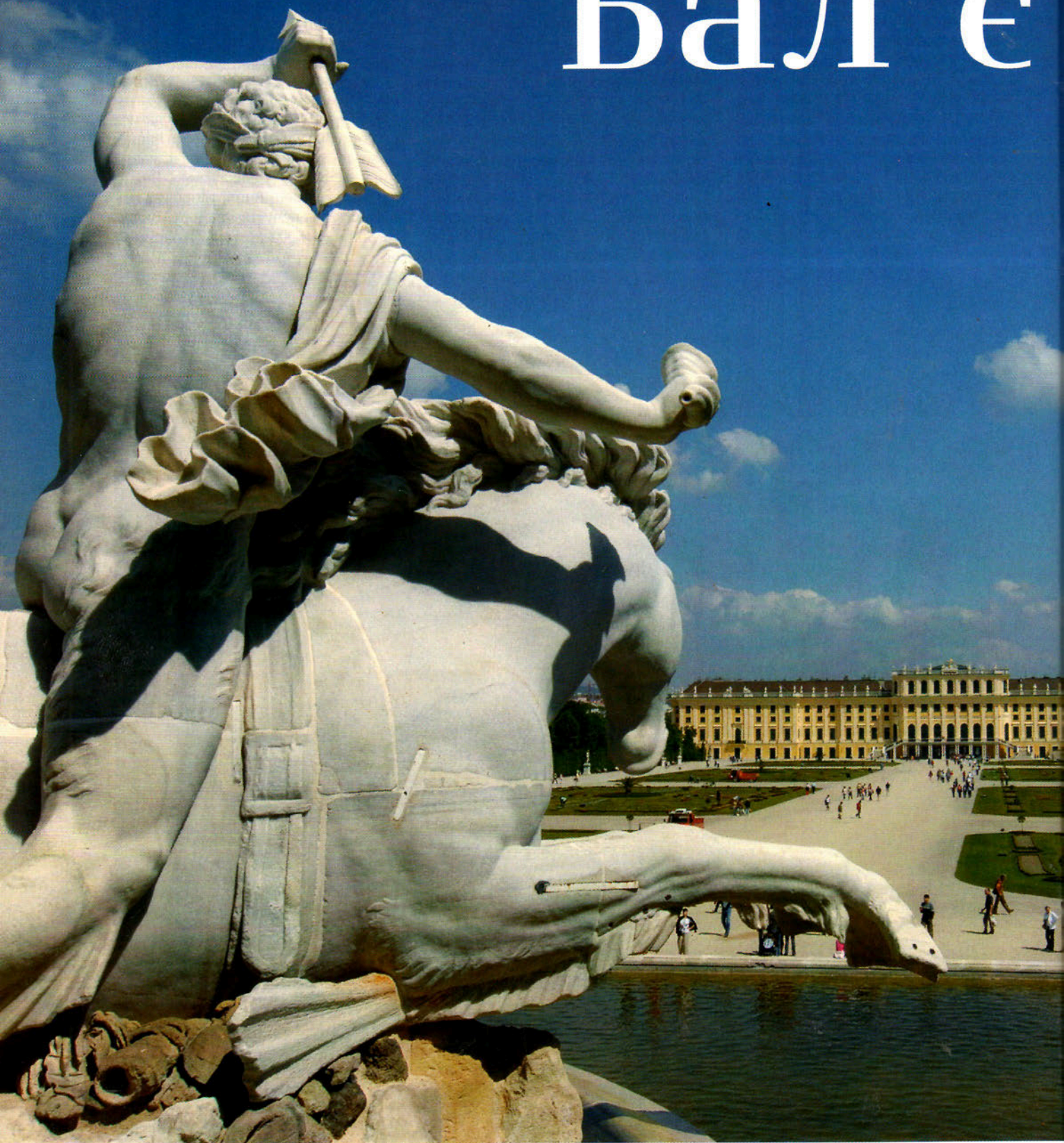
Щойно завалилась економіка, одразу з'явилося багато бідняків, які не мали до-

статньо грошей, щоб прогодувати родини. Після перших масових заворушень та мародерства всі зрозуміли, що уряд та поліція не контролюють події. Оскільки за злочини перестали саджати до в'язниць, люди усвідомили, що їх не покарають, і почали втрачати людське обличчя. Найнебезпечніша мить — це коли ви входите чи виходите з дому. Безпечний надійний будинок зламати нелегко, тож злочинці дочекаються, поки ви станете біля дверей із ключами в руках, щоб накинутися на вас.

АВТО

Авто має бути повнопривідне. Лише кілька місяців без обслуговування — й вулиці виглядатимуть, як після бомбардування. Під час поїздки вікна та двері мають бути зачнені, зброя — під рукою. Ніколи не зупиняйтеся на червоне світло, якщо нема руху, особливо вночі та рано вранці. Готуйтеся до того, що перед вашою машиною стоятимуть або кидатимуть у неї різні предмети, щоб ви зупинилися чи розбилися, й вас можна було б пограбувати. Також намагайтеся тримати хоча б півбаку бензину в каністрах.

Бал є

бал...

АВТОР: Олена Чекан

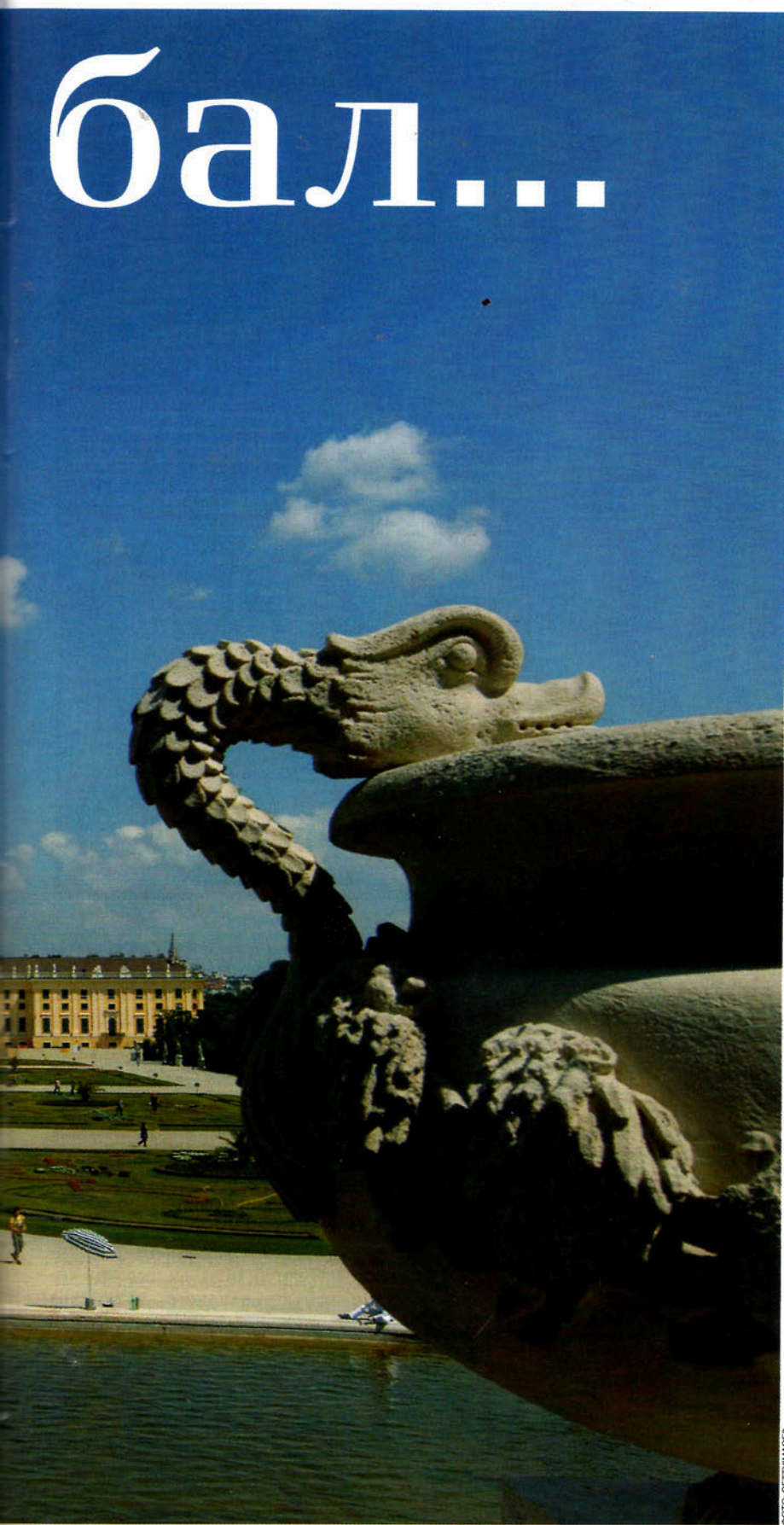
**Австрія ще не встигла
оговтатися від
парламентських
виборів, а *Тиждень*
уже танцював, смакував
високий штиль XVIII ст.
й віденську каву**

Заплуталась у власних бажаннях і примхах. У шовкових купках невагомих верхніх спідниць. У громіздких — на жорсткому дерев'яному каркасі — нижніх спідницях. Серед стелажів із білосніжними, назавжди завитими перуками. Поміж стосів коробок із гаптованими бальними черевичками на витончених підборах чарочкою. І тільки подолавши всі ці принади й омани, раптом побачила себе граціозним створінням у галантному вбранні, розтиражованим дзеркальною анфіладою палацу.

КАРПАТСЬКІ ПРИНЦИ

Ще взимку я залізла в Інтернет і натрапила на ексклюзив: квитки в Шенбрун — найбільший імперський палацовий комплекс столиці Австрії — на театралізовану екскурсію. Зазвичай вона розрахована на підлітків, але інколи й дорослі можуть спробувати оцінити, як жилося-бавилося імператорам й імператрицям.

Родзинка цього дійства — передвягання. Не лише гіді й наглядачі залів, але й екскурсанти вбираються в строї XVIII ст. Всі речі тільки-но з хімчистки. Можна перевдягтися садівником і трохи покопирсатися в розарії, можна кухарем і зняти дегустацію в палацовій кухні. А можна вбратися в придворні шати чи уніформу музиканта палацового оркестру. Хто вміє, спробує вичавити деренчання зі старовинного клавесина, а то й поцигикати на віолі да гамба **|див. словничок|**. Мені навіть **►**

У НОУТБУК МАНДРІВНИКОВІ

Як дістатися

Літаком: «Київ – Відень – Київ» (2850 грн). У дорозі 2 год.

Потягом: «Київ – Чоп», причіпний вагон «Київ – Відень – Київ» (1604 грн). У дорозі 34 год.

Кав'ярня під сонцем
біля Святого Стефана

вдалося відтворити її славнозвісний «матовий» звук.

Наша група — двадцятьоро щасливчиків із різних країн. Крім **Тижня**, є й інші українці: Марко й Олесь із Дрогобича — вони вивчають у Відні міжнародне право. По-знайомилися ми тут-таки, в костюмерній музею. В німецькій мові вони ледь не купуються, тож ми й вчепилися за них.

Хлопці — свідомі панки. Перуки відмовилися вдягати навідріз, аби не зіпсувати свої химерні зачіски-ірокези. Наш гід Катріна, гарненька білявка незрозумілого віку, повагавшись, дозволила їм лишитися без перук, натомість змусила взути вузькі черевики, оздоблені бантами.

Майже 150 років, до 1918-го, Габсбурги володіли деякими західноукраїнськими землями. Імператор Франц Йосиф навіть приїздив до Станіслава (нині Івано-Франківськ — **Тиждень**). А серед дукачів (наміста, без якого неможливі гучульські жіночі строї) найбільше цінуються величезні срібні монети з профілем імператорської прабабці Марії-Терези. Враховуючи це, ми з новими знайомими й вирішили вбратися особами блакитної карпатської крові.

ЗАГИБЕЛЬ БОГІВ

А на нас уже чекала весела мішанка екзальтованого бароко із забаганками й ніжністю рококо, приправлена крижаним вишколом класицизму й де-не-де вимушеного бюргерівського бідермаєру **Ідив. словничок!** Шенбрун, як і Версаль, розбудовували століттями, та золотою добою для нього стали 1740—1780-ті роки — період правління імператриці Марії-Терези.

Ми ледь встигаємо за нашою Катріною, яка мчить помпезними за-

Маленький Моцарт поправив свою лялькову шпагу й сказав: «Я одружуся з Вами. На знак подяки»

лами. Марна річ — переповідати про всі ці блискучі інтер'єри, біло-золоті стіни з медальйонами-рокайль **Ідив. словничок!**, перські мініатюри, химерні гобелени, безліч предметів китайського прикладного мистецтва (так зване шинуазрі) — голова йде обертом, ноги гудуть, корсет не дає вільно дихати, та й мої супутники-принци-панки починають нарікати й скиглити. Олесь узагалі йде на відкритий бунт: «Не буду перекладати, поки не взую свої кросівки!». Але в черговій залі нас нарешті запрошують присісти.

В цьому залі Моцарт познайомився з Марією-Антуанеттою

PHOTO: GETTY IMAGES

Лакеї розносять духмяну каву з віденськими розанчиками (на них пафосно кажуть «царські хлібці»), а невгамовна Катріна забиває інформацією: «Тут зачохнув нещасний син Наполеона I, герцог Рейнштадський. Тут єдиний син Франца Йосифа, кронпринц Рудольф, божеволів і мавив самогубством, поки не знайшов собі супутницю в смерті, юну баронесу...» До речі, цю історію багато разів фільмували — аж до останньої голлівудської версії під назвою «Ілюзіоніст». І завжди вона мала страшний успіх у жіночій половині світу: всі з насолодою оплакували таке несамолюбне кохання.

ДОРΟΣЛІ ІГРИ

А я не можу дочекатися, коли Катріна перейде до події, яка так вразила мене в дитинстві, що потім я все життя мріяла про Шенбрун.

Тоді, 13 жовтня 1762 року, імператорський Відень приймав знаме-

нитого музиканта. Йому було лише шість років, але своєю майстерністю він вразив усіх. У захваті від прийоми публіки малюк кинувся до батька, та зашпортався і впав. Усі засміялися, й тільки маленька донька імператорського подружжя підбігла до хлопчика та допомогла йому підвестися. Крихітка-музикант поправив свою шпагу й сказав: «Я одружуся з Вами. На знак подяки».

Згодом дівчинка стала королевою Франції Марією-Антуанеттою, дружиною Людовіка XV. А хлопчика звали Вольфганг Амадей Моцарт. 15-річна королева сяяла на версальських балах, плела мережива змов та інтриг і, наслідуючи Жана-Жака Руссо, доїла корів. Коли на початку французької революції їй доповіли, що чернь бунтує з голоду, вона простодушню порадила: «Якщо немає хліба, нехай їдять тістечка!»

Свої останні дні Марія-Антуанетта провела у в'язниці. Голодна, ►

СТОЛИЦЯ КАВ'ЯРЕНЬ

Енциклопедія кави

Еспресо — чорна міцна кава, подається зі склянкою води.

Тюркішер — чорна міцна кава по-турецькому, готується в джезві.

Шлагоберс — чорна міцна кава зі звичайними вершками.

Фарісеєр — чорна міцна кава зі збитими вершками й ромом.

Айншпенер — велика чашка німецької кави зі збитими вершками.

Кайзермеланж — чорна міцна кава з яєчним жовтком та коньяком.

Браунер — велика чашка кави з молоком.

Кофеінфрасер кафе — кава без кофеїну.

Філіжанка кави в кав'ярні — €5–7, в барі за шинквасом — €4–5.

У Відні існує бал
навіть для панків

PHOTO: REUTERS

ВАРТО ПОБАЧИТИ

Родзинки Відня

Собор Святого Стефана – душа міста. Від романської базилики 1147 року залишилися Язичницькі вежі й Велетневі ворота. Філігранні шпилі, неф, хори, бокові каплиці та вишукане склепіння – рання готика. **Академія мистецтв** – велике зібрання творів Яна Вермеєра, Альбрехта Дюрера, Ганса Гольбейна, Пітера Пауля Рубенса. Триптих Ієроніма Босха «Страшний суд» – найбільш жахні образи християнського мистецтва.

Віденський хор хлопчиків, заснований у 1498 році імператором Максиміліаном I, виступає щонеділі та на церковні свята в палацовій церкві 1296 року Бургкапелле. Замовлення квитків – за три місяці.

Густав Клімт – твори цього найвидатнішого представника віденського модерну можна побачити на фасаді будинку «Сецесіон», у розписаному художньо-історичному музею, фресках університету. Найкращі картини – в зібранні Бельведеру.

в чужому брудному дранті. А одного ранку, гордо піднявши маленьку голівку, ступила під ніж гільйотини.

Стіни Шенбруна прикрашають численні портрети. Є серед них і кілька зображень красунечки Марії-Антуанетти. Є й маленький Моцарт. Казкове дитятко, яке втрачало свідомість, коли чуло звук труби, але не боялося говорити з Богом.

ЖИТТЯ В РИТМІ КАВ'ЯРНІ

Трохи очманілі ще й від довгої прогулянки палацовим парком із рідкісними породами дерев і кущів, фонтанами,obelісками, ми після Шенбруна рвонули по кав'ярнях.

«Сидимо тут цілими днями, – розповідають Марко та Олесь, – візьмемо по філіжанці кави, й «провалюємося» у свої ноутбуки. Геть як місцеві».

А от нам здалося, що якраз австрійці нікуди й не «провалюються». В «Шперль» вони запивають кавою більярд, а в «Прюскель» поринають у бриджеву пристрасть. «Бройнергоф» і «Централь» пропонують відвідувачам долучитися під каву до фортепіанної музики, а «Доммауер» почастиє сучасною поезією в авторському виконанні. Додайте до цього бездоганні смокінги, білі сорочки й метелики офіціантів, їхню щирю гостинність і свіжі га-

зети й журнали, що приносять вам разом із кавою, – йти звідси справді не хочеться.

Але увага! Якщо ви попросите принести філіжанку кави, вас не зрозуміють. Лікнеп для нас люб'язно провів Курт Майцель, кругленький, із пишними вусами, трохи схожий на kota офіціант артистичної кав'ярні «Ландтман», куди любив заходити Зігмунд Фройд. «Ми пропонуємо більше 50-ти різновидів кави», – гордовито пояснив він і допоміг визначитися з найпопулярнішими **Ідив. Енциклопедію кави**. Пан Майцель урятував нас і в морі-океані солодоців, коли ми почали вибирати смачні сувеніри друзям в Україну. Різноманітні тістечка, пудинги, марципани, кекси й незліченні торти на чолі з найзнаменитішим шоколадним «Захерторте». Саме його, зважаючи на наше загальне колосальне замовлення, пан Майцель приніс на прощання як бонус від закладу.

ХТО ПРАВИТЬ БАЛ

Невелике місто Відень буквально нашпиговане подіями й особистостями. Тут загинув римський імператор-філософ Марк Аврелій і народилася Віденська класична музична школа. Тут на іспиті в Академію мистецтв у 1907 році ганебно провалився («не знайдено обдарування») Адольф Гітлер.

Тутешні мури штурмував Сулейман Пишний, чоловік нашої Роксолани. Його облога Відня стала початком ісламського наступу на Західну Європу, а через півтора сторіччя об'єднані християнські сили (за участю кількох тисяч козаків) розгромили турків під мурами міста, остаточно зупинивши східну експансію. Шароварний пам'ятник дядькові з вусами, оселедцем, люлькою, шаблем, конем і бандурою стоїть посеред Тюркеншанцпарку. Втілена в монументі і легенда про українця Юрія-Франца Кульчицького, який за звятягу під час турецької облоги отримав 300 мішків трофейної кави й відкрив першу у Відні кав'ярню, – на розі Фаворітен і Кольчіцки наш Юрій тримає в руках тачку з кавником.

Цими вулицями ходили Річард Вагнер, Леся Українка, Густав Малер, Іван Франко, Бруно Шульц, Арнольд Шонберг, депутат австрійського парламенту Андрей Шеп-

тицький (він же — греко-католицький митрополит)...

Тут щорічно відбувається славетний Віденський бал, який уже кілька років поспіль намагаються прищепити й нам, та щось не виходить, мабуть, десь загубилася наша бальна традиція. А от у Відні бал — це спосіб життя. Власні бали влаштовують мисливці, пенсіонери, студенти, сліпі, одинаки й одиначки, вчені, ресторатори, біженці й навіть африканська діаспора, яка заманює гостей запальною музикою, «дикими» танцями й екзотичними стравами. А є ще так звані брутальні бали, найпопулярніший із них — у трансвеститів.

Ми теж потрапили на бал. Може, й не з найкращих, але справжній. Виявилось, що наші нові друзі Марко й Олесь підробляють у невеличкій муніципальній залі. Тричі на тиждень прибирають приміщення, розставляють столи й стільці, миють посуд. По €250 на місяць — гроші для Австрії невеликі, та все ж підмога студентському гаманцеві. Й от у «їхній» залі відзначали річницю чогось альпійські егері. Огрядні тітоньки в

Бали у Відні влаштовують пенсіонери, студенти, сліпі, вчені, ресторатори й навіть африканська діаспора

декольтованих сукнях, приземкувати дядьки у фраках і смокінгах — одяг явно взятий напрокат, — духовий оркестр, що завзято награв вальси, польки та кадрили... Танцюють усі!

На столах — смажені курчата й море пива. Дивакувате, навіть кумедне дійство своєю дитячою наївністю нагадувало вечірку в клубі якогось рідного райцентру. Та нашого снобізму вистачило хвилин на 20 — любов до танців перемогла. На згадку ж про цей вечір лишився маленький срібний егерський значок, який я чесно виборолала в номінації «вальс-бостон».

ЛЮДЯНА СТОЛИЦЯ

Життя в місті-музеї не зробило віденців бундючними, навіть нудний

німецький орднунг тут приємний. Усюди майже стерильна чистота, автобуси з'являються хвилина в хвилину за розкладом, пасажери метро притримують перед тобою двері та ще й посміхаються.

Між іншим, віденці дуже тактовно підкреслюють, що вони не німці, а австрійці. Й привітні вони не лише з обов'язку. Коли ми під дощем марно шукали таксі, почули «Ді Українєр!». Це Ліза Роозен, адміністратор нашого готелю, впізнала нас і безкоштовно підвезла власним авто.

А один випадок довго не зможу забути. Зовсім не знайомі люди, літнє подружжя Зої та Міхаеля Рутпертів, подарували нам свої квитки до Віденської опери зі словами: «Дай вам Боже на вашому Майдані!» — так це прозвучало в перекладі Марка й Олесь. Щоб якось віддячити, ми почали гарячково порпатися у своїх сувенірах. Але пан Міхаель на це: «Ні, прошу, нічого не треба. Я в боргу перед вами». Й він розповів, як у 1943 році в містечку Тетерів на Київщині українські лікарі врятували його, 18-річного, від ампутації ніг. А він тоді був ворогом...

І хоча п'ять днів у Відні — це несправедливо мало, все ж моя дитяча мрія здійснилася. Та вже в Києві, блукаючи Інтернетом, я надибалася на сайт агентства ЄС «Євробаромстр», де й дізналася, що Австрія — чемпіон Європи з ксенофобії. То може, ми літали до якогось іншого Відня? ▮

СЛОВНИЧОК

Віола да гамба — середньовічний аналог віолончелі, в перекладі з італійської — «віола для ніг». На ній грали смичком, сперши інструмент на ноги.

Бідермас — мистецький напрям, який виник у Німеччині й Австрії 40-х років XIX ст. Перехідний між класицизмом і романтизмом. Вважається «міщанським» стилем: спокійний, упорядкований, статечний, зручний, інтимний.

Рокайль (від франц. раковина) — ліпнина чи орнамент у архітектурі з використанням штучних мушель, рослин, каміння.

Дихайте глибше

АВТОР: Вікторія Сухенька

Практикувати хатха-йогу в мегаполісах стає цікавіше

Ті з нас, хто вже змирився з офісним способом життя, сприймають як належне щоденні перекуси перед комп'ютером, медитації над паперами до пізньої ночі та регулярну ранкову «боротьбу за виживання» в переповненому транспорті. Відповідно, в представників середнього класу виникає потреба хоч якось абстрагуватися від міської метушні та потішити душу й тіло чимось цікавим і корисним. Наприклад, йоогою, яка, на відміну від динамічного фітнесу чи танців живота, обіцяє не лише розвагу та користь для здоров'я, але й покращення якості життя. Наприклад, уміння правильно розслаблятися, знімати психоемоційні навантаження, позбуватися стресів.

ЙОГА НА СХОДОВІЙ КЛІТЦІ

Відшукати в собі славнозвісні чакри та налаштуватися на потік вселенських енергій вирішила і я. Та одразу потрапила на гачок власної необізнаності. Перший візит до йогоманів став справжнім потрясінням. Добравшись нарешті темними сходами якогось учбового закладу до спортзалу й тримаючи в руках торбу з необхідним одягом і килимком, хвилин десять шукала роздягальню, щоб, як цивілізована людина, скинути десь свій «офісний панцир» і натягнути спортивний одяг. Але такої не знайшлося — всі, хто зібралися під дверима спортзалу, вихором перевдягалися прямо в коридорі чи на сходах, демонструючи оголені тіла, білизну та готовність ігнорувати будь-які незручності.

Наступне здивування спіткало в залі, де щойно закінчилися заняття з карате чи ушу — в ніс вдарив запах

спітнілого тіла, що аж ніяк не налаштувало на двогодинну йога-терапію. Останнє, що повністю дезорієнтувало мене як новачка — посеред чисельної групи практикуючих (понад 30 осіб), які жваво займали на підлозі «совкового» спортзалу місця, я довго не могла розгледіти інструктора, котрий би ще на початку занять пояснив мені, наївній, що до чого в цьому «ознайомчому занятті» (як зазначалося в анонсі) та як себе правильно поводити.

«НАМАСТЕ» ПО-ЙОГІВСЬКОМУ ЗНАЧИТЬ «ПРИВІТ»

Оскільки перша асана, так би мовити, вилізла боком, довелося в деталях розбиратися в «йогівській» ситуації навкрузи. Перед тим, як практикувати асани (спеціальні положення тіла) та пранаями (дихальні вправи), неофітові треба визначитися, де саме він хоче займатися йоогою. Місць наразі не бракує. В кожному районі Києва, наприклад, знаходиться щонай-

PHOTO: REUTERS

менше десятків приватних гуртків або філіалів різних асоціацій і федерацій йоги. Заняття, як правило, проводяться в орендованих спортивних залах середньоосвітніх шкіл і технікумів. Щоправда, з усіма витікаючими наслідками — проблеми з опаленням восени, неможливість належного провітрювання, відсутність гардеробів тощо. Втім, позитивом є доволі демократичні розцінки (від 20 грн до 50 грн за разове заняття) та зручне територіальне розташування. А це — один із головних критеріїв вибору, адже всі ми люди зайняті й звикли до хронічної економії часу.

Альтернативним варіантом є також фітнес-центри, де останнім часом з'явилося чимало секцій йоги. Тут комфортні умови для тренування та переодягання, чисті зали, всілякі додаткові сервіси. Втім, тамтешні інструктори нерідко пропонують «акробатичний варіант» йоги зі скручуванням тіла в складні пози, що є не для всіх прийнятними, особливо для тих, хто вже «нагороджені» сколіозами й іншими проблемами хребта.

Крім того, більшість фітнес-центрів пропонують одразу абонементи на місяць, півроку чи рік занять (від 160 грн до 16 тис. грн). Це також незручно для початківців, які лише в пошуках ідеальної території йоги.

Нарешті, можна податися в спеціалізовані йога-студії (70–200 грн), кількість яких зростає щороку. Зазвичай тут кілька просторих залів для занять, інколи — окреме приміщення для індивідуальних уроків (від 350 грн за

разове тренування). Окрім роздягальень, є також душові кабінки, тематичний магазин, лаундж-зона та навіть чайна кімната.

У ПОШУКАХ ВЧИТЕЛЯ

Проте йогамани все ж таки рекомендують не зловживати пошуками комфортних умов і зручного територі-

ального розташування курсів, адже головне в результативній практиці — досвідчений інструктор. Він повинен не тільки навчити виконувати асани та дихальні практики, але й робити це правильно — без болю та зміщення хребців. Саме тому, до речі, є застереження й щодо самостійного практикування вдома, адже, бажаючи досягти найкращих результатів, новачки часто «грішать» надмірним старанням повитягувати й по-

Є сенс спробувати кілька занять у різних школах, що допоможе вибрати найкращий варіант

закручувати свої руки, ноги, «як на картинці», іноді до граничних можливостей свого не підготовленого тіла. Тож для того, щоб не нашкодити собі (а це — закон йоги), самостійна практика має починатися хоча б через 6–8 місяців після роботи з учителем, а деякі вправи можна виконувати лише через рік після початку регулярних занять.

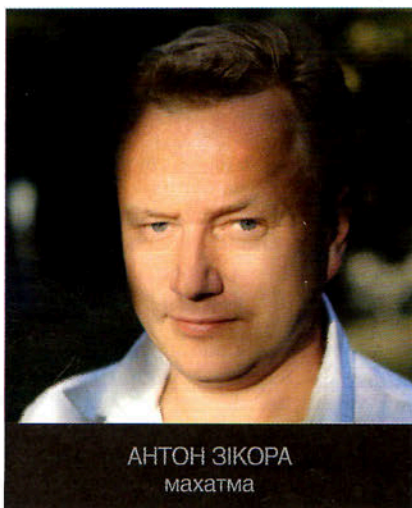
Орієнтування на конкретного інструктора має ще одну перевагу — чимало шкіл проводять заняття за авторськими методиками, які розроблялися завдяки власному багаторічному

досвідові та спостереженням. Тому є сенс спробувати кілька занять у різних школах, що допоможе вибрати найкращий варіант для свого смаку, можливостей і цілей. Так, Київська школа Йоги наголошує на «коректному підході до хребта». Тобто асани є статичними й розраховані на укріплення м'язів спини. Вони виконуються без традиційних скручувань, глибоких прогинів і гіпермобільності, це в багатьох викликає подив, адже йога популярна саме своїми фантастичними скручуваннями. Студія Андрія Сидерського, навпаки, пропонує інший технологічний алгоритм засвоєння йоги — YOGA23 (Y23). Ця нова методика, що базується на 23-х наборах традиційних вправ, береться покращити максимальну ефективність і безпеку практики за мінімальний час. Свої власні підходи мають курси для вагітних, дітей, для тих, хто захоплюється аюрведою тощо.

Однак найголовнішим в йозі залишається регулярність проведення занять (оптимально — тричі на тиждень) і терпіння й повага до свого тіла, яке закріплено від офісно-автомобільного життя. Відкривати свій потенціал і налаштовуватися на пульс Всесвіту треба повільно, крок за кроком, не поспішаючи здивувати себе й інших правою ногою, круто закинутою до лівого вуха. ■

ОСОБИСТИЙ ДОСВІД

Чайник для екстрасенсів

АНТОН ЗІКОРА
махатма

Коли я вперше робив цю процедуру, думаю, що помру, зараз я її роблю щоранку протягом трьох років. Це так зване джала-нети,

чи промивання носа. Для цієї вправи я наповнюю звичайний півлітровий чайник чистою теплою водою, додаю в посудину чайну ложку солі й розмішую її, потім вставляю носик посудини в ліву ніздрю. Повільно нахиляю голову праворуч, щоб вода почала заповнювати ніздрю.

Рот при цьому відкритий, я ним дихаю. Вода вливається в ліву ніздрю, а виливається крізь праву, потім навпаки. Загалом я дозволяю воді вільно литися через кожну ніздрю приблизно 20 секунд. Після цього різкими видихами прочищаю ніс, повертаючи голову в різні боки. Я роблю так доти, поки ніс не стає чистим і сухим. Із цього починається мій день.

Джала-нети — вправа, що стимулює роботу головного мозку й очищає аджана-чакру — енергетичний центр, який відповідає за ясновидіння. Ті, хто його роблять, починають читати думки інших. І ось результат: я знаю, про що ви зараз думаєте.

ІСТОРІЯ

Безкінечна йога

Практика нараховує понад п'ять тисячоліть. Найпопулярніші напрями — Хатха-йога, сконцентрована на укріпленні та розкритті потенціальних можливостей фізичного тіла, мобілізації роботи внутрішніх органів, та Раджа-йога, що передбачає технологію самозанурення задля досягнення рівноваги розуму та свідомості, набуття внутрішньої свободи. Китайські майстри ушу стверджують, що славновісне кунг-фу монастиря Шаолінь бере початок із йоги, адже засновником монастиря був буддистський монах Бодхидхарма.

ЕВОЛЮЦІЯ «НАРУЖКИ»: від 3x6

Ринок зовнішньої реклами надзвичайно перевантажений, що зрештою знижує рівень ефективності цього виду комунікацій. Рекламодавці, розуміючи це, звертаються до нестандартних зовнішніх носіїв, серед яких переважають вуличні меблі, ексклюзивні рішення і відео борди.

Відповідно до оприлюднених даних компанії «Український Медіа Монітор» (UMM) загальний бюджет зовнішньої реклами України в першому півріччі 2008 року становив \$106,8 млн, що на 20,4% більше, порівняно з першими шістьма місяцями минулого року. Показник нілоганий, проте торік ринок зростає динамічніше: у першому півріччі 2007го, порівняно з аналогічним періодом 2006го, загальний бюджет українського аудіору збільшився на 22,1% — пірхували в компанії UMM.

За оцінками Всеукраїнської рекламної коаліції, обсяг ринку зовнішньої реклами становитиме \$230 млн до кінця року. При цьому гравцям ринку вкотре варто завдячувати нестабільності в державі, оскільки на політичній рекламі оператори заробили додатково \$15 млн. Проте частка політичної реклами що до обсягу ринку є, як і раніше, маленькою, і сприймається переважно як додатковий заробіток, а не як стабільна суттєва стаття прибутку операторів зовнішньої реклами.

Як і раніше, лідерство за часткою (20% за результатами першого півріччя) — у категорії «торгівля», із зростанням абсолютних витрат на 0,3% або \$3,9 млн. Далі йде «автотранспорт» з часткою 9,3% і приростом 1,8% або \$3,2 млн. На третьому місці — категорія «зв'язок»,

частка якої зменшилася на 3,9%, а реальних грошей витрачено менше на \$1,8 млн. Потім — категорія «фінанси», «тютюнові вироби», «алкогольні напої» і «нерухомість». Також, за оцінками UMM, традиційно високі позиції у категорії «ЗМІ» (частка в першому півріччі становила 5,8%). Проте ці дані багато експертів викреслюють із загального списку категорій, оскільки відносини між ЗМІ і операторами зовнішньої реклами частіше мають бартерний характер.

Але перераховані вище показники і проблеми корисні більше операторам ринку, ніж рекламодавцям, яких, в першу чергу, хвилює інше питання ефективності «наружки», а саме її зниження. За словами директора департаменту маркетингу великого українського банку, всі цифри вказують на те, що ефективність звичайних щитів 3x6 зменшується з року в рік, і вже 2008 року їх банк практично повністю відмовився від такого вигляду комунікацій, залишивши тільки нестандартні зовнішні носії.

Справді, частка зовнішньої реклами в Україні дуже велика. Так, за даними компанії ZenithOptimedia (за підсумками 2007 року), частка «наружки» в Україні

склала 20%, тоді як у сусідній Польщі — всього 9%, у Великій Британії — 7,7%, у Німеччині — 4,7%, у Чехії — 4%.

Це здебільшого пов'язано із значним зростанням кількості конструкцій і цін в останні декілька років, а, як кажуть

Володимир Пономарьов, директор компанії UMM

Компанія «Український Медіа Монітор» (UMM) створена в 1996 році.

Проводить регулярний суцільний моніторинг конструкцій зовнішньої реклами площею більше м²; дослідження медіа ефективності (OTS, GRP, Reach, Frequency) поверхні конструкцій зовнішньої та внутрішньої реклами, а також реклами на транспорті; вимір та аналіз пасажиропотоків; дослідження по оцінці ефективності запланованого розміщення рекламних конструкцій і по вибору місць для їх установки.

ДО НОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

люди, «більше народу, менше кисню». Деякі компанії у столиці справді почали «задихатися» від величезної кількості площин. Наприклад, в одній із компаній середнього рівня розповіли, що 2007 року в маркетинг-плані було передбачено приблизно 100 площин на рік, а це близько 10 щитів на місяць (реклама не розміщувалася впродовж двох літніх місяців), що залишилися абсолютною непоміченим реальними і потенційними споживачами.

Проте, на думку Артема Біденка, голови Координаційної ради Асоціації зовнішньої реклами України, кількісне зростання конструкцій зовнішньої реклами продовжуватиме як в столиці, так і в інших містах. Це ставить питання зниження ефективності такої реклами ще гостріше.

«Працювати буде будь-яка «наружка». Питання в тому, наскільки вона буде ефективною, — вважає Володимир Пономарьов, директор компанії UMM. — Цифрові технології з кожним роком активніше впроваджуються в зовнішню рекламу. Зокрема, відео борди, які зовсім недавно з'явилися на вулицях, зараз починають набувати популярності у різних рекламодавців. Вважаю, ринок і далі рухатиметься в цьому напрямі, і на подібні види рекламоносіїв може «переключитися» багато компаній».

З думкою про активний розвиток і оптимістичні перспективи нестандартних видів зовнішньої реклами, таких, наприклад, як зазначені вище відео-

борди, погоджується і Андрій Савенко, комерційний директор Медіамаркет Груп: «Майбутнє ринку за LED, backlight і нестандартними конструкціями, оскільки борди 3x6 і сітілайти 1,2 x 1,8 вже надокучили, зважаючи на їх величезну кількість, перетворилися на міський фон і погано сприймаються».

Відео борд або LED-екран — нова для України технологія у зовнішній рекламі, це являє собою великорозмірний аналог монітора, який відрізняється високою погодостійкістю, дальністю ефективною видимістю і особливо яскравістю, що дає змогу подавати якісне зображення незалежно від рівня освітлення. Згідно з даними різних соціологічних досліджень відео борди привертають увагу і сприяють ефективному сприйняттю інформації більше 75% людей від загального людінотоку, на відміну від 15% для статичних носіїв зовнішньої реклами. Тому LED-оператори говорять про понад п'яти кратний коефіцієнт ефективності відео бордов порівняно із стандартною «наружкою».

Проте, на думку Андрія Савенка, ринок

LED-реклами недостатньо розвинений, оскільки цих носіїв мало і позиціонують їх як щось ексклюзивне. «Ще зовсім недавно LED-екранів були лічені одиниці, і вони мали імідж дорогих і ексклюзивних носіїв, проте вже сьогодні в Києві їх налічується більше 20, до того ж, ціни і умови роботи для рекламодавців стали дуже привабливими», — розповідає пан Савенко.

Необхідно зазначити, що в першому півріччі активніше почала розвиватися і реклама на транспорті, яку торік вперше взялася підрахувати ВРК. За даними коаліції, обсяг цього сегмент зовнішнього ринку минулого року становив \$31 млн. Перспективний ринок поки що зосереджений у руках трьох великих операторів, проте зазначимо, що цей напрям вже тривалий час розвиває на Заході JCDecaux. Чітке регулювання правил гри на ринку не змусить чекати виходу мережевих гравців на нього.

Додамо, що Київ стоїть на порозі прийняття проекту «Концепції розвитку рекламного середовища столиці України». Її затвердження, швидше за все, слід чекати ближче до кінця поточного року. Аналогічні проекти вже діють у Харкові та Одесі і спричинили масовий демонтаж конструкцій у центрі з подальшим винесенням їх на околиці міста. Одеса вже провела конкурс на компанію, чію концепцію затвердять як основну для розміщення «наружки» в місті (вуличних меблів). Але на момент підготовки цього

матеріалу місцева влада так і не повідомила результати конкурсу.

Також зауважимо, що слід чекати загострення боротьби за сіті-формат, оскільки, згідно з європейськими нормами, він вважається частиною вуличних меблів, а значить, в більшості випадків не підлягає 100%-ому вилученню з центрів міст. Саме за цей ласий шматок нинішнього року розпалиться боротьба між основними учасниками ринку внаслідок введення строгого контролю за

Андрій Савенко, комерційний директор Медіамаркет Груп

архітектурною частиною міст.

Ще одного буму слід чекати від суперформатів, а саме — великобанерної реклами (брандмауерів). Політичні процеси і ребрендінг торік значно прискорили зростання цього виду «наружки». Безсумнівно, тон серед клієнтів продовжуватимуть задавати банки, страховики і автомобільні компанії переважно з іноземними інвестиціями, хоч не так помітно і масово, як раніше.

Вероніка Лазова

Хімічний еква

АВТОР: Роман Кабачій

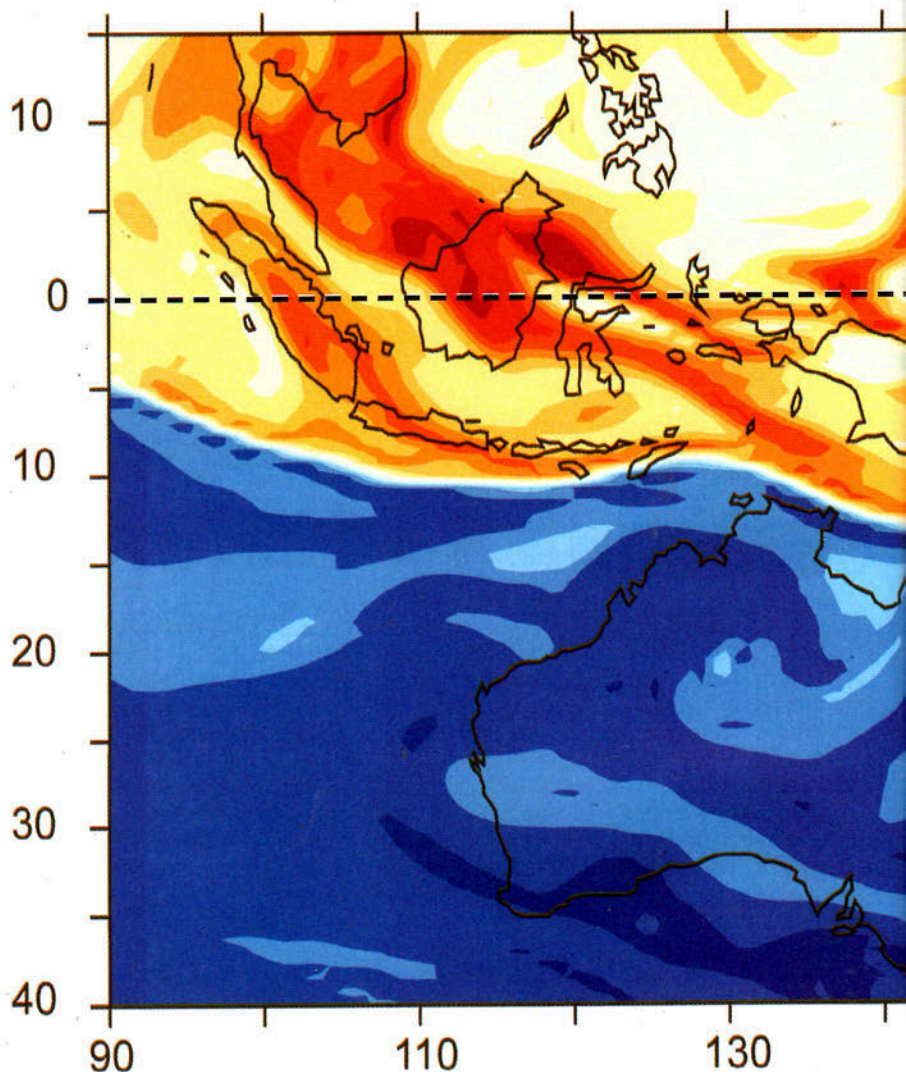
**Жителі Північної півкулі
приречені сидіти
у власному смогові.
Тому що в тропіках
перед шкідливими
газами стоїть
природний бар'єр**

Понад 70% промислового забруднення атмосфери припадає на Північну півкулю Землі. Всі ці шкідливі відходи в Північній півкулі й залишаються. Вчені встановили природну причину «екологічної нерівності»: виявляється, наша планета має хімічний екватор, через який бруд не може пробитися з півночі на південь. Розташований екватор-2 значно північніше свого географічного тезки...

КЛІМАТИЧНА ЗАГАДКА

Спершу вважали, що є якась метеорологічна перешкода, котра заважає взаємопроникненню повітряних потоків між півкулями. «Грішили» на так звану Внутрішньотропічну зону конвергенції (вона ще називається «зона збіжності»), де зустрічаються пасатні вітри з усіх напрямів.

Це дуже захмарений регіон у західній частині Тихого океану, де часто бувають грози. Висхідні потоки гарячого повітря підносять принесені з півночі нечистоти догори, де вони конденсуються та повертаються на землю разом із опадами. «Сильні грози діють за принципом помпи, виносячи забруднене повітря високо в атмосферу. Частки бруду різного походження (так звані полютанти) можуть залишатися вгорі досить довго, діючи глобально», — пояснює Жаклін Га-

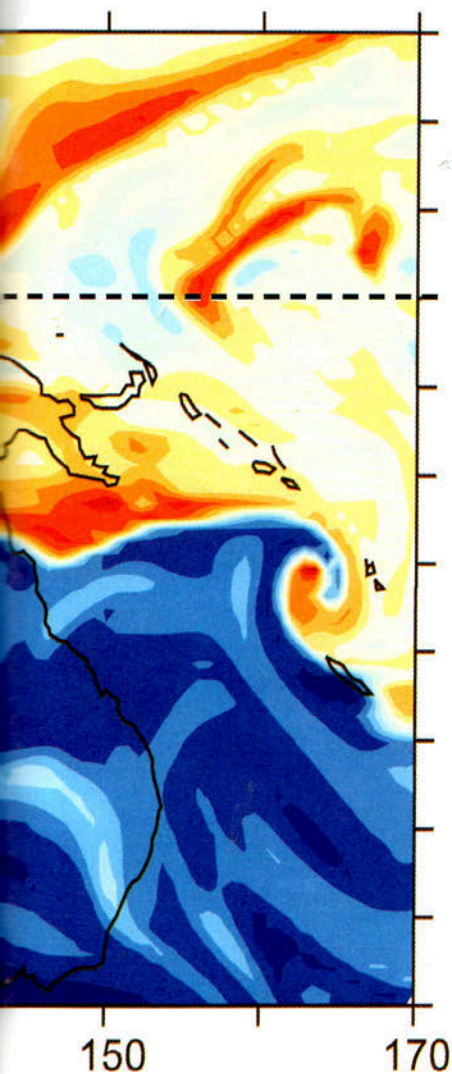
**Зони чистого
та забрудненого повітря зустрічалися в
безхмарному небі, але не перетиналися,
й змішування чистих і брудних
повітряних мас майже не було помітно**

мільтон із Йоркського університету (Велика Британія).

Австралійські та британські вчені припустили, що хімічний екватор накладається на зону збіжності.

У поверхневих водах Індонезійського архіпелагу майже постійно тримається найвища температура. Це створює величезну зону низького тиску. «Можна було очікувати, що ми побачимо

ТОР

датчиками літак, який здійснив серію вильотів на північ від австралійського міста Дарвін.

Дослідження показали, що зони чистого та забрудненого повітря зустрічалися в безхмарному небі, але не перетиналися, й змішування чистих і брудних повітряних мас майже не було помітно.

Цей феномен зафіксували аж за тисячу кілометрів північніше від географічного екватора — в західній частині Тихого океану. Себто з'ясувалося, що кордони кліматичні та хімічні не завжди мають збігатися. Розмір «смуги неперетинання» — приблизно 50 км за ширишки.

На північ від хімічного екватора накопичення вуглекислого газу в чотири рази вище, аніж з південного боку. Це закономірно — в Північній півкулі зосереджено 80% населення планети та її головний промисловий потенціал, до того ж, стається більше лісових пожеж.

З іншого боку, зони чистоти й бруду розділяє відстань, відповідна відстані від Фастова до Києва!

БАР'ЄР ДЛЯ ГАЗІВ

Оперуючи знанням цього феномену, метеорологи матимуть можливість укласти детальніші маршрути трас переміщення забруднень і точніше оцінити їх вплив на клімат у кожному конкретному місці — про це заявили науковці на конференції в Сінгапурі. Зараз вони вивчають хімічний екватор у межах ширшого проекту ACTIVE (від англ. Aerosol and Chemical Transport in Tropical Convection — Рух хімічних сполук та аерозолів у тропічній конвекції).

За даними вчених, хімекуатор блокує не весь хімічний обмін між двома півкулями. У разі, якщо хімікати є високолеткими й здатні перебувати в атмосфері більше року, їхні шанси перетнути бар'єр зростають у кілька разів.

«Чадний газ (CO_2) і чимало аерозольних газів є досить важкими, й тому не можуть подолати хімічного екватора, проте легші сполуки на кшталт CO_2 все ж оминають природний бар'єр, — каже Пітер Мей. — Тобто дія хімічного екватора поширюється до висоти у кілька кілометрів, а вище даний феномен не спрацьовує». ■

ПІВНІЧ — У 4 РАЗИ БРУДНІША

Теорія хімічного екватора стала науковим фактом випадково. Вчені досліджували аномалії погоди та межі поширення океанських штормів. Уможливив відкриття обладнаний

ДУМКА ВЧЕНИХ

Новий етап досліджень

ВЛАДИСЛАВ ТИМОФЕЄВ
старший науковий співробітник
Українського науково-дослідного
гідрометеорологічного інституту

Про відхилення метеорологічного екватора (маю на увазі циркуляцію атмосферних потоків) знали давно, й вважаю визначення хімічного екватора теж не новим. Можливо, його просто точніше визначили на новому етапі досліджень.

Згадана «зона збіжності» давно відома як частина середовища вертикальної циркуляції, де розвиваються найвищі хмари. Ці зони є в обох півкулях, вони сягають стратосфери, і їх вважають головним місцем тропосферно-стратосферного обміну. Доведено, що гази, які руйнують озоновий шар, потрапляють у стратосферу саме в цих районах, і разом з ними рухаються вгору інші домішки повітря. Це є ще одним доказом існування хімічного екватора.

З цього випливає цікавий нюанс — якщо тропіки блокують переміщення газів, то як шкідливі викиди з Північної півкулі втрапили до Південної, де зруйнували озоновий шар над полюсом? Логічно припустити, що озонову діру над Антарктидою утворили не гази, а якийсь природний процес...

Не факт

ОВІТЛАНА КРАКОВСЬКА,
кліматолог

Усе, що написано про різні концентрації CO та CO_2 в Південній та Північній півкулі, правда, але давно відома. Так само давно відомо про ВЗК — Внутрішньотропічну зону конвергенції. Ця зона не лише розділяє циркуляції двох півкуль, але і об'єднує, тобто сприяє перемішуванню повітряних мас.

Ген Горовця

АВТОР: Іван Лютий

Переможець конкурсу пам'яті Володимира Горовця Олексій Гринюк нині концертує переважно у Франції, Великій Британії та США

Конкурси молодих піаністів в Україні – чудовий шанс для початківців стати зіркою на міжнародному музичному небосхилі

Цього тижня в столиці розпочинається VIII Міжнародний конкурс молодих піаністів пам'яті Володимира Горовця. Артистичні долі деяких його лауреатів змушують ставитися до цього форуму із винятковою повагою. І приклад Олексія Гринюка – не зайве тому підтвердження.

ІГРИ ЗА ПРАВИЛАМИ

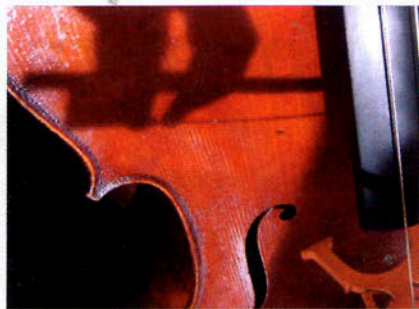
З піаністом-самородком, про якого ще до гучних перемог говорили, що в нього вселився дух Горовця, педагогам ніколи не було просто. Й усе ж Олексієві щастило на вчителів. У Київській музичній школі-десятиріччі необхідну для самоствердження базу йому дала Наталія Гріднева. Кажуть, що стежачи за її переживаннями під час учнівських концертів,

можна отримати більше емоцій, ніж від гри на сцені. І це правда.

Естафету перейняв професор Національної музичної академії Валерій Козлов – досвідчений радник-редактор, який володіє мистецтвом «не заважати». Якщо розібратися – зовсім не останній із менторських талантів. Завершив делікатне приборкання слов'янської стихійності професор Лондон-

КЛАСИКА

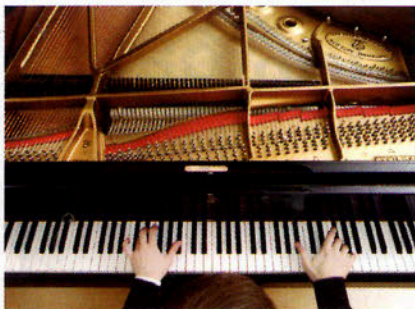
Конкурсна мапа України

НАЙДАВНІШИЙ І НАЙДОРОЖЧИЙ
Міжнародний музичний конкурс
ім. Миколи Лисенка (Київ)

Започаткований 1962-го, номінації – фортепіано, скрипка, віолончель та сольний спів. Мав статус Республіканського (згодом Національного), проводився в Києві, Львові, Харкові, Одесі, Запоріжжі. З 1992 року отримав підвищення до Міжнародного й постійну резиденцію в столиці. З переваг – пропаганда вітчизняної музики, зокрема, замовлення обов'язкових творів українським композиторам, та чималий бюджет (2007-го він становив \$500 тис.). Вступу до Європейської асоціації музичних конкурсів перешкоджають корупційні скандали та відсутність гастролей для лауреатів.

ської королівської музичної академії Хеміш Мілн, який прищепив українцеві смак до камерних творів.

До речі, стипендію на навчання в Лондоні Олексій отримав завдяки перемозі на конкурсі в англійському Дадлі. Проте загалом конкурсне життя Гринюка, на відміну від багатьох його колег-однолітків, які нескінченні змагальні вояжі часто перетворюють на головну статтю прибутку, вкрай інтенсивним не було. І навіть не завжди було успішним: за власним визнанням піаніста, турнірна лихоманка, швидше, нагадує гру в рулетку – перемогі й поразки миготять у непередбачуваний послідовності. Наприклад, 1998-го на Міжнародному конкурсі піаністів ім. Артура Рубінштейна в Тель-Авіві він не пройшов далі першого туру. Той рік став зоряним для іншого українця – Ігоря Четуєва.

ЄВРОПА І КАР'ЄРА
Міжнародний конкурс юних піаністів
Володимира Крайнева (Харків)

Проводиться раз на два роки у вікових категоріях до 13 років та з 14 до 16 років на базі Харківської середньої спеціальної музичної школи-інтернату. Журі незмінно очолює професор Московської консерваторії та Вищої школи музики і театру Ганновера Володимир Крайнев. У першому конкурсі 1992 року взяли участь 90 юних музикантів із 12-ти країн. Форум значно підвищив свій статус 1997-го із прийняттям до Європейської асоціації молодіжних музичних конкурсів. Одна з найбільших його принад – співпраця з міжнародними благодійними фондами, що опікуються кар'єрою лауреатів.

Натомість назавжди запам'ятався київський квітень 1999-го. На III Міжнародному конкурсі пам'яті Горьця в старшій групі за як ніколи сильного виконавського складу Гринюк не мав рівних. Там, де хтось пнув із штанів, аби хоч у чомусь перевершити інших, його, здавалося, приваблював сам процес. Він творив, вражаючи поєднанням раціонального з чуттєвим і демонструючи владу над фантастичними темпами.

КЛАСИЧНІ ПРИСТРАСТІ

У день виступу Олексія в третьому турі хтось повідомив телефоном про закладену в приміщенні філармонії бомбу. Вибухівку, на щастя, не знайшли. А ось завойована Гринюком того самого дня перша премія якраз і виявилася тією бомбою, вибух якої мав колосальні наслідки для кар'єри піаніста. Він отримав кілька ангажементів на літній фес-

МАЙБУТНЄ В ІМЛІ
Міжнародний конкурс скрипалів
ім. Давида Ойстраха (Одеса)

Одна з наймолодших вітчизняних імпрез, започаткована на честь найкращого скрипаля ХХ ст. Проходить раз на два роки на базі Одеської музичної академії, Одеської філармонії та міжнародної корпорації «Слов'янський базар». До участі допускаються музиканти у віці від 16 до 30 років. Журі першого конкурсу, бюджет якого становив лише \$15 тис., 2004 року очолив знаний український скрипаль Олег Криса. Другий конкурс 2006-го відзначився перемогою когорти учнів професора Захара Брона (Кельн, Німеччина). Проведення третього конкурсу цього року відкладено на невизначений час через брак коштів.

тиваль в американському Ньюпорті й завдяки цьому вийшов на міжнародну концертну орбіту. Відбулись гастролі в Хорватії та Угорщині. Знаменитий піаніст Ніколай Петров патрунував його концерти у Великій залі Московської консерваторії та в Кремлі.

У сьогоднішній грі Гринюка шанувальники задоволено зазначають європейську «безаварійність» і надійність. Кількість його концертів у США і Франції наразі перевищує число виступів у вже рідній Великій Британії. І це при тому, що в Туманному Альбіоні кожне містечко має своє концертне товариство або клуб любителів музики.

З іншого боку, в сучасному Лондоні існує величезна конкуренція серед музикантів і надвисокий рівень середньостатистичного виконавства. Набагато легше добитися виступу в престижній залі з провідним оркестром у Києві. Та на ▶

батьківщині незмірно важче забезпечити своє фізичне існування музичною працею.

ІНДУСТРІЯ НОВИХ ІМЕН

Про це, безперечно, пам'ятають організатори конкурсу Горовця, які щороку влаштовують своїм лауреатам близько 70-ти концертів у всьому світі. Жоден колишній переможець — зазнає він сьогодні невдач чи має шалений успіх — не зникає з їхнього поля зору. Заради блага звиязців було задумано фестиваль «Віртуози планети» — Київ щороку збирає нових лауреатів перших премій найпрестижніших міжнародних імпрез, натомість наша молодь отримує концертні майданчики аж до США й Південної Африки включно.

Нині конкурс Горовця поділено на дві частини. Відокремлення малечі в «Горовець-дебюті» від «старших», які, за традицією, демонструватимуть свою вправність у квітні наступного року, має сенс. По-перше, так легше для журі, яке збереже свіжість сприйняття. По-друге, це дає змогу зайвий раз сфокусувати погляд на українській фортепіанній школі. Адже рівень дитячої педагогіки в нас зберігся дотепер набагато краще, ніж у Європі, де дітей починають учити в пізнішому віці.

Що це твердження не порожній звук, доводять не лише міжнародні тріумфи нашого героя. Згадати хоча б учня Володимира Крайнева, Дениса Процаєва, який проявляє себе і в диригентській професії. Наразі його ніяк не можуть поділити українська та російська музичні спільноти. Або «українського австралійця» Олександра Гаврилюка чи переможця конкурсу Клайберна й прекрасного інтерпретатора Горовцевих транскрипцій «українського американця» Олексія Колтакова.

Всі вони стартували в Києві й багато чим зобов'язані саме імпрезі імені великого майстра. Як би критично не ставитися до спортивних елементів конкурсної індустрії, без неї в сучасному світі ці вражаючі артистичні імена не спалахнули б. Так склалося, що переможців любить публіка й обожнюють імпресаріо. Й доки жива ця любов, класиці завжди знайдеться місце в нашій буденності. ■

ПЕРСОНАЛЬНЕ

Тінь батька Моцарта

СЕРГІЙ ЖАДАН
письменник

Велика доба радянського переформатування дійсності лишила по собі безліч слів. Зокрема, у сфері побутово-родинних стосунків. Ідеться не тільки про одвічний конфлікт батьків і дітей, але й про речі менш драматичні, проте не менш болючі. Скажімо, проблема виховання.

Кого турботливі батьки віддали до музичних шкіл — гризти своїми, не до кінця зміцнілими дитячими зубами грані класичної музичної освіти, — тим відверто не пощастило. Жажливе звучання слова «сольфеджіо», що своєю фонетикою нагадувало про папське середньовічне мракобісся, смутком і шлунковим розладом, до сьогодні відгукується в свідомості тисяч понівечених цілоденними репетиціями школярів.

Отриманий свого часу широкими народними масами доступ до безкоштовного навчання зробив свою підлу справу — класична музика, котра до Великого Жовтня вважалася прерогативою буржуйської, раптом виявилася досяжною й класово нешкідливою. Не дивно, що радянське міщанство внесло до списку незамінних аксесуарів усі ці жахливі піаніно, які до сьогодні припадають пилом у коридорах і вітальнях.

Діти мусять грати на музичних інструментах, щоби найгіршими рисами не нагадувати своїх батьків. Моцарт став символом втрачених піонерських років, які можна

було б використати з користю, обкрадаючи сусідні яблуневі сади чи нюхаючи клей. Хоча, здавалося б, до чого тут Моцарт?

Статус класичної музики в нашому пострадянському та західному посткапіталістичному суспільствах кардинально різниться. На Заході класична музика не належить до хворобливих уподобань стареньких інтелігентів (немає в них жодних стареньких інтелігентів — це словосполучення вигадали росіяни, щоб виправдати свій побутовий алкоголізм!).

Класична музика на Заході лунає в радіоефірах, на телебаченні та постійно прокручується в автомобілях. Кожна порядна домогосподарка чи менеджер середньої ланки обов'язково мають із собою кілька куплених на розпродажах mp3-опер або диски з повного копіюваного видання того самого Моцарта. Rolling Stones на Заході слухають далеко не всі. Шансон там не слухає ніхто, за винятком наших емігрантів. Щоправда, їх там багато, тому цілком можливо припустити, що об'єднана Європа для шансону втрачена не цілком. І жоден Моцарт не допоможе.

Натомість, що ж наші діти, котрі проводять тягучі години в репетиційних залах? Наскільки класика важлива для їхнього подальшого життя? Де всі ці випускники, котрі досконало володіють нотною грамотою та грою на балалайках? Адже це вони мали б якось реагувати на тотальну відсутність у ефірі улюблених ними Баха з Бетховеном. І тут питання лишається відкритим — чи може людина, котра сім років ходила до музичної школи, комфортно почуватися в суспільстві, де існують три радіо «шансон»?

Я вже не кажу про решту співвітчизників, які навіть MTV вважають химерною вигадкою поморочених інтелектуалів — що вже говорити про канал «Культура» та різний нікому не потрібний джаз. Але ж люди з музичною освітою, вони б мали якось впливати на смаки й інтереси наших співвітчизників. Хоча, можливо, класик мав рацію, й не можна жити в суспільстві, не залежачи від нього. Та, мабуть, саме тому дехто вважає за краще не заморочуватися і просто змінити суспільство. Разом із громадянством.

Тест Роршаха

АВТОР: Вікторія Поліненко

«Я запросила Біла на вечірку до своєї кімнати, яку я й моя сусідка по кімнаті Тань Квантань улаштували в гуртожитку цього вечора, щоб відзначити кінець навчання. Квантань, китаянка за походженням, що приїхала з Бірми до Єйлського університету, щоб далі вивчати право, була жвавою, милою товаришкою й зграбною виконавицею бірманських танців. Вона і її чоловік, Біл Ван, ще один студент, і досі наші друзі».

Ця цитата — стилістична й змістова квінтесенція півтисячі сторінок «Живої історії» Гіларі Родем Клінтон. «Я запросила Біла на вечірку...» Родинна інтонація, яку експерша леді США підтримує неухильно, раз у раз підкреслюючи, що вона не лише юристка, сенаторка, політична тінь, але водночас дружина та матір. «М'які лапи» — необхідний прийом, коли намагаєшся намалювати ідеальний автопортрет на тлі далеко не ідеального світу. А що люди завжди прагнуть підходити до непересічної особистості зі зрозумілими їм мірками, то й вибір у місіс Клінтон був не надто широкий — або віддати перевагу певному шаблону щодо власної персони й дотримуватися його, або показати розмаїття своїх ролей. Вона обрала останнє.

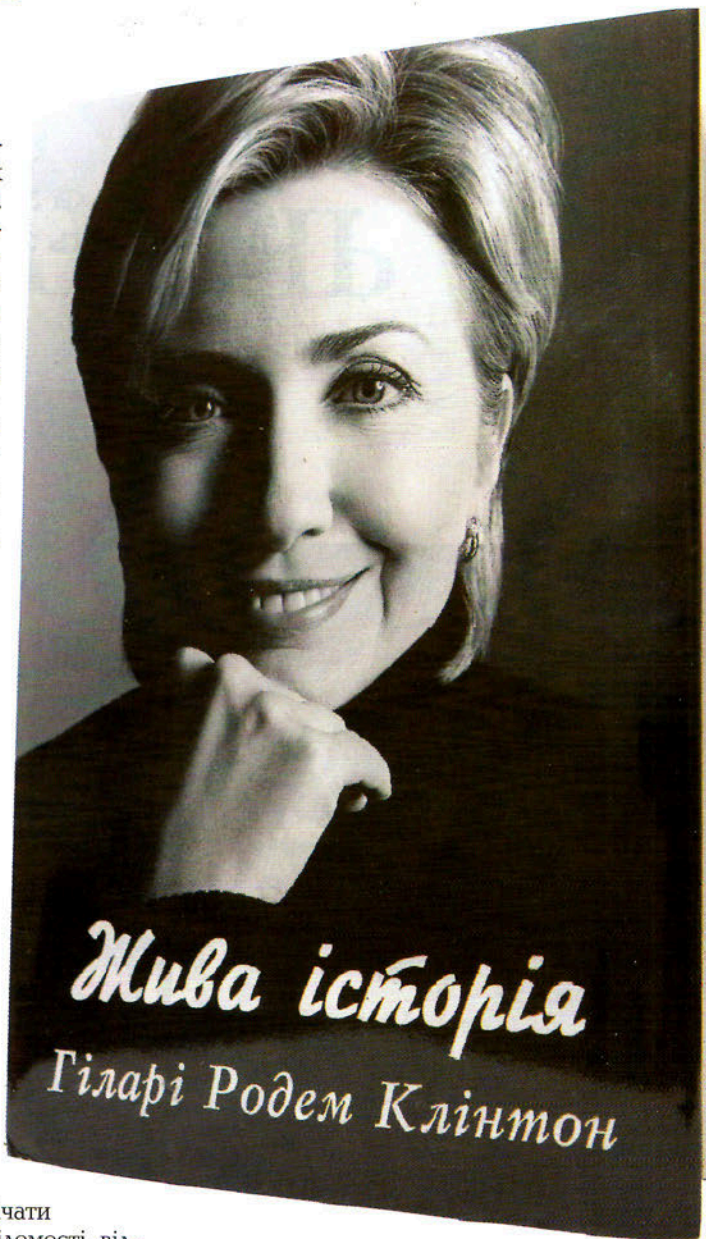
«... і моя сусідка по кімнаті Тань Квантань...» Якщо після згадки про паті з Білом прибрати кінець абзацу, книга зовсім не постраждає. Тим більше, що героїня цього розлогого пасажу зустріне нам лише одного разу. Читачам «Живої історії» загалом варто підготуватися до того, що вони в такий спосіб познайомляться з сотнями громадян — від державних достоянників до кухарів і охоронців.

Гіларі не втомлюється пригадувати деталі. Вони нічого не додають самим персонажам, проте сигналізують про наявність у авторки таких важливих для політика в умовах сучасної демократії рис, як уважність і сумлінність. Прозорий натяк хоча б на Франкліна Делано Рузвельта, який

пам'ятав імена оточуючих і подробиці їхніх сімейних обставин. Президентський підтекст надважливий, позаяк книга оповідає переважно про роки перебування в Білому домі, але створювалася вона тоді, коли письменниця вже ухвалила рішення про самостійну кар'єру включно з поверненням до Вашингтонської резиденції на Пенсільванія-авеню, 1600.

«...китаянка за походженням, що приїхала з Бірми до Єйлського університету...» Знову ніби малозначущі подробиці, проте придивіться уважно. Іншими словами тут сказано: США — відкрита країна, яка дає шанси талановитим і рішучим індивідам, незалежно від їхньої раси, статі, конфесії й навіть громадянства. Часто повторювана формула «... і досі наші друзі» працює, наче буддійська мантра: спочатку відчуваєш її нав'язливість, та, захопившись ритмом, перестаєш помічати взагалі. А десь у підсвідомості відкладається — які хороші, прості й щирі люди ці Клінтони.

Розмежування на своїх та чужих вагоме й тому, що Гіларі доводиться виправдовуватися й за себе, і за «того хлопця», адже звинувачень у фінансових махінаціях, зловживаннях, перелюбі й мало не замовних убивствах вистачало їм обом, хай навіть у кожного з подружжя була власна специфіка. Розставити крапки над «і» так, аби публіка сприйняла саме твою версію подій, — у край потрібне

Жива історія
Гіларі Родем Клінтон

Гіларі Родем Клінтон. Жива історія. — К.: Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2008.

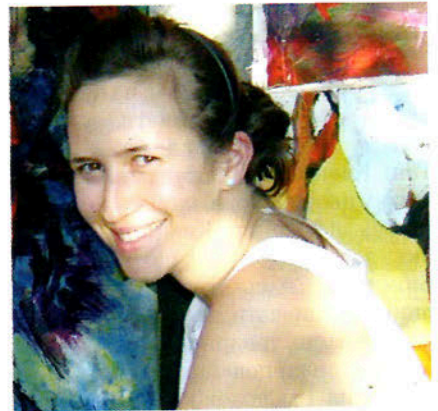
вміння. І сенаторка на прізвисько Тест Роршаха, яке вона отримала за здатність провокувати інших на крайні реакції, цим мистецтвом, може, й не без редакторської допомоги, але оволоділа досконало. ■

Де придбати
У книгарнях, через Інтернет.

Навколо світу

АВТОР: Мар'яна Прут

**Маска замість обличчя,
природність замість костюма**

АННА КОСТЕНКО
етнофіксатор

Із серії «Обличчя світу»,
полотно, олія

Калейдоскоп образів, які наповнюють полотна Анни Костенко, нагадує дайджест програми Юрія Сенкевича про далекі краї та їх мешканців. Без зайвих ідеологічних навантажень, так само невимушено, як поводяться її герої, художниця замальовує земні паралельні культури. Мисткині понад усе подобаються маски, ритуальний боді-арт і татуйовані фізіономії. «Обличчя світу» — одна з її живописних серій, але насправді — загальне естетичне кредо. Папуаси бозна з яких таємничих земель, розцяцьковані представники африканських племен, картаті чудернацькі машкари, з-під яких весело блищать очі й білосніжні усмішки аборигенів — усе це персонажі українського Міклу-Маклая від живопису.

Випускниця славної Польської академії мистецтв, Анна давно живе в Кракові, та її творчість немислима без нескінченних цивілізаційних подорожей. Художниця цікавиться не так незвичними «марсіанськими» ландшафтами Індії, Полінезії, Африки, скільки тубільним життям. Антропологічні дослідження разом із непереборним потягом до традиційних візерунків, локальних кольорових гам, ужиткового й обрядового мистецтва — з цього й постають її соковиті картини. Костенко не відчуває тягаря білої людини — вона просто любить людей і милується ними. Недарма її «нескладні» з погляду сучасного мистецтва роботи давно осіли в провідних європейських галереях, де високо цінують зупинені Анною миттєвості різнобарвного існування маленьких етносів, які вже почали розчинятися у вирі глобалізму. ■

Новий унікальний
український проект

МЕРЕЖА КНИГАРЕНЬ

К Н И Г А Р Н Я

Купуйте в інтернет-магазині за адресою:
www.book-ye.com

Нова сучасна книгарня в історичному центрі Києва,
поруч зі станцією метро «Золоті ворота», вул. Лисенка, 3
тел: (044) 235-88-54
office@book-ye.com

CD

До джерел

Років 20 поспіль музичні критики хором проорокують близьку загибель гурту Metallica — через невідповідність «духові часу». Та попри це, кожним своїм новим релізом він щоразу з великим відривом випереджав не лише колег, але й поп-конкурентів. Попередні альбоми металевих динозаврів Load («Заряджений»), Reload («Перезаряджений»), St. Anger («Св. Енджер») у перший тиждень продажів злітали на верхній рядок чартів Billboard. Новий гримучий кавалок команди — Death Magnetic («Магнетична смерть») — повторив колишні досягнення за швидкістю та інтенсивністю розповсюдження у США та Європі, за винятком Франції, де він досяг тільки другої позиції. На перший погляд, нова робота групи — це черговий зразок концентрації енергії та візирець непоступливості принципам чистоти звучання на догоду комерційним спокусам. Коли на початку 1980-х басист і співак Джеймс Хетфілд та барабанщик Ларс Ульріх заснували групу та за порадою знайомого журналіста назвалися «Металлікою», вони й гадки не мали, що після виходу альбомів Masters of Puppets («Господар маріонеток») та ...And justice for all («... I справедливості для всіх») їх оголосять першовідкривачами стилів спід-метал і треш. Вони не знали, що корона металевих гуру буде не легша за обладунки прадавніх вікінгів. Але впоралися з тигарем і, можливо, зовсім не випадково стилістично новий альбом нагадає їхні перші опуси. Зробивши повне коло, королі повертаються до витоків.

Олександр Євтушенко

Metallica. Death Magnetic. — Warner Bros. Records, 2008.

DVD

Ч/Б ЖИТТЯ

1979-го Антон Корбайн переїхав з Нідерландів до Британії, щоби познайомитися з учасниками гурту Joy Division і сфотографувати їх. «Коли вийшла збірка «Невідомі задоволення», я зрозумів, що маю жити там, де створювалася ця музика», — пояснив своє рішення найкращий фотограф рок-зірок. Свій дебютний фільм, знятий із великим ентузіазмом і малими коштами, Корбайн присвятив вокалістові Joy Division Йену Кертісу. «Контроль» побудований на мемуарах вдови музиканта Дебори, яку в фільмі переконливо зіграла Саманта Мортон. Роль «декадентського» фронтмена команди виконав актор-новачок Сем Рейлі, який невимушено упорався зі складним завданням. «Контроль» не музична картина, хоча в ній є кілька депресивних поп-панкових композицій групи. Це меланхолійна монохромна «фіксація» п'яти років життя фронтмена, яке завершилося самогубством за день до

початку тріумфальних гастролей у США. Фільм позбавлений стандартної атрибутики рок-н-рольного існування з невмирущим складовими «sex, drugs...» та атмосферою бунтівного карнавалу. Тут усе сконцентровано на химерному світі похмурого відлюдника Йена. Він розривався між музикою, боротьбою з епілепсією та невірним любовним конфліктом. На сцені нагадував сумну маріонетку, особливо коли починав конвульсивно рухатися, закотивши очі. Кертіс повісився у 23 роки, залишивши світові записку «Я не можу більше мучитися», два альбоми пісень і дочку Наталі. А його рідному Манчестеру дісталася слава батьківщини диваківатого рок-ідола.

Наталія Петринська

ВИСТАВКА

Паперові горизонти

Рік тому нефігуративіст Ігор Янович у добре знайомій йому «Я Галереї» демонстрував живописну виставку «Матерія», доповнену кількома експериментальними рисунками. Папір виявився не гіршим за полотно, а в певному сенсі навіть цікавішим. Так народилася ідея нової, суто паперової, серії. А загальна концепція постала під час подорожі Польщею. Рівнина й нескінченна лінія горизонту, що лише інколи зникала за деревами чи пагорбами, й надихнули художника на створення «Горизонталей».

Працюючи з папером, Янович вирішив не обмежувати себе тільки малюванням. Якщо експериментувати, то на повну силу. Так на картинах, окрім звичних мазків, з'явилися кольорові бризки та патьоки. Іноді ми-

тець користувався і особливими властивостями самого матеріалу — десь на роботах опинилися наклеєні шматки, а там, навпаки, поверхня надірвана. Таке вільне трактування техніки допомогло художникові оживити банальний жанр пейзажу — його картини стали рельєфними й тому — напрочуд виразними.

До 3 листопада

«Я Галерея»

(Київ, вул. Волоська, 55/57)

Ася Трошина

КНИГА

Простота не гріх

Чарльз Буковскі не єдиний, кому вдалося зробити з алкогольної інтоксикації класну літературу. Та йому пощастило з батьківщиною: в США, де він мешкав від дворічного віку, шанують яскравих маргіналів, а на цьому — ніде проби ставити. Розпочавши письменницьку кар'єру з навмисне кострубатої поезії та короткої прози, він пішов у запій, якому позаздрив би і Венечка Срофєєв. Багато років тинявся країною, працював прибиральником, охоронцем, експедитором, водієм, виготовляв на фабриці собачі бісквіти, забивав худобу, ремонтував колії. Зрештою на багато років осів на пошті, з реалій якої до власного 50-річчя зробив перший роман.

У «Поштамті» після значної перерви з'являється й тепер уже постійно прописується головний герой майже всіх подальших книг митця — Генрі Чінаскі. Сентиментальний бабій, нестримний на язик пияк, борець за справедливість у масштабах однієї установи — автопортрет художника як не в старості, то уже ближче до

схилу віку. Чінаскі говорить коротко, відчуває сильно і не бажає морочитися дурницями. Якби письменника цікавили виробничі й технологічні процеси, він міг скласти стилістичну конкуренцію Артуру Хейлі. Та до процесів, технологій і виробництва йому було, як до проблеми існування життя на Марсі. Буковскі приваблювали пересічні індивіди з усіма їхніми вадами, дефектами й вивихами. Й до честі автора — він умів легко перекладати їхні дрібні біди мовою літератури, яку нащадки назвуть культовою.

Чарльз Буковскі.

Поштамт. — К.: «Факт», 2008.

Вікторія Поліненко

року фотограф
КОРБАЙНА

НТРОЛЬ

ТЕАТР

Фентезі-ХІХ

Позаяк твори Григорія Квітки-Основ'яненка вивчають у школі, мюзикл-бурлеск «Конотопська відьма» (п'єса Богдана Жолдака за текстом класика, режисер — Микола Яремків) масово відвідують старшокласники. Після вистави чую, як схожа на вчительку жінка пояснює підлітку, що він тільки-но дивився фентезі ХІХ ст. Я щиро дивуюся такій просунутій інтерпретації. Тим більше, що я з цим згодна. В хрестоматійній повісті йдеться про цілком фентезійні пригоди жителів козацького містечка, де з одного боку діють хитрі та сексуально стурбовані відьми, а з іншого — перейняті виборами неграмотні сотники. А між ними — багатостраждальний український народ, який усе танцює та співає.

Від того, що ці танцєспіви назвали бурлеском, вони не перетворилися на розумну виставу, а злободенність теми виборів, на яку клінував постановник, теж сумнівна, бо ця національна гра вже перейшла до категорії вічних забав. До того ж, парламентський театр давно переплюнув традиційний за якістю. Актори на

сцені, як це й належить за жанром, переважно співають і танцюють — бо мюзикл. Коли ж виголошують діалоги рівня телевізійних серіалів, то роблять це нутряними голосами, кривляються й постійно голосно гичуть — бо бурлеск. Саме так грали в музично-драматичному театрі ХІХ ст. до появи плеяди корифеїв. І

хоча акторам здається, що це вони так іронізують, «стьоб» має чіплятися ще за щось, окрім порожнечі смислу. Тож столична публіка наразі отримала неоціненний художній скарб — раритетний театр, естетика якого дивом збереглася в недоторканості протягом століть.

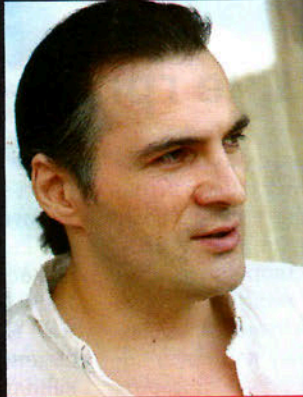
Молодий театр
(Київ, вул. Прорізна, 17)

Наталія Шевченко

ВИСТАВКА

КЛАСИКА

ТЕАТР

ДЖАЗ

У ТІНІ

ФОТОГРАФІЯ Чилієць Томас Муніта близько року працював у Кабулі спеціальним фотоко-ром для Associated Press. Тоді в Афганістані щойно закінчилася війна, й країна лежала в руїнах. Саме такою, зі зруйнованими будинками та озброєними солдатами на вулицях, її зображували в світовій пресі. Муніта вирішив, що в будь-якої медалі дві сторони, а розруха не привід для суцільного трауру. Художник зосередив увагу на простих мешканцях Кабула, які не потрапляли до епіцентру драматичних подій, проте саме вони щодня долали повоєнні проблеми й налагоджували нормальне життя. А воно, як відомо, має тенденцію продовжуватися, попри будь-які негаразди, часом демонструючи навіть у несприятливих обставинах радісні моменти. Саме їх і фіксував митець: виставка його робіт «Кабул, залишаючи тіні» — красномовна частина матеріалу, привезеного із Середнього Сходу.

До 5 листопада
Галерея «РА» (Київ,
вул. Б. Хмельницького, 32)

«Б.О.А.»

Абревіатура, за якою не надто й ховалися три художниці, котрих об'єднала жага експериментів. Беата Корн представляє колажі з пластику та кераміки, Ольга Пильник — постмодерну скульптуру, Анна Атоян — вправи в царині гарячого батика. Виставка «Б.О.А.» — це трохи романтики, дешифрація кокетства, та понад усе — емоційність.

До 1 листопада
«Зелена канапа»
(Львів, вул. Вірменська, 7/1)

ЛЕГЕНДА

СПОГАДИ Із безлічі музичних сюжетів, що залишив після себе легендарний маестро Стефан Турчак, диригент Симфонічного оркестру Національної радіокомпанії України Володимир Шейко створив свою оригінальну історію. Залучивши хор ім. Майбороди та провідних вокалістів, він презентує біографічний концерт-сповідь. Тенор Олександр Дяченко виконає арію Ленського з опери «Євгеній Онегін» — твір, який він співав Турчаків під час прослуховування до оперного театру. Сопрано Тетяна Ганіна та Сусанна Чахоян скажуть музичне слово від свого педагога Євгенія Мірошніченко — однієї з улюблених прим Стефана Васильовича. Прозвучать фрагменти з балету «Прометей» Євгена Станковича та опери «Тарас Бульба» Миколи Лисенка — знакових для Турчака творів. Насамкінець буде симфонічна поема «Острів мертвих» Сергія Рахманінова. Коментарі, як-то кажуть, зайві.

26 жовтня
Національна філармонія України
(Київ, Володимирський узвіз, 2)

ЗОЛОТА ГІТАРА

Гітара — найулюбленіший інструмент у Національній філармонії — знову заявляє про себе на весь голос. У супроводі Київського камерного оркестру Романа Кофмана виступить віртуоз Карло Маркіоне із концертним циклом «Золоті сторінки італійської музики». Твори Вівальді, Россіні, Джуліані і Рота не залишать у цьому жодних сумнівів.

28 жовтня
Національна філармонія України
(Київ, Володимирський узвіз, 2)

ГОГОЛЬ-ТЕСТ

БАЛЕТ «Ніч перед Різдом» — перший із двох запланованих на цей сезон гоголівських сюжетів у Національній опері. Обидва — у виконанні композитора Євгена Станковича. Навесні, ближче до 200-річного ювілею класика, відбудеться прем'єра опери «Страшна помста». Наразі дивитимось оновлену версію балету, котрий уперше побачив світ 1993-го. Як тоді, так і тепер над ним працюють хореограф Віктор Литвинов і сценограф Марія Левицька. Диригента Володимира Кожухаря, який зараз гастролює японськими степами, за пультом замінить досвідчений маестро Аллін Власенко. Композитор готовий до перевірки свого дітища часом і до останнього підігриває інтригу обіцянками трансформувати фінал. Щоправда, у гоголівську оповідку про коваля Вакулу, гнучкого чорта й блискучі цариціні черевички ніхто втручатися не буде. Навпаки, музика тут — чи не найперший союзник.

30 – 31 жовтня
Національна опера України
(Київ, вул. Володимирська, 50)

АНТРЕПРИЗА

Дія вистави «Майстер і Маргарита» Московського незалежного театру відбувається в психікарні ім. Леніна. Кількість персонажів у п'єсі скорочено до мінімуму, але й вони плід хворої уяви пролетарського поета Івана Бездомного (Андрей Федорцов). Складна за психологічним малюнком роль Понтія Пілата дісталася Івару Калініну.

30 жовтня
БК «Дніпропецсталь»
(Запоріжжя, б-р Шевченка, 1)

РАЗОМ КРАЩЕ

КОНЦЕРТ Спільний проект американського саксофоніста Мека Голдсбері та польського квартету The Polish Connection — саме той джазовий снаряд, який двічі в одне місце не потрапляє. Хоча для повного винищення навколишньої байдужості вистачило б одного Голдсбері. Набравшись терпіння, цей хлопець зміг вирости з провінційного тейхаського ковбоя до елітарного музиканта. На відомих сценах Голдсбері отримав прізвисько «наш фон Мек», а залучити його фірмові звучання — вистраждана суміш делікатності та сили — до своїх проєктів вважали за честь Френк Сінатра-молодший та Шер. Квартет The Polish Connection, до якого входять Мачей Фортун (труба), Давід Трочевські (фортепіано), Кшиштоф Чесельські (бас), Іренеуш Будні (ударні), створено у 2005 році. Музиканти перевірені та з джазом у крові — за власними творами чи стьобними стандартами до кишені не полізуть.

28 жовтня
Львівська філармонія
(Львів, вул. Чайковського, 7)

ДВІЧІ ВЕЙ

Американський гітарист Стів Вей, як приїжджає на гастролі, ніколи не зупиняється в місті на один день. Напередодні концерту він зазвичай влаштовує автограф-сесії та майстер-класи. Й лише так розігрівши фанів, починає шаманити на сцені. Саме така доля чекає на Донецьк у межах турне музиканта країнами СНГ, яке триватиме до кінця жовтня.

27 жовтня
Палац молоді «Юність»
(Донецьк, вул. Челюскінців, 189)

ФЕСТИВАЛЬ

ЛІТЕРАТУРА

КІНО

КАЛЕНДАР ТИЖНЯ

«ВІН, ВОНА І ТОМУ ПОДІБНЕ»

Інсценізація оповідань «Ведмідь» та «Одруження» Антона Чехова у виконанні акторів «PS-театру».

25 – 26 жовтня. Будинок архітектора (Харків, вул. Дарвіна, 9)

«КОХАННЯ ЗА СИСТЕМОЮ СТАНІСЛАВСЬКОГО»

Хуліганська вистава про трьох братів, батька-самодура та заповіт. У головних ролях – Оскар Кучера, Владімір Большов, Александр Песков.

26 жовтня. МЦКІМ «Жовтневий» (Київ, вул. Інститутська, 1)

ДИВО-ФЕСТ

ЕЛЕКТРОНІКА Засновник молоді імпрези Kvitnu Fest – Дмитро Федоренко (Kotra) – має амбіційні плани щодо свого дітища. Як мінімум, планує дати шанувальникам електронних звуків точку відліку для організації дивних музичних подій. Другий фестиваль розхитуватиме шаблонні уявлення публіки завдяки британському проекту Scanner, який представить мультишарові технокомпозиції; суміші експериментального техно та інді-року від Seefeel; психоделії та алгоритмічним композиціям від іспанського комп'ютерного проекту Evol. Всього цей гамір підтримають швед Даниель Скогунд, який створює музику за допомогою власних саунд-машин, та електроакустичний майстер Марек Холонієвський. Інструментом, що називається «Інтерактивний Медіа Стіл», зможе скористатися кожен відвідувач Kvitnu-2008.

25 жовтня
Клуб «Хліб»
(Київ, вул. Фрунзе, 12)

26 жовтня
Клуб CINEMA
(Київ, вул. Ентузіастів, 1)

ПО СЛІДАХ

ЗУСТРІЧ Ностальгія за дитинством – родючий ґрунт для письменницьких рефлексій. Тому елегантними описами рідного населеного пункту грішать навіть далекі від сантиментів літератори. Дискусія та читання «Мала батьківщина – сліди й місця» – це можливість обговорювати, на що перетворюються «малі предківщини» в глобалізованому світі. Це питання актуальне для космополіта Андрія Куркова, який народився в Росії, з дитинства жив у Києві, а нині єдиний представник пострадянських країн, чії книжки потрапили до топ-десятки європейських бестселерів. Простіше буде польському детективістові Мареку Краєвському – він уже увічнив рідний Вроцлав у своїх творах. У Каті Ланге-Мюллер теж не все однозначно: народившись у Берліні за часів існування НДР, вона підлітком була виключена зі школи за «несоціалістичну поведінку». Порозумітися літераторам допоможе перекладач Юрій Прохасько.

24 жовтня
Молодий театр
(Київ, вул. Прорізна, 17)

«ТРИ МАВПИ»

ДРАМА Японська притча про трьох мавп, які затуляють лапами органи чуття, давно стала загальноновживаною алегорією. Турецький режисер Нурі Більге Сейлан використав її задля ілюстрації сімейних стосунків. «Я вважаю родину вельми трагічним явищем життя», – коментує автор свою роботу, яка цьогоріч виборола приз за найкращу режисуру на Каннському кінофестивалі. За жанром стрічка «Три мавпи» наближена до кримінальної драми, за атмосферою – до фільмів Андрія Тарковського, послідовником якого вважає себе Соїлан. Вплив російського гурту очевидний: ретельно відшліфовані кадри, продумані мізансцени, виразні портрети, вишуканість і абстрагованість «картинки». На цьому майстерно виписаному тлі режисер розташував узагальнених персонажів: безпринципного політика, бідного (але чесного) водія, його недолюблену дружину та самотнього сина. На екрані їх зобразили непрофесійні актори.

25 жовтня
Кінотеатр «Київ»
(Київ, вул. В. Васильківська, 19)

МЕТАЛІСТИ

Виступ українських гуртів Molphar на підтримку альбому Lake of Fire і «Тіні Забутих Предків» із презентацією диска Carpathia.

26 жовтня. Бар «Майдан»
(Луцьк, вул. Бойка, 2)

«ВОЙЦЕК»

Повернення режисера Андрія Жолдака з постановкою п'єси Георга Бюхнера, яку втілюють на сцені актори Черкаського обласного українського музично-драматичного театру.

26 – 27 жовтня. Галерея мистецтв «Лавра»
(Київ, вул. Івана Мазепи, 17)

ГЛЕНН Г'ЮЗ

Концерт рок-вокаліста, котрий свого часу співпрацював з Deep Purple та Black Sabbath і дотепер музичних навичок не втратив.

30 жовтня. ЦКМ НАУ (Київ, п-т Космонавта Комарова, 1)

ДЕВІД ГЕТТА

Французький діджей і композитор, чий хіт The World is Mine став гімном європейського клубного руху.

30 жовтня. Play Club (Дніпропетровськ, вул. Набережна Перемоги, 82)

MUSIC SECTION 01

Зірка вечірки – ірландський діджей Kormac, який в одному культурному буїлоні поєднає джаз, свінг, рок-н-рол і хіп-хоп.

30 жовтня. Клуб «Пікассо»
(Львів, вул. Зелена, 88)

ТРАНСАВАНГАРД

Виставка провокативного живопису одного з кращих представників contemporary art Олександра Ройт-бурда.

До 13 листопада. NT-Art
(Одеса, Лідерсовський б-р, 5)

В БІЛОМУ

Фестиваль «Qiev Dance 2008: White» порадує участю таких стилістично розмаїтих проектів, як LCD Soundsystem (суміш панку й танцювальної музики з елементами диско), Hernan Cattaneo (аргентинський хаус-діджей), Kosheep (британська мішанка трип-хопу з драм-енд-бейсом), ростовського репера Ноггано та знаменитої VJ-команди Inside-us-all.

24 – 25 жовтня
Міжнародний виставковий центр
(Київ, Броварський п-т, 15)

КУМЕДНЕ

Ірена Карпа запевняє, що написала книжку, цілком не схожу на всі попередні. «Вона дурнувата й смішна, та повинна розрадити людей, яким дуже погано. Читаш – і весь час смієшся», – переконує Карпа. Пореготати й поспілкуватися з авторкою «Добра й зла» на профільну тему можна буде на презентації останнього твору письменниці.

30 жовтня
Бар «Gung'Ю'bazz»
(Донецьк, б-р Шевченка, 3)

ШУТЕР

Макс Пейн – черговий персонаж родом з відео-гри, який став героєм кіно. Гра, що лягла в основу однойменного бойовика, належить до категорії так званих стрілялок, а це дає підстави для відповідних очікувань і від фільму. Сюжет нехитрий – помста за рідних. Головні ролі виконали Марк Валберг та Ольга Куриленко. На відміну від критиків, геймери від екранізації в захваті. У кінотеатрах України з

23 жовтня

БЕЗГЛУЗДЕ БАЖАННЯ Три тижні була у відпустці. Намагалася зовсім абстрагуватися від новин: не читати газет і навіть не слухати радіо. Вийшла з відпустки й виявилось, що на новинних стрічках за 21 день практично нічого не змінилося. Там знову миготять слова «вибори», «коаліція», «Еліта-центр», «пірати з Сомалі», «іпотечні кредити» та «курс долара». Прикро, випавши навмисне із суспільного життя, побачити, що наш світ нікуди не зрушився за ці три тижні. Як у мурашнику — одна й та сама рутинна. Так і хочеться організувати якийсь бунт, наприклад, скинути з трону королеву мурашника :) ■

▲
**НАТАЛІЯ
ВАСЮТИН**

▲
**ІГОР
КРУЧИК**

КВАЗІСВЯТЦІ В одному журналі побачив рейтинг «50 впливових одеситів». Почав гортати, бо люблю Одесу. Нам пропонують вважати впливовими Підрахуя (Сергія Ківалова), кількох особисто мені не відомих «бізнесюків» і священноначальників. Однак чомусь не знайшлося в цих квазі-святцях ні режисера Кіри Муратової, ні диригента Хобарта Ерла, ні композитора Кармели Ципколенко, ні актора Георгія Делієва... Тобто тих справді славетних одеситів, які впливають не тільки на мене, а й на сотні тисяч людей у країні та й у світі. Виникло таке враження, що укладачі рейтингу рахуються лише з владою й грошима. А кіно, музика, гумор та й здоровий глузд взагалі хоч на когось мають вплив? Так, але не на укладачів численних пафосних рейтингів. ■

ВСІ НА ВИБОРИ! Тітонька моєї приятельки живе неподалік Майдану. Як на мене, всі ці заходи з гучномовцями, натовпом, сміттям роблять життя в цьому районі абсолютно неможливим. Виявилося — навпаки. Бо майже завжди на Майдані є агітаційні намети, найбільше — під час виборчих кампаній. І Марія Платонівна в них працює. В усіх. Збирає підписи, роздає агітпродукцію, стоїть з прапорами. Години дві відпрацює і, спитавши дозволу, йде погодувати кицьку (випити ліки, зустріти онуку зі школи). А насправді — до іншого намету. Й так по колу. Підсумок: есровікна, бо децибелі таки дістали, холодильник, мікрохвильова, кондиціонер, телевизор. На черзі — ТБ-тарілка. ■

▲
**ОЛЕНА
ЧЕКАН**

▲
**АНДРІЙ
ЛАВРИК**

РАЦІОНАЛІЗАТОРСЬКЕ Журналістська «ксива» — велика сила. На пересічних міліціонерів вона діє майже як депутатська. Пам'ятаю випадок, коли мене затримали напідпитку, але побачивши посвідчення «Комсомолки», не тільки відпустили, а й посадили в таксі. Під час недавнього будівельного конфлікту трьох кореспондентів «при виконанні» ледь не вбили на очах правоохоронців, які на допомогу не поспішили. МВС виступило з раціоналізаторською пропозицією: на журналістах мають бути «беджі» та інші розпізнавальні знаки «для їх візуального вирізнення серед інших громадян». Тобто людину із написом «преса» треба рятувати в першу чергу. Звідси корисна порада: якщо вас грабують чи гвалтують, кричіть не просто «рятуйте!», а «рятуйте журналіста!» — міліція втрутиться швидше. ■

ЕКСТРИМ ПОРЯД Часто доводиться шукати екстремальні розваги десь за тисячу кілометрів від дому. А вони поряд, просто ми не звертаємо на них уваги. Зазвичай їду на роботу автобусом, читаю пресу, тож на водія не зважаю. Та днями випала нагода їхати на передньому сидінні. Якесь жіночка вимагала у водія решту, а той не реагував. Відірвавши погляд від новин, я побачив, що водій... спить! Ми стояли у невеличкому заторі, й щойно передні автівки поїхали, наш водій теж піддав газу, практично не прокидаючись. Хвилин п'ять я мовчки спостерігав, як періодично його голова падає на груди. Київська мерія багато втрачає, бо за таке шоу треба брати не 2 грн, а разів у десять більше. ■

▲
**СЕРГІЙ
ГУЗЬ**

▲
**ВАСИЛЬ
ВАСЮТИН**

ЖЕБРАКИ В ЗАКОНІ Днями почув від свого родича, який уже третій місяць ходить на біржу праці в провінційному містечку, несподівану сентенцію: «Мені жаль своєї держави. Я здобув за її кошт освіту інженера, вона годувала мене, коли служив у армії, аж доки не вийшов у запас капітаном. І скільки таких самих, як я, жили надурняк, намагаючись видоїти побільше та поступово розучуючись повноцінно думати й працювати! А ці гроші могли ж піти на корисніші речі». Звичайно ображаючись на державу, люди постійно забувають, що вона не аморфне божество, яке роздає свої щедроти наліво й направо. Що намагаючись «на халяву» відкусити шматочок побільше (на їхній погляд, нічий), декого позбавляють останнього кусня хліба. Жебрати вигідно, проте тоді слід забути про самоповагу. ■

не тільки боулінг..!

*«Бізнес-вечері, конференції, презентації, корпоративні свята...
та багато іншого...»*

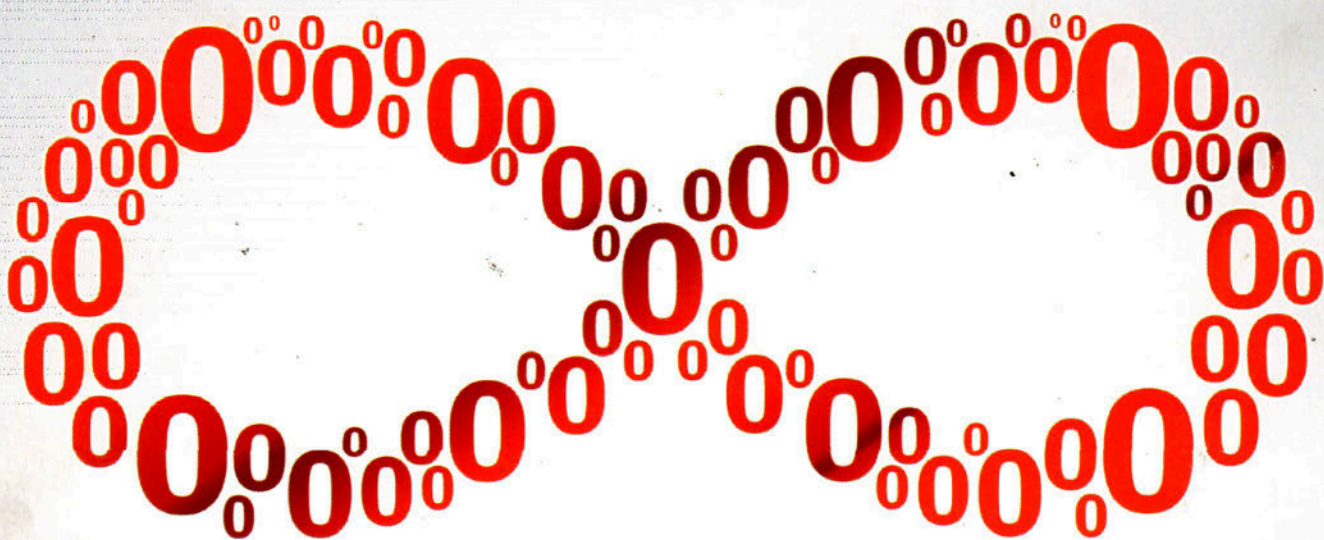

Серія АБ ліцензія №344642, від 16.06.2006 Міністерство України у справах сім'ї молоді та спорту

Боулінг-клуб «STRIKE». Пр.Перемоги, 84. Тел.: 501-0110(11); www.strike.kiev.ua

МТС – Генеральний спонсор
НОУ України
Мобільний оператор
олімпійської збірної України

Безкоштовне спілкування НАЗАВЖДИ

Безкоштовні хвилини без плати
за з'єднання, безкоштовний Інтернет

www.mts.com.ua

МТС оператор бізнесу

Центр обслуговування корпоративних абонентів: 8 (044) 240 0001, 8 (050) 462 0001
(детальні умови; вартість дзвінка — згідно з тарифами Вашого оператора)
ЗАТ «УМЗ», м. Київ, вул. Лейпцизька, 15